

Plagiarism Checking Report

Created on 2024-03-12 00:20:04 at 00:20 AM

Submission Information

ID	SUBMISSION DATE	SUBMITTED BY	ORGANIZATION	FILENAME	STATUS	SIMILARITY INDEX
3629129	Mar 12, 2024 at 00:14 AM	panya.klay@mcu.ac.th	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย	อารยธรรมลุ่มน้ำชี ๕ บทตรวจอักษรวิสุทธิ์.pdf	Completed	13.58%

Match Overview

NO.	TITLE	AUTHOR(S)	SOURCE
31	The Relationship of the Hoop-Tam with the community landscape.	Buarapa, Umpa	วารสารออกแ
32	Processes for Transferring Folk Medicine Healers' Wisdom about the Use of Herbs for Treatment in Communities of Loei Province	ผลงาม, กัทธิรา	วารสารและสิ่งบูรพา
33	Integrated Dataset for Drought Management of Chi River Basin	แก้วบุญมา, ธีรพงศ์	วารสารวิจัยพะ
34	http://graduate.dusit.ac.th/journal/index.php/sdujournal/article/download/856/682/	graduate.dusit.ac.th	gradu
35	ปราสาทพระสันดรต์	วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี	Wikip
36	https://www.mcu.ac.th/directory_uploads/administrator/file_upload/20180807155825_588D2838-7DA8-4DC7-8159-496645E072E4.pdf	mcu.ac.th	mcu.:

Match Details

TEXT FROM SUBMITTED DOCUMENT

๒ชัยภูมิขอนแก่นหนองบัวลำภูอุดรธานีมหาสารคามนครราชสีมาเลยเพชรบูรณ์กาฬสินธุ์ร้อยเอ็ดยโสธรอุบลราชธานีศรีสะเกษและมุกดาหารทิศเหนือติดกับลุ่มน้ำโขงทิศใต้ติดกับลุ่มน้ำมูลทิศตะวันออกติดกับลุ่มน้ำโขงและลุ่มน้ำมูลทิศตะวันตกติดกับลุ่มน้ำป่าสักสภาพภูมิประเทศของลุ่มน้ำชีประกอบด้วยเทือกเขาสูงทางทิศตะวันออกและทิศเหนือคือเทือกเขาภูพานทิศตะวันตกคือเทือกเขาแดงพญาเย็นซึ่งเป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำชีและแม่น้ำสาขาที่สำคัญหลายสาย ส่วนพื้นที่ตอนกลางเป็นที่ราบถึงลูกคลื่นลอนและมีเนิน

TEXT FROM SOURCE DOCUMENT(S)

และศรีสะเกษกรมทรัพยากรน้ำ 2553 สถาบันสารสนเทศทรัพยากรน้ำและการเกษตร 2551 ชรัตน์มงคลสวัสดิ์และคณะ 2550 ลุ่มน้ำชีตั้งอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศไทยสภาพภูมิประเทศของลุ่มน้ำชีประกอบไปด้วยเทือกเขาสูงทิศตะวันออกและทิศเหนือคือเทือกเขาภูพานทิศตะวันตกคือเทือกเขาแดงพญาเย็นซึ่งเป็นต้นกำเนิดของแม่น้ำชีและแม่น้ำที่สำคัญหลายสายพื้นที่ตอนกลางเป็นที่ราบถึงลูกคลื่นลอนและมีเนินเล็กน้อยทางตอนใต้ของลุ่มน้ำแม่น้ำสายหลักคือแม่น้ำชีมีต้นกำเนิดมาจากเขายอดชีในเทือกเขาเพชรบูรณ์ไหลผ่านอำเภอต่างๆในจังหวัดเพชรบูรณ์เข้าสู่จังหวัดขอนแก่นผ่านอำเภอภูผาจำศีร์และอำเภอชนบทผ่านอำเภอโกสุมพิสัยจังหวัดมหาสารคามเข้าสู่จังหวัดร้อยเอ็ดยโสธรแล้วไหลไปบรรจบกับแม่น้ำมูลที่จังหวัดอุบลราชธานีลำน้ำสาขาที่สำคัญในลุ่มน้ำชีได้แก่น้ำพรมน้ำเชิญน้ำพองลำปาวและน้ำยังลุ่มน้ำชีเป็นลุ่มน้ำที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของภาคตะวันออกเฉียงเหนือและอยู่ในความสนใจของนักวิชาการนักวิจัยและผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบและควบคุมคุณภาพน้ำและปริมาณน้ำที่อาจจะส่งผลกระทบต่อประชาชนรวมทั้งภาคเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมเฉลิมชัยพาวัฒนา 2546 วิเชียรปลื้มกมล 2550 ด้วยเหตุที่น้ำเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญยิ่งการตัดสินใจเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำจึงมีความสำคัญด้วยเช่นกันการตัดสินใจเกี่ยวกับทรัพยากรน้ำท้ายที่สุดจะส่งผลกระทบต่อการใช้ทรัพยากรและผลกระทบต่อด้านอื่นๆเช่นที่ดินป่าไม้ระบบนิเวศสิ่งแวดล้อมเป็นต้นการตัดสินใจที่ดีจำเป็นต้องอาศัยสารสนเทศที่ดีและมีคุณภาพโดยเฉพาะอย่างยิ่งสารสนเทศที่ผ่านการวิเคราะห์กลั่นกรองและประเมินผลด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ Morgan 2009 โดยเฉพาะอย่างยิ่งสารสนเทศ

เล็กน้อยทางตอนใต้ของลุ่มน้ำลำน้ำสายหลักคือแม่น้ำชีลำน้ำสาขาที่สำคัญคือน้ำพรมน้ำพองน้ำเชิญลำปาวและน้ำยังแม่น้ำชีมีต้นกำเนิดจากที่ราบด้านตะวันออกของเทือกเขาเพชรบูรณ์นับตั้งแต่เขาสันปันน้ำเขาแป้นน้ำเขาเสียดาภูเขาลุ่มน้ำเขายอดชีเขารอกจนถึงเขาเทวดาซึ่งเป็นแนวภูเขาชายเขตแดนด้านตะวันตกเฉียงเหนือของจังหวัดชัยภูมิแม่น้ำชีมีความยาวประมาณ๘๙๐กิโลเมตรเส้นทางไหลของลำน้ำชีไหลผ่าน๙จังหวัดได้แก่

แม่น้ำชีแม่น้ำชีเกิดจากที่ราบด้านตะวันออกของเทือกเขาเพชรบูรณ์นับตั้งแต่เขาสันปันน้ำเขาแป้นน้ำเขาเสียดาภูเขาลุ่มน้ำเขายอดชีเขารอกจนถึงเขาเทวดาซึ่งเป็นแนวภูเขาชายเขตแดนด้านตะวันตกเฉียงเหนือของจังหวัดชัยภูมิ โดยมีสาขาหลัก 5 ลำน้ำซึ่งประกอบไปด้วยลำน้ำพรมลำน้ำพองลำน้ำเขินลำน้ำปาวและลำน้ำยังแม่น้ำชีถือว่าเป็นแม่น้ำที่มีความยาวมากที่สุดในประเทศไทยไหลผ่านอำเภอหนองบัวแดงอำเภอบ้านเขว้าอำเภอหนองบัวระเหวอำเภอจัตุรัสอำเภอเมืองชัยภูมิอำเภอคอนสวรรค์จังหวัดชัยภูมิ,อำเภอแก่งสนามนางจังหวัดนครราชสีมาอำเภอแวงน้อยอำเภอแวงใหญ่อำเภอโคกโพธิ์ไชยอำเภอภูผาจำศีร์อำเภอชนบทอำเภอบ้านไผ่อำเภอบ้านแฮดอำเภอเมืองขอนแก่นจังหวัดขอนแก่น,อำเภอโกสุมพิสัยอำเภอกันทรวิชัยอำเภอเมืองมหาสารคามจังหวัดมหาสารคาม,อำเภอฆ้องชัยอำเภอกมลาไสยอำเภอร่องคำจังหวัดกาฬสินธุ์,อำเภอเมืองร้อยเอ็ดอำเภอเขียงชัยอำเภอธวัชบุรีอำเภอทุ่งเขาหลวงอำเภออาจสามารถอำเภอพนมไพรจังหวัดร้อยเอ็ด,อำเภอเมืองยโสธรอำเภอคำเขื่อนแก้วอำเภอมหาชนะชัยอำเภอค้อวังจังหวัดยโสธร,อำเภอเขื่องในจังหวัดอุบลราชธานี,อำเภอกันทรารมย์จังหวัดศรีสะเกษและไหลไปบรรจบกับแม่น้ำมูลที่บ้านวังยางตำบลนุ่งหวายอำเภวารินชำราบรอยต่อจังหวัดศรีสะเกษกับจังหวัดอุบลราชธานีมีความยาวทั้งสิ้น 765 กิโลเมตรชื่อของแม่น้ำชีเกิดจากแม่หม้ายคนหนึ่งอยู่กับลูกสาวสามีของนางเสียชีวิตนานแล้ววันหนึ่งนางไปหาหม้อไม้บนภูเขาซึ่งมีหม้อไม้ไม่กี่วันนั้นนางหาหม้อไม้ได้มากกว่าทุกวันนางจึงได้นำ

๑จังหวัดชัยภูมิลำน้ำไหลผ่านอำเภอหนองบัวแดงอำเภอบ้านเขว้าอำเภอหนองบัวระเหวอำเภอจัตุรัสอำเภอเมืองชัยภูมิอำเภอคอนสวรรค์๒จังหวัดนครราชสีมาอำเภอบ้านเหลื่อมอำเภอแก่งสนามนาง๓จังหวัดขอนแก่นอำเภอเวียงน้อยอำเภอเวียงใหญ่อำเภอโคกโพธิ์ไชยอำเภอภูเขียวอำเภอชนบทอำเภอบ้านไผ่อำเภอบ้านแฮดอำเภอเมืองขอนแก่น๔จังหวัดมหาสารคามอำเภอโกสุมพิสัยอำเภอกันทรวิชัยอำเภอเมืองมหาสารคาม๕จังหวัดกาฬสินธุ์อำเภอฆ้องชัยอำเภอกมลาไสยอำเภอร่องคำ๖จังหวัดร้อยเอ็ดอำเภอเมืองร้อยเอ็ดอำเภอจังหารอำเภอเชียง

แม่น้ำชีแม่น้ำชีเกิดจากที่ราบด้านตะวันออกของเทือกเขาเพชรบูรณ์นับตั้งแต่เขาสันปันน้ำเขาแป้น้ำน้ำเขาเสียดดาตเขาภูน้ำเขายอดชีเขาคอกจนถึงเขาเทวดาซึ่งเป็นแนวภูเขาชายเขตแดนด้านตะวันตกเฉียงเหนือของจังหวัดชัยภูมิ โดยมีสาขาหลัก 5 ลำน้ำซึ่งประกอบไปด้วยลำน้ำพรมลำน้ำพองลำน้ำเขินลำน้ำป่าวและลำน้ำยังแม่น้ำชีถือว่าเป็นแม่น้ำที่มีความยาวมากที่สุดในประเทศไทย ไหลผ่านอำเภอหนองบัวแดงอำเภอบ้านเขว้าอำเภอหนองบัวระเหวอำเภอจัตุรัสอำเภอเมืองชัยภูมิอำเภอคอนสวรรค์จังหวัดชัยภูมิ,อำเภอแก่งสนามนางจังหวัดนครราชสีมาอำเภอเวียงน้อยอำเภอเวียงใหญ่อำเภอโคกโพธิ์ไชยอำเภอภูเขียวอำเภอชนบทอำเภอบ้านไผ่อำเภอบ้านแฮดอำเภอเมืองขอนแก่นจังหวัดขอนแก่น,อำเภอโกสุมพิสัยอำเภอกันทรวิชัยอำเภอเมืองมหาสารคามจังหวัดมหาสารคาม,อำเภอฆ้องชัยอำเภอกมลาไสยอำเภอร่องคำจังหวัดกาฬสินธุ์,อำเภอเมืองร้อยเอ็ดอำเภอเชียงขวัญอำเภอธวัชบุรีอำเภอทุ่งเขาหลวงอำเภออาจสามารถอำเภอพนมไพรจังหวัดร้อยเอ็ด,อำเภอเมืองยโสธรอำเภอคำเขื่อนแก้วอำเภอมหาชนะชัยอำเภอค้อวังจังหวัดยโสธร,อำเภอเขื่องในจังหวัดอุบลราชธานี,อำเภอกันทรารมย์จังหวัดศรีสะเกษและไหลไปบรรจบกับแม่น้ำมูลที่บ้านวังยางตำบลลุงหวายอำเภอวารินชำราบรอยต่อจังหวัดศรีสะเกษกับจังหวัดอุบลราชธานีมีความยาวทั้งสิ้น 765 กิโลเมตรชื่อของแม่น้ำชีเกิดจากแม่หม้ายคนหนึ่งอยู่กับลูกสาวสามีของนางเสียชีวิตนานแล้ววันหนึ่งนางไปหาหน่อไม้บนภูเขาซึ่งมีหน่อไม้มาวันนั้นนางหาหน่อไม้ได้มากกว่าทุกวันนางจึงได้นำหน่อไม้ที่หาได้ไปขายในตลาดกับลูกสาวของนางปรากฏว่าหน่อไม้ของนางขายดีได้เงินมาเป็นจำนวนไม่น้อยเมื่อได้เงิน

ขวัญอำเภอธวัชบุรีอำเภอเสลภูมิอำเภอทุ่งเขาหลวงอำเภออาจสามารถอำเภอพนมไพร๗จังหวัดยโสธรอำเภอเมืองยโสธรอำเภอคำเขื่อนแก้วอำเภอมหาชนะชัยอำเภอค้อวัง๘จังหวัดอุบลราชธานีอำเภอเขื่องใน๙จังหวัดศรีสะเกษไหลผ่านอำเภอกันทรารมย์และไหลไปบรรจบกับแม่น้ำมูลที่บ้านวังยางตำบลลุงหวายอำเภอวารินชำราบรอยต่อจังหวัดศรีสะเกษกับจังหวัดอุบลราชธานีจังหวัดที่ลุ่มน้ำชีไหลผ่านเป็นบริเวณลุ่มน้ำที่พบร่องรอยเมืองในยุคสมัยทวารวดีเป็นจำนวนมากแตกต่างกันไป

แม่น้ำชีแม่น้ำชีเกิดจากที่ราบด้านตะวันออกของเทือกเขาเพชรบูรณ์นับตั้งแต่เขาสันปันน้ำเขาแป้น้ำน้ำเขาเสียดดาตเขาภูน้ำเขายอดชีเขาคอกจนถึงเขาเทวดาซึ่งเป็นแนวภูเขาชายเขตแดนด้านตะวันตกเฉียงเหนือของจังหวัดชัยภูมิ โดยมีสาขาหลัก 5 ลำน้ำซึ่งประกอบไปด้วยลำน้ำพรมลำน้ำพองลำน้ำเขินลำน้ำป่าวและลำน้ำยังแม่น้ำชีถือว่าเป็นแม่น้ำที่มีความยาวมากที่สุดในประเทศไทย ไหลผ่านอำเภอหนองบัวแดงอำเภอบ้านเขว้าอำเภอหนองบัวระเหวอำเภอจัตุรัสอำเภอเมืองชัยภูมิอำเภอคอนสวรรค์จังหวัดชัยภูมิ,อำเภอแก่งสนามนางจังหวัดนครราชสีมาอำเภอเวียงน้อยอำเภอเวียงใหญ่อำเภอโคกโพธิ์ไชยอำเภอภูเขียวอำเภอชนบทอำเภอบ้านไผ่อำเภอบ้านแฮดอำเภอเมืองขอนแก่นจังหวัดขอนแก่น,อำเภอโกสุมพิสัยอำเภอกันทรวิชัยอำเภอเมืองมหาสารคามจังหวัดมหาสารคาม,อำเภอฆ้องชัยอำเภอกมลาไสยอำเภอร่องคำจังหวัดกาฬสินธุ์,อำเภอเมืองร้อยเอ็ดอำเภอเชียงขวัญอำเภอธวัชบุรีอำเภอทุ่งเขาหลวงอำเภออาจสามารถอำเภอพนมไพรจังหวัดร้อยเอ็ด,อำเภอเมืองยโสธรอำเภอคำเขื่อนแก้วอำเภอมหาชนะชัยอำเภอค้อวังจังหวัดยโสธร,อำเภอเขื่องในจังหวัดอุบลราชธานี,อำเภอกันทรารมย์จังหวัดศรีสะเกษและไหลไปบรรจบกับแม่น้ำมูลที่บ้านวังยางตำบลลุงหวายอำเภอวารินชำราบรอยต่อจังหวัดศรีสะเกษกับจังหวัดอุบลราชธานีมีความยาวทั้งสิ้น 765 กิโลเมตรชื่อของแม่น้ำชีเกิดจากแม่หม้ายคนหนึ่งอยู่กับลูกสาวสามีของนางเสียชีวิตนานแล้ววันหนึ่งนางไปหาหน่อไม้บนภูเขาซึ่งมีหน่อไม้มาวันนั้นนางหาหน่อไม้ได้มากกว่าทุกวันนางจึงได้นำหน่อไม้ที่หาได้ไปขายในตลาดกับลูกสาวของนางปรากฏ

บิลละของอินเดียผ่านเมืองพุกามมาในรูปแบบของศิลปะสมัยทวารวดีโดยบริเวณโคกพระเมืองกันทรวิชัยพบหลักฐานเช่นพระพุทธรูปเมืองพระพุทธรูปยืนมณฑลและกรุพระพิมพ์ดินเผาส่วนบริเวณอำเภอนาดูนเมืองนครจำปาศรีพบทั้งกรุพระพิมพ์ดินเผาและพระบรมสารีริกธาตุมหาสารคามได้รับอิทธิพลของศาสนาพราหมณ์ผ่านทางชนชาติขอมในรูปแบบสมัยลพบุรีเช่นกุสันดรรัตน์ภูบ้านเขว้าภูบ้านแดงและภูอื่นๆรวมไปจนถึงเทวรูปและเครื่องปั้นดินเผาของขอม

จังหวัดมหาสารคามมหาสารคามเป็นจังหวัดหนึ่งทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางของประเทศไทยซึ่งตั้งอยู่กึ่งกลางของภาคตะวันออกเฉียงเหนือเมืองมหาสารคามถือว่าเป็นแหล่งโบราณคดีที่สำคัญและยาวนานมานับพันปีเพราะได้พบหลักฐานทางโบราณคดีที่ได้รับอิทธิพลทางพุทธศาสนาตั้งแต่สมัยคุปตะตอนปลายและบิลละของอินเดียผ่านเมืองพุกามมาในรูปแบบของศิลปะสมัยทวารวดีโดยบริเวณ(โคกพระ)เมืองกันทรวิชัยพบหลักฐานเช่นพระพุทธรูปเมืองพระพุทธรูปยืนมณฑลและกรุพระพิมพ์ดินเผาส่วนบริเวณอำเภอนาดูนเมืองนครจำปาศรีพบทั้งกรุพระพิมพ์ดินเผาและพระบรมสารีริกธาตุนอกจากนี้แล้วยังได้รับอิทธิพลของศาสนาพราหมณ์ผ่านทางชนชาติขอมในรูปแบบสมัยลพบุรีเช่นกุสันดรรัตน์ภูบ้านเขว้าภูบ้านแดงและภูอื่นๆรวมไปจนถึงเทวรูปและเครื่องปั้นดินเผาของขอมอยู่ตามผิวดินทั่วไปในจังหวัดมหาสารคามมหาสารคามตั้งอยู่ตอนกลางของภาคอีสานมีชนหลายเผ่าเช่นชาวไทยพื้นเมืองพูดภาษาอีสานชาวไทยญ้อและชาวผู้ไทประชาชนส่วนใหญ่นับถือพุทธศาสนาปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมจารีตประเพณี"ฮีตสิบสอง"ประกอบอาชีพด้านกสิกรรมเป็นส่วนใหญ่ใช้ชีวิตอย่างเรียบง่ายมีการไปมาหาสู่กันช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยกันตามแบบของคนอีสานทั่วไปเมื่อวันที่ 22 สิงหาคมพ.ศ. 2408 พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 4 ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯให้ยก"บ้านลาดกุดยางใหญ่"ขึ้นเป็นเมืองมหาสารคามโดยแยกพื้นที่และพลเมืองราวสองพันคนมาจากเมืองร้อยเอ็ดและให้ท้าวหาชัย(ท้าวภูวกันทรเทพ)เป็นพระเจริณราชเดชเจ้าเมืองมีท้าวบัวทองเป็นผู้ช่วยขึ้นกับเมือง

จากที่ราบด้านตะวันออกของเทือกเขาเพชรบูรณ์และแนวภูเขาชายเขตแดนด้านตะวันตกเฉียงเหนือของจังหวัดชัยภูมิ โดยมีสาขาหลัก ๕ ลำน้ำซึ่งประกอบไปด้วยลำน้ำพรมลำน้ำพองลำน้ำเขินลำน้ำป่าวและลำน้ำยังมีพื้นที่ส่วนใหญ่อยู่ในเขต ๑๕ จังหวัด ได้แก่ ชัยภูมิ ขอนแก่น หนองบัวลำภู อุตรดิตถ์ มหาสารคาม นครราชสีมา เลย เพชรบูรณ์ กาฬสินธุ์ ร้อยเอ็ด โสธรอบลราชธานี ศรีสะเกษ และมุกดาหาร วัฒนธรรมหมายถึงรูปแบบของกิจกรรมมนุษย์และโครงสร้างเชิงสัญลักษณ์ที่ทำให้กิจกรรมนั้นเด่นชัดและมีความสำคัญวิถีการดำเนินชีวิต

แม่น้ำชีแม่น้ำชีเกิดจากที่ราบด้านตะวันออกของเทือกเขาเพชรบูรณ์นับตั้งแต่เขาสนับน้ำเขาแป้นน้ำเขาเสียดาถเขาภูม่น้ำเขายอดชีเขาคอกจนถึงเขาเทวดาซึ่งเป็นแนวภูเขาชายเขตแดนด้านตะวันตกเฉียงเหนือของจังหวัดชัยภูมิ โดยมีสาขาหลัก 5 ลำน้ำซึ่งประกอบไปด้วยลำน้ำพรมลำน้ำพองลำน้ำเขินลำน้ำป่าวและลำน้ำยังมีแม่น้ำชีถือว่าเป็นแม่น้ำที่มีความยาวมากที่สุดในประเทศไทยไหลผ่านอำเภอหนองบัวแดงอำเภอบ้านเขว้าอำเภอหนองบัวระเหวอำเภอจัตุรัสอำเภอเมืองชัยภูมิอำเภอคอนสวรรค์จังหวัดชัยภูมิ อำเภอแก่งสนามนางจังหวัดนครราชสีมาอำเภอเวียงน้อยอำเภอเวียงใหญ่อำเภอโคกโพธิ์ไชยอำเภอเมืองจาศรีอำเภอชนบทอำเภอบ้านไผ่อำเภอบ้านเสด็จอำเภอเมืองขอนแก่นจังหวัดขอนแก่น อำเภอโกสุมพิสัยอำเภอกันทรวิชัยอำเภอเมืองมหาสารคามจังหวัดมหาสารคาม อำเภอข่อยชัยอำเภอกมลาไสยอำเภอธวัชบุรีอำเภอชุมพวงอำเภอเมืองกาฬสินธุ์ อำเภอเมืองร้อยเอ็ดอำเภอเขียงชัยอำเภอธวัชบุรีอำเภอทุ่งเขาหลวงอำเภออาจสามารถอำเภอพนมไพรจังหวัดร้อยเอ็ด อำเภอเมืองยโสธรอำเภอคำเขื่อนแก้วอำเภอมหาชนะชัยอำเภอค้อวังจังหวัดยโสธร อำเภอเขื่องในจังหวัดอุบลราชธานี อำเภอกันทรารมย์จังหวัดศรีสะเกษและไหลไปบรรจบกับแม่น้ำมูลที่บ้านวังยางตำบลม่วงหวายอำเภอวารินชำราบรอยต่อจังหวัดศรีสะเกษกับจังหวัดอุบลราชธานีมีความยาวทั้งสิ้น 765 กิโลเมตรชื่อของแม่น้ำชีเกิดจากแม่หมายคนหนึ่งอยู่กับลูกสาวสามีของนางเสียชีวิตนานแล้ววันหนึ่งนางไปหาหน่อไม้บนภูเขาซึ่งมีหน่อไม้มากรวันนั้นนางหาหน่อไม้ได้มากกว่าทุกวันนางจึงได้นำหน่อไม้ที่หาได้ไปขายในตลาดกับลูกสาวของนางปรากฏว่าหน่อไม้ของนางขายดีได้เงินมาเป็นจำนวนไม่น้อยเมื่อได้เงินจากการขายหน่อไม้นางได้พาลูกสาวของนาง

คำว่า Local History ถือเป็นคำใหม่ที่เกิดขึ้นในสังคมไทยราวต้นทศวรรษที่ ๒๕๑๐ โดยช่วงเวลาก่อนหน้านั้นผู้บุกเบิกประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในแบบวิชาการกลุ่มแรกๆ ในทศวรรษที่ ๒๕๐๐ ใช้คำว่าประวัติท้องถิ่นที่ตำนานท้องถิ่นหรือประวัติบ้านเมืองได้มีนักวิชาการทางด้านประวัติศาสตร์ได้ให้คำจำกัดความคำว่าประวัติศาสตร์ท้องถิ่นไว้หลายความหมายด้วยกันได้แก่ธิดาสาระยา ๕ กล่าวว่าการลงไปศึกษาประวัติศาสตร์ของสังคมท้องถิ่นที่มีมวลชนเป็นตัวเคลื่อนไหวคือประวัติศาสตร์ท้องถิ่นหรืออีกนัยหนึ่งประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคือกระบวนการ

นอกจากประวัติศาสตร์ที่เน้นศูนย์กลางราชธานีหรือประวัติศาสตร์ชาติและถือว่าเป็นประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่มีความสำคัญในตัวของมันเองไม่ใช่เป็นเพียงส่วนประกอบของประวัติศาสตร์ชาติเท่านั้นเพราะในแต่ละท้องถิ่นจะมีการก่อเกิดการเจริญเติบโตและการเสื่อมสลายหรือการสิ้นสุดในตัวของมันเองแนวความคิดนี้ยังทำให้สุเทพสุนทรเสถียร 2548 ได้กล่าวถึงหน้าที่ที่สำคัญของนักประวัติศาสตร์ท้องถิ่นไว้ว่าจะต้องมีความเข้าใจและสามารถถ่ายทอดให้ผู้อ่านมองเห็นชัดถึงกระบวนการเปลี่ยนแปลงทั้งนี้การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจะทำให้คนไทยรับรู้เรื่องราวต่างๆที่เกิดขึ้นในอดีตจนถึงปัจจุบันอย่างลึกซึ้งและยังจะเป็นการทำให้คนไทยช่วยกันอนุรักษ์วัฒนธรรมไว้อีกด้วยอย่างไรก็ตามควรมีการศึกษาและทำความเข้าใจโลกปัจจุบันเพื่อที่จะได้รับรู้เท่าทันกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกเราทั้งในปัจจุบันและอนาคตทั้งนี้หากพิจารณาคำว่าประวัติศาสตร์เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันในงานศึกษานี้ขอสรุปว่าคือการทำความเข้าใจอดีตที่ผ่านมาเพื่อเรียนรู้และนำมาเป็นบทเรียนแก่คนในสังคมทั้งนี้หากจะกล่าวเฉพาะลงไปแล้วประวัติศาสตร์อาจมีมิติที่ควรพิจารณาภาพใหญ่ได้ทั้งประวัติศาสตร์ชาติและการพิจารณาเฉพาะของประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดยหากจะกล่าวถึงเฉพาะเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่นนั้นได้มีนักวิชาการทางด้านประวัติศาสตร์ได้ให้ความหมายคำว่าประวัติศาสตร์ท้องถิ่นไว้หลายแง่มุมด้วยกันเช่นธิดาสาระยา 2529 24 กล่าวว่าการลงไปศึกษาประวัติศาสตร์ของสังคมท้องถิ่นที่มีมวลชนเป็นตัวเคลื่อนไหวคือ 119 พฤษภาคมสิงหาคม 2562 ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นหรืออีกนัยหนึ่งประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคือกระบวนการศึกษาประวัติศาสตร์สังคมที่เน้นมวลชนเป็นประวัติศาสตร์ที่คนภายในท้องถิ่นเชื่อว่าเป็นจริงซึ่งธิดาใช้คำว่า

ศึกษาประวัติศาสตร์สังคมที่เน้นมวลชนเป็นประวัติศาสตร์ที่คนภายในท้องถิ่น
 เชื่อว่าเป็นจริงซึ่งในที่นี้จะใช้คำว่าประวัติศาสตร์จากภายใน History from the
 inside ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเป็นประวัติศาสตร์ที่มีชีวิตและมี dynamic เสมอ
 ประวัติศาสตร์จากภายในไม่ได้คาดหมายหาข้อเท็จจริงจากข้อมูลแต่เป็น
 ประวัติศาสตร์ที่ถูกเชื่อว่าเป็นเช่นนั้นประวัติศาสตร์แบบนี้จึงเกิดจากแรง
 สะท้อนอิทธิพลของประวัติศาสตร์ท้องถิ่นประวัติศาสตร์สัมพันธ์กับสังคมมนุษย์
 กรุงเทพฯสำนักพิมพ์เมืองโบราณ๒๕๒๗หน้า๒๔

ของโลกเราทั้งในปัจจุบันและอนาคตทั้งนี้หากพิจารณาว่าประวัติศาสตร์เพื่อ
 ให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันในงานศึกษาข้อสรุปว่าคือการทำความเข้าใจอดีต
 ที่ผ่านมาเพื่อเรียนรู้และนำมาเป็นบทเรียนแก่คนในสังคมทั้งนี้หากจะกล่าว
 เฉพาะลงไปแล้วประวัติศาสตร์อาจมีมิติที่ควรพิจารณาภาพใหญ่ได้ทั้ง
 ประวัติศาสตร์ชาติและการพิจารณาความเฉพาะของประวัติศาสตร์ท้องถิ่นโดย
 หากจะกล่าวถึงเฉพาะเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่นนั้นได้มีนักวิชาการทางด้าน
 ประวัติศาสตร์ได้ให้ความหมายคำว่าประวัติศาสตร์ท้องถิ่นไว้หลายแง่มุมด้วยกัน
 เช่นธิดาสาระยา 2529 24 กล่าวว่าการลงไปศึกษาประวัติศาสตร์ของสังคมท้องถิ่น
 ที่มีมวลชนเป็นตัวเคลื่อนไหวคือ 119 พฤษภาคมสิงหาคม 2562
 ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นหรืออีกนัยหนึ่งประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคือกระบวนการศึกษา
 ประวัติศาสตร์สังคมที่เน้นมวลชนเป็นประวัติศาสตร์ที่คนภายในท้องถิ่นเชื่อ
 เป็นจริงซึ่งธิดาใช้คำว่าประวัติศาสตร์จากภายใน History from the inside
 ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเป็นประวัติศาสตร์ที่มีชีวิตและมีพลวัต dynamic เสมอ
 ประวัติศาสตร์จากภายในไม่ได้คาดหมายหาข้อเท็จจริงจากข้อมูลแต่เป็น
 ประวัติศาสตร์เป็นสิ่งที่ถูกเชื่อว่าเป็นเช่นนั้นประวัติศาสตร์แบบนี้จึงเกิดจากแรง
 สะท้อนทางความคิดของคนในสังคมซึ่งปรากฏในรูปของตำนานนิทานพื้นบ้าน
 เรื่องปรัมปราแล้วแต่อดีตและโดยการสัมภาษณ์สืบสวนในปัจจุบันทั้งนี้ดารา
 รัตน์เมตตารักานนท์ 2548 ได้อธิบายความหมายของประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเพิ่ม
 เดิมอีกว่าคือกระบวนการศึกษาประวัติศาสตร์สังคมที่เน้นมวลชนซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่
 ที่ไม่มีอำนาจเป็นทางการไม่มีโอกาสรับการศึกษาคณะใหม่

๘ทางความคิดของคนในสังคมซึ่งปรากฏในรูปของตำนานนิทานพื้นบ้านเรื่อง
 ปรัมปราแล้วแต่อดีตและโดยการสัมภาษณ์สืบสวนในปัจจุบันศรีศักรวิไลโก
 ตมจกล่าวว่าการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเป็นการศึกษาเรื่องราวของท้องถิ่นอันเป็น
 บริเวณที่มีชุมชนอยู่รวมกันและมีความสัมพันธ์กันทางเศรษฐกิจสังคมระบบความ
 เชื้อพิธีกรรมและการเมืองการปกครองจนกล่าวได้ว่าทำให้ผู้คนในท้องถิ่นนั้นๆมี
 อะไรหลายอย่างร่วมกันและคล้ายคลึงกันจนมีจิตสำนึกกว่าเป็นคนถิ่นเดียวกัน
 การศึกษาเช่นนี้เน้นอดีตมาจนถึงปัจจุบันโดย

ซึ่งการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นนี้จะช่วยให้ภาพของสังคมในระดับจุลภาค
 ชัดเจนยิ่งขึ้นและในที่สุดจะช่วยสร้างภาพรวมแห่งอดีตของสังคมทั้งหมดได้ตั้ง
 นั้นวิธีการศึกษาจึงมักจะเป็นแบบสหวิทยาการขณะที่ศรีศักรวิไลโก ตม 2533
 186 นักวิชาการทางการศึกษาประวัติศาสตร์คนสำคัญท่านหนึ่งของไทยกล่าวว่า
 ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเป็นการศึกษาเรื่องราวของท้องถิ่นอันเป็นบริเวณที่มีชุมชน
 อยู่รวมกันและมีความสัมพันธ์กันทางเศรษฐกิจสังคมระบบความเชื่อพิธีกรรมและ
 การเมืองการปกครองจนกล่าวได้ว่าทำให้ผู้คนในท้องถิ่นนั้นๆมีอะไรหลายๆ
 อย่างร่วมกันและคล้ายคลึงกันจนมีจิตสำนึกกว่าเป็นคนถิ่นเดียวกันการศึกษาเช่นนี้
 เน้นอดีตมาจนถึงปัจจุบันโดยแสดงให้เห็นว่ามีการพัฒนาทางสังคมและ
 วัฒนธรรมเกิดขึ้นในท้องถิ่นหนึ่งๆได้อย่างไรเช่นท้องถิ่นนั้นมีสภาพแวดล้อม
 อย่างไรตั้งอยู่ตำแหน่งไหนภายในเขตอำเภอใดจังหวัดไหนและภูมิภาคใดมี
 หลักฐานทางด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดีที่แสดงความเป็นมาทาง
 วัฒนธรรมอย่างไรบ้างบรรดากลุ่มชนที่อยู่รวมกันเป็นชุมชนที่สืบมาจนถึงปัจจุบัน
 เป็นพวกไหนอยู่ในท้องถิ่นมาแต่ดั้งเดิมหรือเคลื่อนย้ายมาจากที่อื่นเมื่อเข้ามาอยู่ใน
 ในท้องถิ่นเดียวกันแล้วมีความขัดแย้งหรือมีเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์อย่างไร
 เกิดขึ้นนอกจากนี้ศรีศักรวิไลโก ตม 2557 9 15 ยังอธิบายเพิ่มเติมอีกว่า
 ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคือประวัติศาสตร์สังคมที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นมาของ
 ผู้คนในท้องถิ่นเดียวกันที่อาจมีความแตกต่างทางชาติพันธุ์ก็ได้ นอกจากนี้
 ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคือการศึกษาผู้คนกับพื้นที่หากมีการศึกษาพื้นที่หรือสถานที่
 ของท้องถิ่นในรูปของประวัติศาสตร์สังคมท้องถิ่นจะทำให้ท้องถิ่นที่เคยถูกแย่ง
 ชิงทรัพยากรและถูกลิดรอนสิทธิ์

แสดงให้เห็นว่ามีการพัฒนาทางสังคมและวัฒนธรรมเกิดขึ้นในท้องถิ่นหนึ่งๆได้
 อย่างไรเช่นท้องถิ่นนั้นมีสภาพแวดล้อมอย่างไรตั้งอยู่ตำแหน่งไหนภายในเขต
 อำเภอใดจังหวัดไหนและภูมิภาคใดมีหลักฐานทางด้านประวัติศาสตร์และ
 โบราณคดีที่แสดงความเป็นมาทางวัฒนธรรมอย่างไรบ้างบรรดากลุ่มชนที่อยู่
 รวมกันเป็นชุมชนที่สืบมาจนถึงปัจจุบันเป็นพวกไหนอยู่ในท้องถิ่นมาแต่ดั้งเดิมหรือ
 เคลื่อนย้ายมาจากที่อื่นเมื่อเข้ามาอยู่ในท้องถิ่นเดียวกันแล้วมีความขัดแย้งหรือมี
 เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์

ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นนี้จะช่วยให้ภาพของสังคมในระดับจุลภาคชัดเจนยิ่งขึ้น
 และในที่สุดจะช่วยสร้างภาพรวมแห่งอดีตของสังคมทั้งหมดได้ตั้งนั้นวิธีการ
 ศึกษาจึงมักจะเป็นแบบสหวิทยาการขณะที่ศรีศักรวิไลโก ตม 2533 186 นัก
 วิชาการทางการศึกษาประวัติศาสตร์คนสำคัญท่านหนึ่งของไทยกล่าวว่า
 ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเป็นการศึกษาเรื่องราวของท้องถิ่นอันเป็นบริเวณที่มีชุมชน
 อยู่รวมกันและมีความสัมพันธ์กันทางเศรษฐกิจสังคมระบบความเชื่อพิธีกรรมและ
 การเมืองการปกครองจนกล่าวได้ว่าทำให้ผู้คนในท้องถิ่นนั้นๆมีอะไรหลายๆ
 อย่างร่วมกันและคล้ายคลึงกันจนมีจิตสำนึกกว่าเป็นคนถิ่นเดียวกันการศึกษาเช่นนี้
 เน้นอดีตมาจนถึงปัจจุบันโดยแสดงให้เห็นว่ามีการพัฒนาทางสังคมและ
 วัฒนธรรมเกิดขึ้นในท้องถิ่นหนึ่งๆได้อย่างไรเช่นท้องถิ่นนั้นมีสภาพแวดล้อม
 อย่างไรตั้งอยู่ตำแหน่งไหนภายในเขตอำเภอใดจังหวัดไหนและภูมิภาคใดมี
 หลักฐานทางด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดีที่แสดงความเป็นมาทาง
 วัฒนธรรมอย่างไรบ้างบรรดากลุ่มชนที่อยู่รวมกันเป็นชุมชนที่สืบมาจนถึงปัจจุบัน
 เป็นพวกไหนอยู่ในท้องถิ่นมาแต่ดั้งเดิมหรือเคลื่อนย้ายมาจากที่อื่นเมื่อเข้ามาอยู่ใน
 ในท้องถิ่นเดียวกันแล้วมีความขัดแย้งหรือมีเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์อย่างไร
 เกิดขึ้นนอกจากนี้ศรีศักรวิไลโก ตม 2557 9 15 ยังอธิบายเพิ่มเติมอีกว่า
 ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคือประวัติศาสตร์สังคมที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นมาของ
 ผู้คนในท้องถิ่นเดียวกันที่อาจมีความแตกต่างทางชาติพันธุ์ก็ได้ นอกจากนี้
 ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคือการศึกษาผู้คนกับพื้นที่หากมีการศึกษาพื้นที่หรือสถานที่
 ของท้องถิ่นในรูปของประวัติศาสตร์สังคมท้องถิ่นจะทำให้ท้องถิ่นที่เคยถูกแย่ง
 ชิงทรัพยากรและถูกลิดรอนสิทธิ์ที่อยู่ในรูปแบบของจารีต

อย่างไร้ขีดจำกัดตัวบุคคลได้กล่าวไว้ว่าประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคือประวัติศาสตร์สังคมที่แสดงให้เห็นความเป็นมาของผู้คนในท้องถิ่นเดียวกันที่อาจมีความแตกต่างทางชาติพันธุ์ก็ได้แต่เมื่อเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ในพื้นที่เดียวกันตั้งแต่๒๓ชั่วคนสืบลงไปก็จะเกิดสำนึกร่วมขึ้นเป็นคนในท้องถิ่นเดียวกันมีจารีตขนบประเพณีพิธีกรรมความเชื่อและคติทางเศรษฐกิจและสังคมร่วมกันโดยมีพื้นฐานทางความเชื่อและศีลธรรมเดียวกันเช่นท้องถิ่นดงศรีมหาโพธิ์ในอำเภอศรีมหาโพธิ์จังหวัด

ที่ประวัติศาสตร์ลักษณะที่เป็นประเพณีนิยมหรือความเชื่อต่างๆส่วนที่ 2 ประวัติศาสตร์ของท้องถิ่นที่มีหลักฐานอธิบายถึงพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ที่มีมาอย่างต่อเนื่อง โดยเริ่มต้นจากการเป็นชุมชนหรือหมู่บ้านเล็กๆและพัฒนาสู่ความเป็นเมืองในสมัยอยุธยาสู่การเป็นจังหวัดสมุทรสงครามในสมัยรัตนโกสินทร์โดยรูปแบบการศึกษาถึงพัฒนาการของสังคมหรือชุมชนที่อยู่นอกเหนือแวดวงศูนย์กลางทางการเมืองของรัฐซึ่งในความหมายดังกล่าวเป็นการมองการศึกษาประวัติศาสตร์ที่นับจากจุดย่อยของสังคมไปสู่จุดใหญ่ของยุครุชนาน 2562 นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่าในพื้นที่ที่มีผู้คนหลากหลายเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่รวมกันประเด็นที่นาสนใจก็คือแม้จะมีความแตกต่างทั้งกลุ่มชาติพันธุ์ ความเชื่อวิถีวัฒนธรรมหากแต่ความแตกต่างเหล่านั้นกลับไม่มาซึ่งปัญหาเป็นความแตกแยกทั้งนี้อาจเป็นด้วยระยะเวลาที่ยาวนานในการอยู่ร่วมกันได้ทำให้ความแตกต่างเหล่านั้นถูกสลายลงไปด้วยความพยายามในการปรับตัวเพื่อการดำรงอยู่ร่วมกันซึ่งลักษณะดังกล่าวสอดคล้องกับข้ออธิบายของศรีศักรวัลลี อดม 2559 ที่ว่าประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคือประวัติศาสตร์สังคมที่แสดงให้เห็นความเป็นมาของผู้คนในท้องถิ่นเดียวกันที่อาจมีความแตกต่างทางชาติพันธุ์ก็ได้แต่เมื่อเข้ามาตั้งถิ่นฐานอยู่ในพื้นที่เดียวกันตั้งแต่ 23 ชั่วคนสืบลงไปก็จะเกิดสำนึกร่วมขึ้นเป็นคนในท้องถิ่นเดียวกันมีจารีตขนบประเพณีพิธีกรรมความเชื่อและคติทางเศรษฐกิจและสังคมร่วมกันโดยมีพื้นฐานทางความเชื่อและศีลธรรมเดียวกันส่วนที่ 3 อุดลักษณะท้องถิ่นที่ผลการวิจัยพบว่าอุดลักษณะสำคัญที่เป็นในพื้นที่จังหวัดสมุทรสงครามคือลักษณะของพื้นที่ที่เรียกว่าเป็นเมือง 3 น่าคือมีทั้งน้ำจืดน้ำกร่อยและน้ำ

ปราจีนบุรีมีความเป็นมาทางชาติพันธุ์ต่างกันคือมีทั้งมอญเขมรลาวจีน ฯลฯ แต่มีสำนึกความเป็นคนศรีมหาโพธิ์หรือศรีมหาโพธิ์ร่วมกันสำหรับแนวความคิดของฉลองสุนทรวานิชย์๘ได้อธิบายชัดเจนและเชื่อมโยงกับอำนาจของรัฐโดยได้อธิบายว่าประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเป็นการศึกษาประวัติศาสตร์สังคมหรือชุมชนที่อยู่นอกศูนย์กลางอำนาจทางการเมืองของรัฐเนื่องจากว่าสังคมหรือชุมชนต่างๆล้วนแต่มีประวัติศาสตร์ของตนเองไม่ต่างไปจากราชวงศ์กลุ่มคนหรือชนชั้นที่กุมอำนาจ

หรือเคลื่อนย้ายมาจากที่อื่นเมื่อเข้ามาอยู่ในท้องถิ่นเดียวกันแล้วมีความขัดแย้งหรือมีเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์อย่างใดเกิดขึ้นนอกจากนี้ศรีศักรวัลลี อดม 2557 9 15 ยังอธิบายเพิ่มเติมอีกว่าประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคือประวัติศาสตร์สังคมที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นมาของผู้คนในท้องถิ่นเดียวกันที่อาจมีความแตกต่างทางชาติพันธุ์ได้ นอกจากนี้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคือการศึกษาผู้คนกับพื้นที่ หากมีการศึกษาพื้นที่หรือสถานที่ของท้องถิ่นในรูปของประวัติศาสตร์สังคมท้องถิ่นจะทำให้ท้องถิ่นที่เคยถูกแย่งชิงทรัพยากรและถูกสืบทอดสิทธิ์ที่อยู่ในรูปแบบของจารีตท้องถิ่นมีพลังที่จะต่อต้านการแย่งชิงที่อยู่ดิธรรมได้ประเด็นที่ศรีศักรกล่าวมานี้ช่วยให้เห็นหรือยืนยันถึงความชอบธรรมของพลังในการใช้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นไปพร้อมกับการพัฒนาได้เป็นอย่างดีโดยเฉพาะการพิจารณาเรื่องสิทธิ์ที่ดินทำกินการย้ายถิ่นฐานการต่อรองกับอำนาจรัฐและทุนได้ สำหรับแนวความคิดของฉลองสุนทรวานิชย์ 2539 12 คอนข้างอธิบายได้ชัดเจนและเชื่อมโยงกับอำนาจของรัฐโดยได้อธิบายว่าประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเป็นการศึกษาประวัติศาสตร์สังคมหรือชุมชนที่อยู่นอก 120 ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเพื่อพัฒนารากฐานท้องถิ่นที่เข้มแข็งและยั่งยืนพฤษภาคมสิงหาคม 2562 ศูนย์กลางอำนาจทางการเมืองของรัฐเนื่องจากว่าสังคมหรือชุมชนต่างๆล้วนแต่มีประวัติศาสตร์ของตนเองไม่ต่างไปจากราชวงศ์กลุ่มคนหรือชนชั้นที่กุมอำนาจรัฐนอกจากนั้นแล้วประวัติศาสตร์ของสังคมหรือชุมชนต่างๆยังมีบทบาทที่แยกแยะกันไม่ได้จากพัฒนาการทางประวัติศาสตร์ของรัฐหรือชุมชนหรือหน่วยงานทางสังคมหรือชุมชนอื่นๆทั้งนี้บทบาทดังกล่าวสำคัญ

๙ยุคยุทธรชน๙กล่าวไว้ว่าประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในปัจจุบันเป็นประวัติศาสตร์แนวใหม่ที่มีศึกษาวีถีชีวิตของประชาชนมุ่งศึกษากิจกรรมหรือศึกษาประสบการณ์ในทุกด้านของชุมชนท้องถิ่นต่างๆโดยเอาวิถีชีวิตของชาวบ้านเป็นศูนย์กลางของการศึกษาซึ่งจะเกิดประโยชน์แก่ประชาชนในท้องถิ่นอย่างแท้จริงดังนั้นประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคือกระบวนการศึกษาประวัติศาสตร์สังคมที่เน้นมวลชนเป็นประวัติศาสตร์ที่คนภายในท้องถิ่นเชื่อว่าเป็นจริงซึ่งธิดาใช้คำว่าประวัติศาสตร์จากภายใน History from the inside ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเป็นประวัติศาสตร์ที่มีชีวิต

เพราะในแต่ละท้องถิ่นจะมีการก่อเกิดการเจริญเติบโตและการเสื่อมสลายหรือการสิ้นสุดในตัวของมันเองแนวความคิดนี้ยังทำให้สุเทพสุนทรเกษม 2548 ได้กล่าวถึงหน้าที่ที่สำคัญของนักประวัติศาสตร์ท้องถิ่นไว้ว่าจะต้องมีความเข้าใจ และสามารถถ่ายทอดให้ผู้อ่านมองเห็นชัดถึงกระบวนการเปลี่ยนแปลงทั้งนี้การศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจะทำให้คนไทยรับรู้เรื่องราวต่างๆที่เกิดขึ้นในอดีตจนถึงปัจจุบันอย่างลึกซึ้งและยังจะเป็นการทำให้คนไทยช่วยกันอนุรักษ์วัฒนธรรมไว้อีกด้วยอย่างไรก็ตามควรมีการศึกษาและทำความเข้าใจโลกปัจจุบันเพื่อที่จะได้รับรู้เท่าทันกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลกเราทั้งในปัจจุบันและอนาคตทั้งนี้หากพิจารณาว่าประวัติศาสตร์เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ตรงกันในงานศึกษานี้ขอสรุปว่าคือการทำความเข้าใจอดีตที่ผ่านมาเพื่อเรียนรู้และนำมาเป็นบทเรียนแก่คนในสังคมทั้งนี้หากจะกล่าวเฉพาะลงไปแล้วประวัติศาสตร์อาจมีมิติที่ควรพิจารณาภาพใหญ่ได้ทั้งประวัติศาสตร์ชาติและกาธิภาณาความเฉพาะของประวัติศาสตร์ท้องถิ่น โดยหากจะกล่าวถึงเฉพาะเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่นนั้นได้มีนักวิชาการทางด้านประวัติศาสตร์ได้ให้ความหมายคำว่าประวัติศาสตร์ท้องถิ่นไว้หลายแห่งด้วยกันเช่นธิดาสาธยา 2529 24 กล่าวว่าการลงไปศึกษาประวัติศาสตร์ของสังคมท้องถิ่นที่มีมวลชนเป็นตัวเคลื่อนไหวคือ 119 พฤษภาคมสิงหาคม 2562 ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นหรืออีกนัยหนึ่งประวัติศาสตร์ท้องถิ่นคือกระบวนการศึกษาประวัติศาสตร์สังคมที่เน้นมวลชนเป็นประวัติศาสตร์ที่คนภายในท้องถิ่นเชื่อว่าเป็นจริงซึ่งธิดาใช้คำว่าประวัติศาสตร์จากภายใน History from the inside ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเป็นประวัติศาสตร์ที่มีชีวิตและมีพลวัต dynamic เสมอประวัติศาสตร์จากภายในมิได้คาดหมายหาข้อเท็จจริงจากข้อมูลแต่เป็นประวัติศาสตร์เป็นสิ่งที่ถูกเชื่อ

และมีพลวัต dynamic เสมอประวัติศาสตร์จากภายในมิได้คาดหมายหาข้อเท็จจริงจากข้อมูลแต่เป็นประวัติศาสตร์เป็นสิ่งที่ถูกเชื่อว่าเป็นเช่นนั้นประวัติศาสตร์แบบนี้จึงเกิดจากแรงสะท้อนทางความคิดของคนในสังคมซึ่งปรากฏในรูปของตำนานนิทานพื้นบ้านเรื่องปรัมปรามาแล้วแต่อดีตสรุปความหมายของประวัติศาสตร์ท้องถิ่นว่าหมายถึงประวัติศาสตร์ที่แสดงให้เห็นประวัติความเป็นมาของผู้คนทั่วไปในท้องถิ่นหรือประวัติศาสตร์สังคมมวลชนในท้องถิ่นที่ไม่ได้เน้นที่ประวัติศาสตร์จากอำนาจรัฐส่วนกลางหรือการเมืองหรือ

จากภายใน History from the inside ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเป็นประวัติศาสตร์ที่มีชีวิตและมีพลวัต dynamic เสมอประวัติศาสตร์จากภายในมิได้คาดหมายหาข้อเท็จจริงจากข้อมูลแต่เป็นประวัติศาสตร์เป็นสิ่งที่ถูกเชื่อว่าเป็นเช่นนั้นประวัติศาสตร์แบบนี้จึงเกิดจากแรงสะท้อนทางความคิดของคนในสังคมซึ่งปรากฏในรูปของตำนานนิทานพื้นบ้านเรื่องปรัมปรามาแล้วแต่อดีตและโดยการสัมภาษณ์สืบสวนในปัจจุบันทั้งนี้ดาร์วินเมตดาร์กานนท์ 2548 ได้อธิบายความหมายของประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเพิ่มเติมอีกว่าคือกระบวนการศึกษาประวัติศาสตร์สังคมที่เน้นมวลชนซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ที่ไม่มีอำนาจเป็นทางการไม่มีโอกาสรับการศึกษาคณะใหม่มากนักความเป็นมวลชนขบถของคนที่กลุ่มคนในสังคมมีความต้อยทางด้านชีวิตความเป็นอยู่การศึกษาและอำนาจทางการเมืองเศรษฐกิจมวลชนเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ทำให้มองเห็นความเคลื่อนไหวของสังคมเป็นพลังผลักดันประวัติศาสตร์มวลชนในสังคมจึงเป็นพลังส่วนใหญ่ที่จะผลักดันประวัติศาสตร์ให้เคลื่อนอยู่โดยสรุปแล้วประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในความหมายของดาร์วินก็คือการศึกษาสังคมมวลชนในท้องถิ่นตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบันโดยมองผ่านข้อมูลหลักฐานของท้องถิ่นเป็นหลักเป็นการมองท้องถิ่นจากเบื้องล่างซึ่งการศึกษาประวัติศาสตร์ท้องถิ่นนี้จะช่วยให้ภาพของสังคมในระดับจุลภาคชัดเจนยิ่งขึ้นและในที่สุดจะช่วยสร้างภาพรวมแห่งอดีตของสังคมทั้งหมดได้ดังนั้นวิธีการศึกษาจึงมักจะเป็นแบบสหวิทยาการขณะที่ศรีศรัลล โภดม 2533 186 นักวิชาการทางการศึกษาประวัติศาสตร์คนสำคัญของไทยกล่าวว่าประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเป็นการศึกษาเรื่องราวของท้องถิ่นอันเป็นบริเวณที่มีชุมชนอยู่รวมกันและมีความสัมพันธ์กันทางเศรษฐกิจสังคมระบบความเชื่อพิธีกรรมและการเมืองการปกครองจนกล่าวได้ว่าทำให้

เจ้าเมืองหรือบุคคลสำคัญของเมืองหากแต่เป็นการสืบสาวเรื่องราวความเปลี่ยนแปลงหรือความเคลื่อนไหวของวิถีชีวิตวัฒนธรรมสังคมการเมืองและเศรษฐกิจของผู้คนทั่วไปในชุมชนท้องถิ่นโดยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจะมออดลักษณะและตัวตนของคนในชุมชนท้องถิ่นซึ่งสามารถนำประวัติศาสตร์ท้องถิ่นไปใช้ในการพัฒนาท้องถิ่นทั้งเรื่องการศึกษาท้องถิ่นเพื่อการสร้างความรักในถิ่นฐานบ้านเกิดและรู้จักรากเหง้าความเป็นมาของตน ๙ ยุทธภูวนความสำคัญและขอบเขตของประวัติศาสตร์ท้องถิ่นในปัจจุบันวารสารอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรปีที่ ๒๕ ฉบับที่ ๑ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๔๕

สถานที่บ้านที่ชุมชนธรรมเนียมประเพณีแบบแผนปฏิบัติต่างๆของชุมชนประวัติศาสตร์ชุมชนจึงมีการรับรู้และตีความผ่านสิ่งต่างๆที่ส่งผ่านกันมาจากรุ่นสู่รุ่นโดยสะท้อนบริบทของพื้นที่ที่สำคัญทั้งนี้หากจะศึกษาประวัติศาสตร์ชุมชนท้องถิ่นแล้วทำให้ท้องถิ่นมีคุณค่าขึ้นข้อมูลของประวัติศาสตร์ท้องถิ่นไม่ควรจำกัดอยู่แค่ชุมชนท้องถิ่นควรมีความเชื่อมโยงกับประวัติศาสตร์ชาติหรือไปไกลถึงประวัติศาสตร์โลกอันสะท้อนให้เห็นถึงมิติในทางประวัติศาสตร์และพื้นที่ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของโลกตั้งแต่ยุคก่อนคริสตศักราช 2560 ได้อธิบายเรื่องประวัติศาสตร์ท้องถิ่นว่าไม่ควรอธิบายในมุมเฉพาะท้องถิ่นเท่านั้นหากแต่ต้องทำให้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นให้เป็นส่วนหนึ่งของประวัติศาสตร์โลกหรือการเขียนประวัติศาสตร์ให้เห็นถึงความสำคัญของท้องถิ่นโดยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นต้องข้ามประเทศอย่าให้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจบที่ในประเทศเท่านั้นดังนั้นจากที่ ทบทวนแนวคิดประวัติศาสตร์ท้องถิ่นมาจึงพอสรุปความหมายของประวัติศาสตร์ท้องถิ่นว่าหมายถึงประวัติศาสตร์ที่แสดงให้เห็นประวัติความเป็นมาของผู้คนทั่วไปในท้องถิ่นหรือประวัติศาสตร์สังคมมวลชนในท้องถิ่นที่ไม่ได้เน้นที่ประวัติศาสตร์จากอำนาจรัฐส่วนกลางหรือการเมืองหรือเจ้าเมืองหรือบุคคลสำคัญของเมืองหากแต่เป็นการสืบสาวเรื่องราว 122 ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเพื่อการพัฒนารากฐานท้องถิ่นที่เข้มแข็งและยั่งยืน พฤษภาคม สิงหาคม 2562 ความเปลี่ยนแปลงหรือความเคลื่อนไหวของวิถีชีวิตวัฒนธรรมสังคมการเมืองและเศรษฐกิจของผู้คนทั่วไปในชุมชนท้องถิ่นโดยประวัติศาสตร์ท้องถิ่นจะมออดลักษณะและตัวตนของคนในชุมชนท้องถิ่นซึ่งสามารถนำประวัติศาสตร์ท้องถิ่นไปใช้ในการพัฒนาท้องถิ่นทั้งเรื่องการศึกษาท้องถิ่นเพื่อการสร้างความรักในถิ่นฐานบ้านเกิดและรู้จักรากเหง้าความเป็นมาของตน 3 แนวทางการนำประวัติศาสตร์

๑๐๒๒อารยธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น๑๐๒๒๑ความหมายของอารยธรรมอารยธรรม Civilization โดยทั่วไปอาจหมายถึงความเจริญทางวัฒนธรรมแต่สำหรับทางด้านประวัติศาสตร์อารยธรรมอาจหมายถึงการศึกษาความซับซ้อนของระบบสังคมเพื่อให้เห็นถึงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่างๆในระบบสังคมนั้นๆโดยมุ่งเน้นให้เห็นถึงเหตุปัจจัยการเกิดและการล่มสลายของอารยธรรมนั้น รวมถึงอิทธิพลของอารยธรรมนั้นต่ออารยธรรมอื่น ๆ ๑๑ องค์ประกอบของอารยธรรมมนุษย์นั้นก็คือวัฒนธรรมอันเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นวัฒนธรรมที่เร้ามักจะศึกษาจะศึกษา

อารยธรรมอารยธรรม()โดยทั่วไปอาจหมายถึงความเจริญทางวัฒนธรรมแต่สำหรับทางด้านประวัติศาสตร์อารยธรรมอาจหมายถึงการศึกษาความซับซ้อนของระบบสังคมเพื่อให้เห็นถึงความสัมพันธ์ขององค์ประกอบต่างๆในระบบสังคมนั้นๆโดยมุ่งเน้นให้เห็นถึงเหตุปัจจัยการเกิดและการล่มสลายของอารยธรรมนั้น รวมถึงอิทธิพลของอารยธรรมนั้นต่ออารยธรรมอื่น ๆ องค์ประกอบของอารยธรรมมนุษย์นั้นก็คือวัฒนธรรมอันเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นวัฒนธรรมที่เร้ามักจะศึกษาความสัมพันธ์กันในการศึกษาอารยธรรมได้แก่

TEXT FROM SUBMITTED DOCUMENT

TEXT FROM SOURCE DOCUMENT(S)

๑๒๒๒๓ลักษณะของภูมิปัญญาท้องถิ่นวิชนันทสุวรรณ๑๕ภูมิปัญญาท้องถิ่นมีลักษณะ๓ประการคือ๑การถ่ายทอดประสบการณ์ระหว่างวัย๒การเกี่ยวข้องกับสถาบันต่างๆในหมู่บ้าน๓การเรียนรู้เชิงประจักษ์๒๒๕ความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นธรรมชาติเป็นสิ่งที่มีความหมายเมื่อมนุษย์เข้ามาอยู่อาศัยอยู่ร่วมกับธรรมชาติจึงก่อให้เกิดการสร้างสรรคสิ่งต่างๆที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตการปรับตัวของมนุษย์เพื่อให้เข้ากับสภาพแวดล้อมธรรมชาติจึงก่อให้เกิดภูมิปัญญาต่างๆเช่นการเอาสมุนไพรมาใช้ในการป้องกัน

ในเรื่องที่ผู้สูงอายุสนใจและมีความสำคัญในการดำเนินชีวิตเพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุโดยมีวิทยากรที่มีจิตอาสาหรือจากหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องและโรงเรียนผู้สูงอายุยังเป็นพื้นที่ที่ผู้สูงอายุจะได้แสดงความสามารถศักยภาพในการถ่ายทอดภูมิปัญญาซึ่งการสร้างโรงเรียนผู้สูงอายุจะต้องอยู่บนพื้นฐานการมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นและภาคีเครือข่ายทั้งนี้การจัดตั้งเป็นโรงเรียนผู้สูงอายุจะมีความหลากหลายทั้งสถานที่รูปแบบและวิธีการขึ้นอยู่กับบริบทของพื้นที่ความต้องการของผู้สูงอายุและหน่วยงานที่เป็นผู้ดำเนินการจัดตั้งโรงเรียนผู้สูงอายุขึ้นมาศศิพัฒน์ยอดเพชร 2560 ผู้สูงอายุเป็นผู้ทรงภูมิปัญญาท้องถิ่นซึ่งถือว่าเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นนี้หลักความรู้อันเกิดจากความสามารถประสบการณ์และความเฉลียวฉลาดในการประดิษฐ์คิดค้นของคนในท้องถิ่นโดยเป็นผลมาจากการสั่งสมประสบการณ์ที่ผ่านกระบวนการเรียนรู้เลือกสรรพัฒนาและถ่ายทอดสืบต่อกันมาจากรุ่นบุรุษจนถึงคนรุ่นปัจจุบันเพื่อใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิตซึ่งเมื่อก้าวถึงความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นแล้วจะมีความเกี่ยวข้องกับธรรมชาติเป็นสิ่งที่มีความหมายเมื่อมนุษย์เข้ามาอยู่อาศัยอยู่ร่วมกับธรรมชาติจึงก่อให้เกิดการสร้างสรรคสิ่งต่างๆที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตการปรับตัวของมนุษย์เพื่อให้เข้ากับสภาพแวดล้อมธรรมชาติจึงก่อให้เกิดภูมิปัญญาต่างๆเช่นการเอาสมุนไพรมาใช้ในการป้องกันและรักษาโรคการสร้างที่อยู่อาศัยการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากธรรมชาติอย่างสมดุลและยั่งยืนคกริชชาญณรงค์และบุญสมยอดมาลี 2560 และภูมิปัญญาท้องถิ่นนี้ยังช่วยให้อคนในท้องถิ่นสามารถพึ่งพาตนเองได้ด้วยคคความเชื่อทำให้เกิดวิธีปฏิบัติที่ดีงามผ่านพิธีกรรม

ไขสิ่งที่เกิดแวมขึ้นในหัวแต่เป็นระบบความรู้ที่ชาวบ้านมองเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆเป็นระบบความรู้ที่ไม่เป็นวิทยาศาสตร์จะเน้นการศึกษาว่าชาวบ้านรู้อะไรอย่างเดี่ยวไม่พอแต่ต้องศึกษาด้วยว่าเขาเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆเหล่านั้นอย่างไรการสั่งสมและการกระจายความรู้ภูมิปัญญาเกิดจากการสั่งสมและกระจายความรู้ความรู้นั้นไม่ได้ลอยอยู่เฉยๆแต่ถูกนำมาบริการคนอื่นเช่นหมอพื้นบ้านชุมชนสั่งสมความรู้ทางการแพทย์

สามารถอย่างเต็มที่มีการยกย่องประกาศเกียรติคุณลักษณะต่างๆไม่ว่าจะเป็นงานด้านฝีมือหรือด้านความคิดของคนในชุมชนให้เป็นที่ยอมรับซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยนธิเอียวศรีวงศ์ได้กล่าวว่าภูมิปัญญาท้องถิ่นเกิดจากการสืบสานสืบทอดประสบการณ์จากรุ่นถึงรุ่นเป็นมรดกทางวัฒนธรรมที่สั่งสมกันมาเป็นเวลานานถ้าถูกละเลยขาดการยอมรับและถูกทำลายลงก็จะสูญหายไปซึ่งภูมิปัญญาของคนเองทำให้คนในท้องถิ่นไม่มีศคคีติรชาติความภาคภูมิใจในท้องถิ่นของตนดังนั้นภูมิปัญญาท้องถิ่นจึงเป็นสิ่งสำคัญซึ่งนคการศึกษาหน่วยงานได้กล่าวถึงความสำคัญของภูมิปัญญาท้องถิ่นหรือภูมิปัญญาชาวบ้านไว้ดังนี้ 1 ความรู้และระบบความรู้ภูมิปัญญาไม่ใช่สิ่งที่เกิดแวมขึ้นมาในหัวแต่เป็นระบบความรู้ที่ชาวบ้านมองเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆเป็นระบบความรู้ที่ไม่เป็นวิทยาศาสตร์จะเน้นในการศึกษาเข้าไปดูว่าชาวบ้านรู้อะไรอย่างเดี่ยวไม่พอต้องศึกษาด้วยว่าเขาเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆเหล่านั้นอย่างไร 2 การสั่งสมและการกระจายความรู้ภูมิปัญญาเกิดจากการสั่งสมและกระจายความรู้ความรู้นั้นไม่ได้ลอยอยู่เฉยๆแต่ถูกนำมา 20 Vol1 No1 January June 2018 ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 มกราคมมิถุนายน 2561 บริการคนอื่นเช่นหมอพื้นบ้านชุมชนสั่งสมความรู้ทางการแพทย์ไว้ในตัวคนๆหนึ่งโดยมีกระบวนการที่ทำให้เขาสั่งสมความรู้เราควรศึกษาด้วยว่ากระบวนการนี้เป็นอย่างไรหมอคคนหนึ่งสามารถสร้างหมอคคนอื่นต่อมาได้อย่างไร 3 ภูมิปัญญาชาวบ้านไม่ได้มีสถาบันถ่ายทอดความรู้แต่มีกระบวนการถ่ายทอดที่ซับซ้อนถ้าเราต้องการเข้าใจภูมิปัญญาท้องถิ่น

ไว้ในตัวคนๆหนึ่งโดยมีกระบวนการที่ทำให้เขาสั่งสมความรู้เราควรศึกษาด้วยว่ากระบวนการนี้เป็นอย่างไรหมอคคนหนึ่งสามารถสร้างหมอคคนอื่นต่อมาได้อย่างไร๓การถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาชาวบ้านไม่ได้มีสถาบันถ่ายทอดความรู้แต่มีกระบวนการถ่ายทอดที่ซับซ้อนถ้าต้องการเข้าใจภูมิปัญญาท้องถิ่นจะต้องเข้าใจกระบวนการถ่ายทอดความรู้จากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่งด้วย๑๕ชีวิตนันทสุวรรณแนวทางการศึกษาภูมิปัญญาท้องถิ่นวารสารมหาวิทยาลัยนเรศวรปีที่๑๔ฉบับที่๒กรกฎาคมชั้นวาคม

แต่ถูกนำมาบริการคนอื่นเช่นหมอพื้นบ้านชุมชนสั่งสมความรู้ทางการแพทย์ไว้ในตัวคนๆหนึ่งโดยมีกระบวนการที่ทำให้เขาสั่งสมความรู้เราควรศึกษาด้วยว่ากระบวนการนี้เป็นอย่างไรหมอคคนหนึ่งสามารถสร้างหมอคคนอื่นต่อมาได้อย่างไร 3 .การถ่ายทอดความรู้ภูมิปัญญาชาวบ้านไม่ได้มีสถาบันถ่ายทอดความรู้แต่มีกระบวนการถ่ายทอดที่ซับซ้อนถ้าเราต้องการเข้าใจภูมิปัญญาท้องถิ่นเราต้องเข้าใจกระบวนการถ่ายทอดความรู้จากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่งด้วย 4 .การสร้างสรรคและปรับปรุงระบบความรู้ของชาวบ้านไม่ได้หยุดนิ่งอยู่กับที่แต่ถูกปรับเปลี่ยนตลอดมาโดยอาศัยประสบการณ์ของชาวบ้านเองเรายังขาดการศึกษาว่าชาวบ้านปรับเปลี่ยนความรู้และระบบความรู้เพื่อเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงอย่างไรสิริกรไชยมา(2544 : 1 - 2)ได้กล่าวว่าภูมิปัญญามีความสำคัญในการดำรงชีวิตของคนไทยเป็นอย่างมากแฝงอยู่ในวิถีชีวิตในมนุษย์ทุกชั้นตอนตั้งแต่เกิดจนถึงตายโดยเฉพาะอย่างยิ่งชาวบ้านในท้องถิ่นได้นำภูมิปัญญามาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการดำรงชีวิตจนเป็นที่ยอมรับดังนั้นการศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาจึงเป็นอีกศาสตร์หนึ่งที่ทำให้คนในท้องถิ่นทั้งหลายได้รู้จักตัวตนที่แท้จริงของวิถีชีวิตตนเองและสามารถนำไปเป็นแนวทางในการดำรงชีวิตที่เหมาะสมของตนในทุกยุค 9 ทศสมัยความสำคัญของภูมิปัญญาไทยภูมิปัญญาไทยมีความสำคัญต่อคนไทยต่อวิถีชีวิตความเป็นอยู่อย่างมากดังนี้ 1)ภูมิปัญญาช่วยสร้างชาติให้เป็นปึกแผ่นมีความมั่นคง 2)ภูมิปัญญาไทยสร้างให้คนไทยเกิดความภาคภูมิใจภูมิใจในศักดิ์ศรีและเกียรติภูมิในความเป็นคนไทย 3)ภูมิปัญญาไทยสามารถปรับปรุงยุคคคหลักธรรมศาสนาทางศาสนาที่คนไทยนับถือมาใช้กับชีวิต

๑๔พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานพศ๒๕๕๑๘ได้ให้ความหมายไว้ว่า วัฒนธรรมคือสิ่งที่ทำความเจริญงอกงามให้แก่บุคคลและชนวัฒนธรรมไทย วัฒนธรรมในการแต่งกายวิถีชีวิตของบุคคลเช่นวัฒนธรรมพื้นบ้านวัฒนธรรม ชาวเขาเป็นต้นสุชีพัญญาภาพ๑๙เห็นว่าวัฒนธรรมเป็นคำไทยที่นำมาจาก ภาษาบาลีและสันสกฤตแปลว่าธรรมเป็นเหตุให้เจริญหรือธรรมคือความเจริญถ้า จะให้เข้าใจกันง่าย ๆ ก็คือความเจริญงอกงามที่มนุษย์ทำให้เกิดขึ้นในด้าน สังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาคำว่าวัฒนธรรมคือวิถีชีวิตซึ่งสังคมมนุษย์ทำ ให้เกิดขึ้นเพื่อสนองความต้องการ

อย่างเป็นทางการและเริ่มดำเนินการอย่างเป็นระบบครั้งแรกเมื่อปี 2561 จนถึง ปัจจุบันสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติที่อธิบายว่า วัฒนธรรมเป็นวิธีการดำเนินชีวิตของสังคมเป็นแบบแผนการประพฤติและการ แสดงออกซึ่งความรู้สึกนึกคิดในสถานการณ์ต่างๆที่สมาชิกในสังคมเดียวกัน สามารถเข้าใจและซาบซึ้งร่วมกันวัฒนธรรมเป็นวิถีชีวิตของมนุษย์ที่เกิดจาก ระบบความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์มนุษย์กับสังคมและมนุษย์กับ ธรรมชาติวัฒนธรรมมีทั้งสาระและรูปแบบที่เป็นระบบความคิดวิธีการโครงสร้าง ทางสังคมสถาบันตลอดจนแบบแผนและทุกสิ่งทุกอย่างที่มนุษย์สร้างขึ้น สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ 2544 สอดคล้องกับสุชีพัญญา ภาพที่กล่าวว่าวัฒนธรรมเป็นคำไทยที่นำมาจากภาษาบาลีและสันสกฤตแปลว่า ธรรมเป็นเหตุให้เจริญหรือธรรมคือความเจริญถ้าจะให้เข้าใจกันง่าย ๆ ก็คือความ เจริญงอกงามที่มนุษย์ทำให้เกิดขึ้นในด้านสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาว่า วัฒนธรรมคือวิถีชีวิตซึ่งสังคมมนุษย์ทำให้เกิดขึ้นเพื่อสนองความต้องการอันเป็น มูลฐานที่มีต่อความดำรงอยู่รอดความถาวรแห่งเชื้อสายและการจัดระเบียบแห่ง การประสมการของสังคม 162 Journal of Social Science and Buddhistic Anthropology Vol6 No12 December 2021 วัฒนธรรมคือประมวลแห่งงาน ทางวัตถุแบบหรือกระสวนแห่งองค์การทางสังคมแบบแผนความประพฤติที่ใ้รับการ อบรมมาแล้วความรู้ความเชื่อถือและการดำเนินงานทั้งปวงซึ่งได้มีการทำให้ เจริญขึ้นในสังคมมนุษย์ตั้งนั้นวัฒนธรรมจึงได้แก่การจัดการกับเหตุแวดล้อมของ มนุษย์และคำว่าวัฒนธรรมเป็นคำที่เกิดขึ้นในภาษาไทยในสมัยที่ รัฐบาลของจอมพลปพิบูลสงครามเป็นนายกรัฐมนตรีส่วนคำที่ตั้งเดิมเป็นภาษา อังกฤษคือ Culture สุชีพัญญาภาพ 2552 ซึ่งสอดคล้องกับภาษาศาสตร์วิลาศที่ กล่าวว่าวัฒนธรรมเป็นส่วนประกอบที่สลับ

อันเป็นมูลฐานที่มีต่อความดำรงอยู่รอดความถาวรแห่งเชื้อสายและการจัด ระเบียบแห่งการประสมเหตุการณ์ของสังคมวัฒนธรรมคือประมวลแห่งงานทาง วัตถุหรือกระสวนแห่งองค์การทางสังคมแบบแผนความประพฤติที่ใ้รับการ อบรมมาแล้วความรู้ความเชื่อถือและการดำเนินงานทั้งปวงซึ่งได้มีการทำให้ เจริญขึ้นในสังคมมนุษย์ตั้งนั้นวัฒนธรรมจึงได้แก่การจัดการกับเหตุแวดล้อมของ มนุษย์อันเนื่องตามต้น๒๐ได้กล่าวว่าวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นมิใช่สิ่ง ที่มีมนุษย์ทำตามสัญชาตญาณวัฒนธรรมในเชิงชีวิตวัฒนธรรมน่าจะถือได้ว่าเป็น องค์รวมของ

ซึ่งความรู้สึกนึกคิดในสถานการณ์ต่างๆที่สมาชิกในสังคมเดียวกันสามารถเข้าใจ และซาบซึ้งร่วมกันวัฒนธรรมเป็นวิถีชีวิตของมนุษย์ที่เกิดจากระบบความสัมพันธ์ ระหว่างมนุษย์กับมนุษย์มนุษย์กับสังคมและมนุษย์กับธรรมชาติวัฒนธรรมมีทั้ง สาระและรูปแบบที่เป็นระบบความคิดวิธีการโครงสร้างทางสังคมสถาบันตลอด จนแบบแผนและทุกสิ่งทุกอย่างที่มนุษย์สร้างขึ้นสำนักงานคณะกรรมการ วัฒนธรรมแห่งชาติ 2544 สอดคล้องกับสุชีพัญญาภาพที่กล่าวว่าวัฒนธรรม เป็นคำไทยที่นำมาจากภาษาบาลีและสันสกฤตแปลว่าธรรมเป็นเหตุให้เจริญหรือ ธรรมคือความเจริญถ้าจะให้เข้าใจกันง่าย ๆ ก็คือความเจริญงอกงามที่มนุษย์ ทำให้เกิดขึ้นในด้านสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาว่าวัฒนธรรมคือวิถีชีวิตซึ่ง สังคมมนุษย์ทำให้เกิดขึ้นเพื่อสนองความต้องการอันเป็นมูลฐานที่มีต่อความ ดำรงอยู่รอดความถาวรแห่งเชื้อสายและการจัดระเบียบแห่งการประสมการ ของสังคม 162 Journal of Social Science and Buddhistic Anthropology Vol6 No12 December 2021 วัฒนธรรมคือประมวลแห่งงานทางวัตถุแบบ หรือกระสวนแห่งองค์การทางสังคมแบบแผนความประพฤติที่ใ้รับการอบรมมา แล้วความรู้ความเชื่อถือและการดำเนินงานทั้งปวงซึ่งได้มีการทำให้เจริญขึ้น ในสังคมมนุษย์ตั้งนั้นวัฒนธรรมจึงได้แก่การจัดการกับเหตุแวดล้อมของมนุษย์ และคำว่าวัฒนธรรมเป็นคำที่เกิดขึ้นในภาษาไทยในสมัยที่ รัฐบาลของจอมพล ปพิบูลสงครามเป็นนายกรัฐมนตรีส่วนคำที่ตั้งเดิมเป็นภาษาอังกฤษคือ Culture สุชีพัญญาภาพ 2552 ซึ่งสอดคล้องกับภาษาศาสตร์วิลาศที่กล่าวว่าวัฒนธรรมเป็น ส่วนประกอบที่สลับซับซ้อนทั้งหมดของลักษณะอันชัดเจนของจิตวิญญาณวัตถุ สติปัญญาและอารมณ์ซึ่งประกอบกันขึ้นเป็นสังคมหรือบุคคลวัฒนธรรมไม่ได้ หมายถึงเฉพาะเพียงศิลปะและวรรณกรรมเท่านั้นแต่ยังหมายความถึงฐานนิยม คำนิยมต่างๆของชีวิตลัทธิพื้นฐานต่างๆ

๑๘๒ สาขามนุษยศาสตร์ The Humanities ได้แก่นขนบธรรมเนียมประเพณี
 ปรัชญาค่านิยมในสังคมฯ ๒ สาขากีฬาและนันทนาการ The Sport and
 Recreation ได้แก่การละเล่นมวยไทยพื้นตามว้าวไทยกระบี่กระบองตะกร้อ
 ฯลฯ สาขาช่างฝีมือ The Practical Craft ได้แก่การเย็บปักถักร้อยการแกะ
 สลักการทอผ้าการจักสานการทำเครื่องเงินเครื่องทองเครื่องปั้นดินเผา
 ฯลฯ สาขาหัตถกรรมศิลป์ Domestic Arts ได้แก่ความรู้เรื่องอาหารเสื้อผ้า
 เครื่องแต่งกายความรู้เรื่องบ้านเรือนผ้าการต้อนรับแขกการดูแลเด็ก
 ฯลฯ ๒๖ วัฒนธรรมพื้นบ้านความสำคัญของวัฒนธรรมพื้นบ้านวิมลจิโรจ

จังหวัดในภาคกลางได้แก่จังหวัดสมุทรปราการนครปฐมและนครนายกสภา
 วัฒนธรรมจังหวัดในภาคตะวันออกเฉียงเหนือได้แก่จังหวัดขอนแก่น
 นครราชสีมาและบุรีรัมย์สภาวัฒนธรรมจังหวัดในภาคเหนือได้แก่จังหวัดพิจิตร
 พิษณุโลกและสุโขทัยและสภาวัฒนธรรมกรุงเทพมหานครโดยศึกษาในช่วง
 เดือนสิงหาคมพศ 2562 ปีที่ 14 ฉบับที่ 34 พฤษภาคมมิถุนายน 2563 TCI กลุ่ม
 ที่ 2 มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ปี 25632567 Rajapark Journal Vol14
 No34 May June 2020 189 ทบทวนวรรณกรรมวัฒนธรรมหมายถึงสิ่งที่มีมนุษย์
 ผลิตหรือปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเพื่อความเจริญงอกงามเป็นวิถีชีวิตส่วนรวมของ
 มนุษย์ที่สามารถถ่ายทอดเรียนรู้เอาอย่างกันได้วัฒนธรรมเป็นผลผลิตส่วนรวมที่
 มนุษย์ได้เรียนรู้มาจากคนสมัยก่อนสืบทอดกันมาเป็นประเพณีวัฒนธรรมจึงเป็นทั้ง
 ความคิดเห็นหรือการกระทำของมนุษย์ในส่วนรวมที่เป็นลักษณะเดียวกันและ
 แสดงให้ปรากฏเป็นภาษาความเชื่อระเบียบประเพณี Phraya
 Anumanratchathon 1972 องค์การการศึกษาวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรม
 แห่งสหประชาชาติ UNESCO Office of the National Culture
 Commission 2007 ได้แบ่งวัฒนธรรมออกเป็น 5 สาขา คือ 1 สาขาศิลปะ The
 Arts ได้แก่ภาษาวรรณคดีฟอนารวีจิตรศิลป์สถาปัตยกรรมละครประติมากรรม
 ฯลฯ 2 สาขามนุษยศาสตร์ The Humanities ได้แก่นขนบธรรมเนียมประเพณี
 ปรัชญาค่านิยมในสังคมฯ 3 สาขากีฬาและนันทนาการ The Sport and
 Recreation ได้แก่การละเล่นมวยไทยพื้นตามว้าวไทยกระบี่กระบองตะกร้อ ฯลฯ
 4 สาขาช่างฝีมือ The Practical Craft ได้แก่การเย็บปักถักร้อยการแกะสลักการ
 ทอผ้าการจักสานการทำเครื่องเงินเครื่องทองเครื่องปั้นดินเผา ฯลฯ และ 5 สาขา
 หัตถกรรมศิลป์ Domestic Arts ได้แก่ความรู้เรื่องอาหารเสื้อผ้าเครื่องแต่งกาย
 ความรู้เรื่องบ้านเรือนผ้า

คือราล์ฟลินตัน Ralph Linton คศ 18931953 นักมานุษยวิทยาชาวอเมริกันสำ
 คัญของทฤษฎีทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมเชื่อว่าการ
 เปลี่ยนแปลงทางสังคมเกิดจากการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมโดยเกิดจากการ
 ติดต่อสื่อสารระหว่างสังคมที่แตกต่างวัฒนธรรมรวมกันและต่างกระจาย
 วัฒนธรรมไปสู่กันและกันเมื่อเกิดการแพร่กระจายวัฒนธรรมขึ้นแล้วสังคมที่เจริญ
 กว่าอาจจะรับวัฒนธรรมบางอย่างของสังคมที่ด้วยกว่าก็ได้และในทาง
 เดียวกันสังคมที่ต่อยกว่าอาจจะไม่รับวัฒนธรรมของสังคมที่เจริญกว่าก็ได้และใน

เป้าหมายบางประการของมนุษย์และชุมชนสังคมมนุษย์ได้การพัฒนาชุมชนจึงมี
 ทฤษฎีทางสังคมศาสตร์ที่สามารถนำมาใช้พัฒนาชุมชนได้เพื่อให้เกิดผลการ
 พัฒนาที่มีความเข้มแข็งดังนี้ทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม The
 Diffusion Theory of Cultural เจ้าของทฤษฎีคือราล์ฟลินตัน Ralph Linton
 คศ 18931953 นักมานุษยวิทยาชาวอเมริกัน ARU Research Journal Vol5
 No3 September 2018 121 สารสำคัญของทฤษฎีทฤษฎีการแพร่กระจาย
 ทางวัฒนธรรมเชื่อว่าการเปลี่ยนแปลงทางสังคมเกิดจากการแพร่กระจายทาง
 วัฒนธรรมโดยเกิดจากการติดต่อสื่อสารระหว่างสังคมที่แตกต่างวัฒนธรรมรวม
 กันและต่างกระจายวัฒนธรรมไปสู่กันและกันเมื่อเกิดการแพร่กระจายวัฒนธรรม
 ขึ้นแล้วสังคมที่เจริญกว่าอาจจะรับวัฒนธรรมบางอย่างของสังคมที่ด้วยกว่าก็ได้
 และในทางองเดียวกันสังคมที่ต่อยกว่าอาจจะไม่รับวัฒนธรรมของสังคมที่เจริญ
 กว่าก็ได้และในทางองเดียวกันสังคมที่ต่อยกว่าอาจจะไม่รับวัฒนธรรมของสังคม
 ที่เจริญกว่าก็ได้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมส่วนใหญ่แล้วเกิดจากการแพร่
 กระจายของวัฒนธรรมจากภายนอกเข้ามามากกว่าการเปลี่ยนแปลงของทาง
 สังคมส่วนใหญ่แล้วเกิดจากการแพร่กระจายของวัฒนธรรมจากภายนอกเข้ามา
 มากกว่าเดิมจากการประดิษฐ์คิดค้นใหม่ขึ้นเองในสังคมหรือถ้ามีก็มักจะนาสิ่ง
 ใหม่จากภายนอกเข้ามาผสมผสานกับของที่มีอยู่แล้วเป็นของใหม่ที่ไม่เคยมีมา
 ก่อนจะเห็นได้จากสังคมอเมริกันซึ่งมีศักยภาพด้านการประดิษฐ์คิดค้นสูงแต่การ
 เปลี่ยนแปลงทางสังคมเกิดขึ้นจากการแพร่กระจายถึงร้อยละ 90 เกิดจากการ
 ประดิษฐ์คิดค้นเพียงร้อยละ 10 เท่านั้นผลลัพธ์ของพุทธบูรณการที่ช่วยแก้
 ปัญหาในการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม
 เป็นการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมเกิดจากสาเหตุ

ท่านเองเดียวกันสังคมที่ต่อยกว่าอาจจะไม่รับวัฒนธรรมของสังคมที่เจริญกว่าก็ได้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมส่วนใหญ่แล้วเกิดจากการแพร่กระจายของวัฒนธรรมจากภายนอกเข้ามามากกว่าการเปลี่ยนแปลงของทางสังคมส่วนใหญ่แล้วเกิดจากการแพร่กระจายของวัฒนธรรมจากภายนอกเข้ามามากกว่าเดิมจากการประดิษฐ์คิดค้นใหม่ขึ้นเองในสังคมหรือถ้ามีก็มักจะนำสิ่งใหม่ๆจากภายนอกเข้ามาผสมผสานกับของที่มีอยู่แล้วเป็นของใหม่ที่ไม่เคยมีมาก่อนจะเห็น

กว่าอาจจะรับวัฒนธรรมบางอย่างของสังคมที่ต่อยกว่าก็ได้และในท่านเองเดียวกันสังคมที่ต่อยกว่าอาจจะไม่รับวัฒนธรรมของสังคมที่เจริญกว่าก็ได้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมส่วนใหญ่แล้วเกิดจากการแพร่กระจายของวัฒนธรรมจากภายนอกเข้ามามากกว่าการเปลี่ยนแปลงของทางสังคมส่วนใหญ่แล้วเกิดจากการแพร่กระจายของวัฒนธรรมจากภายนอกเข้ามามากกว่าเดิมจากการประดิษฐ์คิดค้นใหม่ขึ้นเองในสังคมหรือถ้ามีก็มักจะนำสิ่งใหม่ๆจากภายนอกเข้ามาผสมผสานกับของที่มีอยู่แล้วเป็นของใหม่ที่ไม่เคยมีมาก่อนจะเห็นได้จากสังคมอเมริกันซึ่งมีศักยภาพด้านการประดิษฐ์คิดค้นสูงแต่การเปลี่ยนแปลงทางสังคมเกิดขึ้นจากการแพร่กระจายถึงร้อยละ 90 เกิดจากการประดิษฐ์คิดค้นเพียงร้อยละ 10 เท่านั้นผลลัพธ์ของพุทธบูรณาการที่ช่วยแก้ปัญหาในการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมเป็นการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมเกิดจากสาเหตุสำคัญคือการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมจากภายนอกสังคมถ้าหากจะนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาชุมชนก็คือการขยายผลของชุมชนที่ประสบความสำเร็จโดยใช้ชุมชนที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาเป็นตัวอย่างหรือเป็นแรงจูงใจกระตุ้นให้ชุมชนที่ยังไม่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาเกิดการตื่นตัวและสมาชิกในชุมชนร่วมกันพัฒนาชุมชนของตนเกิดการกระจายทางวัฒนธรรมเกิดจากการติดต่อสื่อสารระหว่างสังคมที่ต่างวัฒนธรรมกันซึ่งสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาชุมชนได้โดยต้องจัดให้มีระบบการติดต่อสื่อสารทั้งจากภายในชุมชนและกับชุมชนอื่นอย่างมีประสิทธิภาพ

ได้จากสังคมอเมริกันซึ่งมีศักยภาพด้านการประดิษฐ์คิดค้นสูงแต่การเปลี่ยนแปลงทางสังคมเกิดขึ้นจากการแพร่กระจายถึงร้อยละ ๙๐ เกิดจากการประดิษฐ์คิดค้นเพียงร้อยละ ๑๐ เท่านั้นทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมเป็นการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมเกิดจากสาเหตุสำคัญคือการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมจากภายนอกสังคมถ้าหากจะนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาชุมชนก็คือการขยายผลของชุมชนที่ประสบความสำเร็จโดยใช้ชุมชนที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาเป็นตัวอย่างหรือเป็นแรง

ที่เจริญกว่าก็ได้และในท่านเองเดียวกันสังคมที่ต่อยกว่าอาจจะไม่รับวัฒนธรรมของสังคมที่เจริญกว่าก็ได้การเปลี่ยนแปลงทางสังคมส่วนใหญ่แล้วเกิดจากการแพร่กระจายของวัฒนธรรมจากภายนอกเข้ามามากกว่าการเปลี่ยนแปลงของทางสังคมส่วนใหญ่แล้วเกิดจากการแพร่กระจายของวัฒนธรรมจากภายนอกเข้ามามากกว่าเดิมจากการประดิษฐ์คิดค้นใหม่ขึ้นเองในสังคมหรือถ้ามีก็มักจะนำสิ่งใหม่ๆจากภายนอกเข้ามาผสมผสานกับของที่มีอยู่แล้วเป็นของใหม่ที่ไม่เคยมีมาก่อนจะเห็นได้จากสังคมอเมริกันซึ่งมีศักยภาพด้านการประดิษฐ์คิดค้นสูงแต่การเปลี่ยนแปลงทางสังคมเกิดขึ้นจากการแพร่กระจายถึงร้อยละ 90 เกิดจากการประดิษฐ์คิดค้นเพียงร้อยละ 10 เท่านั้นผลลัพธ์ของพุทธบูรณาการที่ช่วยแก้ปัญหาในการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมเป็นการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมเกิดจากสาเหตุสำคัญคือการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมจากภายนอกสังคมถ้าหากจะนำมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาชุมชนก็คือการขยายผลของชุมชนที่ประสบความสำเร็จโดยใช้ชุมชนที่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาเป็นตัวอย่างหรือเป็นแรงจูงใจกระตุ้นให้ชุมชนที่ยังไม่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาเกิดการตื่นตัวและสมาชิกในชุมชนร่วมกันพัฒนาชุมชนของตนเกิดการกระจายทางวัฒนธรรมเกิดจากการติดต่อสื่อสารระหว่างสังคมที่ต่างวัฒนธรรมกันซึ่งสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาชุมชนได้โดยต้องจัดให้มีระบบการติดต่อสื่อสารทั้งจากภายในชุมชนและกับชุมชนอื่นอย่างมีประสิทธิภาพรวมทั้งการสร้างเครือข่ายชุมชนกับชุมชนต่างๆเพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาร่วมกันซึ่งนับว่าเป็นประโยชน์มากต่อการพัฒนาชุมชนมากเพราะทำให้ทราบว่าคุณภาพมีการพัฒนาแล้วหรือมีระดับการพัฒนาสูง

พัฒนาแล้วหรือมีระดับการพัฒนาสูงกว่าเมื่อมีการติดต่อสื่อสารกับสังคมที่มีระดับการพัฒนาดำกว่าอาจรับวัฒนธรรมหรือวิถีชีวิตเข้าไปในชุมชนของตนทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาชุมชนขึ้นได้ดังนั้นจึงต้องมีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมในรูปแบบดังกล่าวไว้ล่วงหน้าหลักของการแพร่กระจายวัฒนธรรมหลักของการแพร่กระจายวัฒนธรรมหนึ่งจะแพร่กระจายไปยังแหล่งอื่นๆได้ต้องยึดหลักว่าวัฒนธรรมคือความคิดและพฤติกรรมผลของความคิดที่ติดตัวบุคคล

จูงใจกระตุ้นให้ชุมชนที่ยังไม่ประสบความสำเร็จในการพัฒนาเกิดการตื่นตัวและสมาชิกในชุมชนร่วมกันพัฒนาชุมชนของตนเกิดการกระจายทางวัฒนธรรมเกิดจากการติดต่อสื่อสารระหว่างสังคมที่ต่างวัฒนธรรมกันซึ่งสามารถนำมาใช้ในการพัฒนาชุมชนได้โดยต้องจัดให้มีระบบการติดต่อสื่อสารทั้งจากภายในชุมชนและกับชุมชนอื่นอย่างมีประสิทธิภาพรวมทั้งการสร้างเครือข่ายชุมชนกับชุมชนต่างๆเพื่อสร้างกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาร่วมกันซึ่งนับว่าเป็นประโยชน์มากต่อการพัฒนาชุมชนมากเพราะทำให้ทราบว่าคุณภาพมีการพัฒนาแล้วหรือมีระดับการพัฒนาสูงกว่าเมื่อมีการติดต่อสื่อสารกับสังคมที่มีระดับการพัฒนาดำกว่าอาจรับวัฒนธรรมหรือวิถีชีวิตเข้าไปในชุมชนของตนทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคในการพัฒนาชุมชนขึ้นได้ดังนั้นจึงต้องมีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมในรูปแบบดังกล่าวไว้ล่วงหน้าสรุปข้อเสนอแนะการจัดการชุมชนเข้มแข็งตามแนวคิดพุทธเป็นทิศทางการพัฒนาที่อยู่บนพื้นฐานการพึ่งตนเองโดยอาศัยกระบวนการจัดการชุมชนในการพัฒนาด้านต่างๆโดยมีวิถีคิดที่มีพื้นฐานจากระบบคิดเดิมของชุมชนหรือภูมิปัญญาพื้นบ้านผสมผสานเข้ากับวิถีคิดและระบบการจัดการของสังคมความเข้มแข็งและยั่งยืนของคนหรือสังคมชุมชนเป็นการพัฒนาที่มีความต่อเนื่องจากรากฐานทางเศรษฐกิจสังคมการเมืองสิ่งแวดล้อมศาสนาวัฒนธรรมและประเพณีโดยยึดหลักความพอดีและพึ่งตนเองได้โดยการสร้างคนดีคนเก่งมีความรับผิดชอบและถึงพร้อมด้วยคุณธรรมเชื่อมโยงเป็นเรื่องเดียวกันและเป็นบูรณาการทางสังคมก็จะก่อให้เกิดความสมดุลหรือสังคมที่เข้มแข็งและยังยืนการจัดการชุมชนเข้มแข็งตามแนวคิดพุทธจึงเป็นเป้าหมายของการพัฒนาเพราะเป็นรากฐาน

ไปถึงที่ได้วัฒนธรรมก็จะไปถึงที่นั่นดังนั้นการแพร่กระจายของวัฒนธรรมจะขึ้นอยู่กับปัจจัยต่อไปนี้เป็นหลักภูมิศาสตร์ต้องไม่มีอุปสรรคทางภูมิศาสตร์ขวางกั้น เช่นไม่มีภูเขาสูงทะเลกว้างทะเลทรายหิมะป่าทึบเป็นต้นเพราะสิ่งเหล่านี้เป็นอุปสรรคต่อการเดินทางของคนที่มีวัฒนธรรมติดตัวปัจจัยทางเศรษฐกิจการที่ผู้คนต้องเดินทางติดต่อไปมาหาสู่กันส่วนมากเนื่องมาจากปัญหาทางเศรษฐกิจบ้างก็ต้องการไปเที่ยวเตร่ดูสิ่งแปลกใหม่แต่ก็ต้องมีเงินทองจึงจะ

ที่สำคัญของชนชาติหรือที่เรียกว่ารูปแบบวัฒนธรรมประจำชาติทฤษฎีการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม Diffusionism หลักของการแพร่กระจายวัฒนธรรมหนึ่งๆ จะแพร่กระจายไปยังแหล่งอื่นๆ ได้ต้องยึดหลักว่าวัฒนธรรมคือความคิดและพฤติกรรมที่ติดตัวบุคคลไปสิ่งที่ได้วัฒนธรรมก็จะไปถึงที่นั่นดังนั้นการแพร่กระจายของวัฒนธรรมจะขึ้นอยู่กับปัจจัยต่อไปนี้เป็นปัจจัยรองหรือกรณี 93 2540 1 หลักภูมิศาสตร์ต้องไม่มีอุปสรรคทางภูมิศาสตร์ขวางกั้นเช่นไม่มีภูเขาสูงทะเลกว้างทะเลทรายหิมะเพราะสิ่งเหล่านี้เป็นอุปสรรคต่อการเดินทางของคนที่มีวัฒนธรรมติดตัวบุคคลมา 2 ปัจจัยทางเศรษฐกิจการที่ผู้คนต้องเดินทางติดต่อไปมาหาสู่กันส่วนมากเนื่องมาจากปัญหาเศรษฐกิจบ้างก็ต้องการไปติดต่อค้าขายหรือแสวงหาโอกาสที่ดีกว่าทางเศรษฐกิจบ้างก็ต้องการไปเที่ยวเตร่ดูสิ่งแปลกใหม่แต่ก็ต้องมีเงินทองจึงไปเที่ยวยังถิ่นอื่นใดคนที่มีเศรษฐกิจดีจึงมีโอกาสนำวัฒนธรรมติดตัวไปส่งสรค์กับวัฒนธรรมอื่นได้ 3 ปัจจัยทางสังคมได้แก่การจูงใจแลกเปลี่ยนวิธีการพฤติกรรมใหม่และความรู้เป็นต้นการไปศึกษายังถิ่นอื่นจึงเป็นการไปแพร่กระจายวัฒนธรรมโดยตรงการรู้จักใครและแต่งงานกับคนต่างวัฒนธรรมการไปร่วมปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนาและการอพยพย้ายถิ่นเพราะเกิดภัยทางสังคมเช่นเกิดสงครามและความขัดแย้งการประสพภัยธรรมชาติเช่นข้าวยากหมากแพงแห้งแล้งและการยึดครองโดยผู้รุกรานเหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยให้เกิดการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมทั้งสิ้น 4 การคมนาคมขนส่งที่ดีเป็นปัจจัยเอื้อต่อการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมเช่นถนนดีพาหนะสำหรับการโดยสารและการเดินทางในระยะทางไม่ไกลเกินไปนักแล้วแต่เป็นอัตราเร่งการแพร่กระจาย

ไปเที่ยวถิ่นอื่นใดคนที่มีเศรษฐกิจดีจึงมีโอกาสนำวัฒนธรรมติดตัวไปส่งสรค์กับวัฒนธรรมอื่นได้๓ปัจจัยทางสังคมได้แก่การจูงใจไปแลกเปลี่ยนวิธีการพฤติกรรมใหม่และความรู้เป็นต้นการไปศึกษายังถิ่นอื่นจึงเป็นการไปแพร่กระจายวัฒนธรรมโดยตรงการรู้จักใครและการแต่งงานกับคนต่างวัฒนธรรมการไปร่วมปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนาและการอพยพโยกย้ายถิ่นเพราะเกิดภัยทางสังคมเช่นเกิดสงครามและความขัดแย้งการประสพภัยธรรมชาติเช่นข้าวยากหมากแพงแห้งแล้งและการ

โอกาสที่ดีกว่าทางเศรษฐกิจบ้างก็ต้องการไปเที่ยวเตร่ดูสิ่งแปลกใหม่แต่ก็ต้องมีเงินทองจึงไปเที่ยวยังถิ่นอื่นใดคนที่มีเศรษฐกิจดีจึงมีโอกาสนำวัฒนธรรมติดตัวไปส่งสรค์กับวัฒนธรรมอื่นได้ 3 ปัจจัยทางสังคมได้แก่การจูงใจแลกเปลี่ยนวิธีการพฤติกรรมใหม่และความรู้เป็นต้นการไปศึกษายังถิ่นอื่นจึงเป็นการไปแพร่กระจายวัฒนธรรมโดยตรงการรู้จักใครและแต่งงานกับคนต่างวัฒนธรรมการไปร่วมปฏิบัติพิธีกรรมทางศาสนาและการอพยพย้ายถิ่นเพราะเกิดภัยทางสังคมเช่นเกิดสงครามและความขัดแย้งการประสพภัยธรรมชาติเช่นข้าวยากหมากแพงแห้งแล้งและการยึดครองโดยผู้รุกรานเหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยให้เกิดการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมทั้งสิ้น 4 การคมนาคมขนส่งที่ดีเป็นปัจจัยเอื้อต่อการแพร่กระจายทางวัฒนธรรมเช่นถนนดีพาหนะสำหรับการโดยสารและการเดินทางในระยะทางไม่ไกลเกินไปนักแล้วแต่เป็นอัตราเร่งการแพร่กระจายที่ดีด้วยการแพร่กระจายทางวัฒนธรรม Cultural Diffusion นักปราชญ์ทางวัฒนธรรมเช่น เอ็ดเวิร์ดซาเปอร์และฟรานซ์โบแอส Edward Sapir Franz Boas มีแนวคิดที่ว่าวัฒนธรรมนั้นเกิดจากแหล่งศูนย์กลางเป็นแหล่งๆ ไปแล้วแพร่กระจายไปตามพื้นที่ต่างๆ และอาศัยการติดต่อเชื่อมโยงของมนุษย์ชาติในโลกที่มีแนวโน้มจะติดต่อถึงกัน 15 ตลอดเวลาวัฒนธรรมตามแหล่งต่างๆ ของโลกที่มีส่วนคล้ายคลึงกันนั้นมีสาเหตุมาจากแพร่กระจายทางวัฒนธรรมนี้เองแนวคิดที่เกี่ยวกับการแพร่กระจายของวัฒนธรรมของฟรานซ์โบแอส Franz Boas คือ 1 วัฒนธรรมอาจจะเกิดและพัฒนาขึ้นมาจะมีการแพร่กระจายไปยังแหล่งอื่นๆ โดยรอบ 2 วัฒนธรรมอาจจะเกิดคนแหล่งหนึ่งแล้วจึงแพร่กระจายไปพร้อมกับพัฒนาตัวเองแหล่งอื่นๆ ได้การใช้ทฤษฎีการแพร่

ที่จารึกไว้ด้วยเรื่องราวอันเป็นจริงเทียบกับหลักฐานทางประวัติศาสตร์โบราณคดี เช่นเดียวกับการจารึกไว้ด้วยตัวอักษรสิ่งที่แผ่บรรจอยู่ในจิตรกรรมฝาผนังประมวลรวมไว้ซึ่งจารีตประเพณีระเบียบแบบแผนที่มีในอดีต๕๑ความหมายของจิตรกรรมฝาผนังจิตรกรรมฝาผนังหมายถึงภาพเขียนที่มีลักษณะเป็นแบบอย่างของไทยที่แตกต่างจากศิลปะของชนชาติอื่นแม้ว่าอาจมีอิทธิพลศิลปะของชาติอื่นอยู่บ้างแต่สามารถดัดแปลงคล้อยตามหรือเพิ่มเติมจนเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของตนเองได้

โชติ Maneechot 1986 22 ที่ได้กล่าวถึงจิตรกรรมฝาผนังของไทยว่าเป็นตำราอันซื่อสัตย์ที่จารึกไว้ด้วยเรื่องราวอันเป็นจริงเทียบกับหลักฐานทางประวัติศาสตร์โบราณคดีเช่นเดียวกับการจารึกไว้ด้วยตัวอักษรสิ่งที่แผ่บรรจอยู่ในจิตรกรรมฝาผนังประมวลรวมไว้ซึ่งจารีตประเพณีระเบียบแบบแผนที่มีในอดีตฉะนั้นภาพจิตรกรรมฝาผนังเป็นงานศิลปะกรรมที่มีคุณค่าบ่งบอกความเป็นมาของชาติและชุมชนผ่านการเขียนเป็นรูปจารึกเป็นตัวอักษร Art and Culture Mahasarakham Rajabhat University 2008 1 แต่เดิมการเขียนภาพจิตรกรรมฝาผนังมีวัตถุประสงค์เพื่อจะตกแต่งผนังให้สวยงามแต่อย่างไรก็ตามลักษณะของภาพจิตรกรรมมีความสัมพันธ์อยู่กับลักษณะของตัวอาคารที่สร้างขึ้นด้วยในประเทศไทยภาพจิตรกรรมฝาผนังส่วนใหญ่เขียนอยู่ในโบสถ์วิหารเป็นการเขียนเรื่องเกี่ยวกับพุทธศาสนาส่วนใหญ่เช่นภาพพุทธประวัติหรือชาดกต่างๆ และนิทานพื้นบ้านที่เป็นนิมิตของแต่ละท้องถิ่นๆ ในที่นี้จะศึกษาถึงภาพจิตรกรรมฝาผนังเรื่องพระเวสสันดรชาดกเป็นชาดกเรื่องหนึ่งในทศชาติชาดกที่กล่าวถึงพระชาติสุดท้ายของพระโพธิสัตว์ในการบำเพ็ญทานบารมีก่อนจะทรงอุปบัติเป็นพระโคตมพุทธเจ้าซึ่งภาพจิตรกรรมนี้มาเป็นห่วงคือเป็นภาพที่มีความเก่าแก่ในวันเริ่มเสื่อมสลายไปตามกาลเวลา Maneechot 1986 22 ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยจะศึกษาเฉพาะทฤษฎีจิตวิสัย Subjective Theory โดยกลุ่มนี้มีแนวคิดที่ยึดอยู่บนพื้นฐานความรู้สึกรู้ใจของตนเองเพราะที่ตั้งใจของงานวิจัยที่จัดจึงจะเห็นคุณค่าของงานภาพจิตรกรรมฝาผนังอุโบสถวัดโพธิ์ชัยโคกใหญ่ก็เป็นอีกที่หนึ่งที่มีความเก่าแก่ในจังหวัดกาฬสินธุ์และมีคุณค่าทางจิตใจของคนในชุมชนจึงทำให้ผู้วิจัยเกิดความสนใจที่จะทำ

อย่างสวยงามลงตัวและมีวิวัฒนาการด้านรูปแบบวิธีการมาตลอดจนถึงปัจจุบัน และสามารถพัฒนาต่อไปอีกในอนาคตลายไทยเป็นส่วนประกอบของภาพเขียนไทยใช้ตกแต่งอาคารสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆเครื่องประดับฯลฯเป็นลวดลายที่มีชื่อเรียกต่าง ๆ กันซึ่งนำเอารูปร่างจากธรรมชาติมาประกอบเช่นลายกนกลายกระจังลายประจายามลายเครือเถาเป็นต้นหรือเป็นรูปที่มาจากความเชื่อและคตินิยมเช่นรูปคนรูปเทวดารูปสัตว์รูปยักษ์เป็นต้นจิตรกรรมไทยเป็นวิจิตรศิลป์อย่างหนึ่งซึ่งส่งผลสะท้อนให้เห็นวัฒนธรรม

จิตรกรรมไทยจิตรกรรมไทยหมายถึงภาพเขียนที่มีลักษณะเป็นแบบอย่างของไทยที่แตกต่างจากศิลปะของชนชาติอื่นอย่างชัดเจนถึงแม้จะมีอิทธิพลศิลปะของชาติอื่นอยู่บ้างแต่ก็ดัดแปลงคลี่คลายตัดทอนหรือเพิ่มเติมจนเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของตนเองได้อย่างสวยงามลงตัวมีวิวัฒนาการทางด้านรูปแบบและวิธีการมาตลอดจนถึงปัจจุบันซึ่งสามารถพัฒนาต่อไปอีกในอนาคตจิตรกรรมไทยเป็นลักษณะอุดมคติเป็นภาพ 2 มิติโดยนำสิ่งใกล้ไว้ตอนล่างของภาพสิ่งไกลไว้ตอนบนของภาพใช้สีแบบเอกรงค์คือใช้หลายสีแต่มีสีที่โดดเด่นเพียงสีเดียวลายไทยเป็นส่วนประกอบของภาพเขียนไทยใช้ตกแต่งอาคารสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆเครื่องประดับฯลฯเป็นลวดลายที่มีชื่อเรียกต่าง ๆ กันซึ่งนำเอารูปร่างจากธรรมชาติมาประกอบเช่นลายกระหนกลายกระจังลายประจายามลายเครือเถาเป็นต้นหรือเป็นรูปที่มาจากความเชื่อและคตินิยมเช่นรูปคนรูปเทวดารูปสัตว์รูปยักษ์เป็นต้นจิตรกรรมไทยเป็นวิจิตรศิลป์อย่างหนึ่งซึ่งส่งผลสะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมอันดีงามของชาติมีคุณค่าทางศิลปะและเป็นประโยชน์ต่อการศึกษา ค้นคว้ามีเรื่องที่เกี่ยวข้องกับศาสนาประวัติศาสตร์โบราณคดีชีวิตความเป็นอยู่วัฒนธรรมการแต่งกายตลอดจนการแสดงการเล่นพื้นเมืองต่างๆของแต่ละยุคสมัยและสาระอื่นๆที่ประกอบกันเป็นภาพจิตรกรรมไทยวิวัฒนาการของงานจิตรกรรมไทยแบ่งออกตามลักษณะรูปแบบทางศิลปกรรมที่ปรากฏในปัจจุบันมีอยู่ 2 แบบคือจิตรกรรมไทยแบบประเพณี(Thai Traditional Painting)เป็นศิลปะที่มีความประณีตสวยงามแสดงความรู้สึกชีวิตจิตใจและความเป็นไทยที่มีความอ่อนโยนละมุนละไมสร้างสรรค์สืบต่อกันมาตั้งแต่อดีตจนได้ลักษณะประจำชาติมีลักษณะและรูปแบบพิเศษนิยมเขียนบนฝาผนังภายในอาคาร

อันดีงามของชาติมีคุณค่าทางศิลปะและเป็นประโยชน์ต่อการศึกษา ค้นคว้าเรื่องที่เกี่ยวข้องกับศาสนาประวัติศาสตร์โบราณคดีชีวิตความเป็นอยู่วัฒนธรรมการแต่งกายตลอดจนการแสดงการเล่นพื้นเมืองต่างๆของแต่ละยุคสมัยและสาระอื่นๆที่ประกอบกันเป็นภาพจิตรกรรมไทยงานจิตรกรรมให้ความรู้สึกในความงามอันบริสุทธิ์น่าชื่นชมเสริมสร้างสุนทรียภาพขึ้นในจิตใจมวลมนุษยชาติได้๓๐จิตรกรรมตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถานพศ๒๕๒๓๑ให้ความหมายไว้ว่าจิตรกรรมศิลปะการวาดเขียนศิลปะการวาดภาพ

จิตรกรรมไทยจิตรกรรมไทยหมายถึงภาพเขียนที่มีลักษณะเป็นแบบอย่างของไทยที่แตกต่างจากศิลปะของชนชาติอื่นอย่างชัดเจนถึงแม้จะมีอิทธิพลศิลปะของชาติอื่นอยู่บ้างแต่ก็ดัดแปลงคลี่คลายตัดทอนหรือเพิ่มเติมจนเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของตนเองได้อย่างสวยงามลงตัวมีวิวัฒนาการทางด้านรูปแบบและวิธีการมาตลอดจนถึงปัจจุบันซึ่งสามารถพัฒนาต่อไปอีกในอนาคตจิตรกรรมไทยเป็นลักษณะอุดมคติเป็นภาพ 2 มิติโดยนำสิ่งใกล้ไว้ตอนล่างของภาพสิ่งไกลไว้ตอนบนของภาพใช้สีแบบเอกรงค์คือใช้หลายสีแต่มีสีที่โดดเด่นเพียงสีเดียวลายไทยเป็นส่วนประกอบของภาพเขียนไทยใช้ตกแต่งอาคารสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆเครื่องประดับฯลฯเป็นลวดลายที่มีชื่อเรียกต่าง ๆ กันซึ่งนำเอารูปร่างจากธรรมชาติมาประกอบเช่นลายกระหนกลายกระจังลายประจายามลายเครือเถาเป็นต้นหรือเป็นรูปที่มาจากความเชื่อและคตินิยมเช่นรูปคนรูปเทวดารูปสัตว์รูปยักษ์เป็นต้นจิตรกรรมไทยเป็นวิจิตรศิลป์อย่างหนึ่งซึ่งส่งผลสะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมอันดีงามของชาติมีคุณค่าทางศิลปะและเป็นประโยชน์ต่อการศึกษา ค้นคว้ามีเรื่องที่เกี่ยวข้องกับศาสนาประวัติศาสตร์โบราณคดีชีวิตความเป็นอยู่วัฒนธรรมการแต่งกายตลอดจนการแสดงการเล่นพื้นเมืองต่างๆของแต่ละยุคสมัยและสาระอื่นๆที่ประกอบกันเป็นภาพจิตรกรรมไทยวิวัฒนาการของงานจิตรกรรมไทยแบ่งออกตามลักษณะรูปแบบทางศิลปกรรมที่ปรากฏในปัจจุบันมีอยู่ 2 แบบคือจิตรกรรมไทยแบบประเพณี(Thai Traditional Painting)เป็นศิลปะที่มีความประณีตสวยงามแสดงความรู้สึกชีวิตจิตใจและความเป็นไทยที่มีความอ่อนโยนละมุนละไมสร้างสรรค์สืบต่อกันมาตั้งแต่อดีตจนได้ลักษณะประจำชาติมีลักษณะและรูปแบบพิเศษนิยมเขียนบนฝา

๒๕๒ลักษณะของจิตรกรรมไทยจิตรกรรมไทยประเพณีมีลักษณะเฉพาะตัวที่เป็นแบบแผนประการดังนี้แบบแผนเฉพาะด้านเชื้อชาติศิลปกรรมเป็นสื่อที่แสดงออกให้รับรู้ได้ถึงชนชาติหรือเชื้อชาติในด้านความคิดความเชื่ออุดมคติความรู้วิชาการสนิยมซึ่งมีสภาพแวดล้อมสังคมศาสนาเศรษฐกิจการเมืองการปกครองและอิทธิพลของศิลปะอื่นเป็นตัวแปรที่ทำให้เกิดการเคลื่อนไหวแสดงออกได้ในลักษณะที่เป็นขนบธรรมเนียมประเพณีนิยมดังนี้๑๑รูปแบบหมายถึงตัวแบบในการแสดงออกยึดถือเอาความงามด้านอุดมคติหรือเหตุผลทางนามธรรมมากกว่ารูปธรรม

in two dimensions Which are valuable products of art They reveal a distinctive Thai Isan characteristic is a creative work of Isan traditional The tech nique and details of the mural painting got styles from between the late of Isan local Were drawn by a local painter These mural paintings indicated sincerity in creation of arts to serve society or Myth Keywords Mural Isan ปีที่๗ฉบับที่๑มกราคม ๒๕๔๘ 87 วารสารศิลปกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่นบทนำภาคอีสานเป็นภูมิภาคหนึ่งที่น่าทึ่งงานจิตรกรรมฝาผนังหลายแห่งนอกจากจะมีการค้นพบตามผนังถ้ำและหน้าผาต่างๆแล้วยังปรากฏตามผนังสิ่งขึ้นกับโบราณคดีและนักวิชาการศิลปะในเขตลุ่มแม่น้ำโขงได้ศึกษาค้นคว้าอย่างมีระบบบริเวณที่พบจิตรกรรมฝาผนังดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงร่องรอยความเจริญรุ่งเรืองของอารยธรรมอีสานจิตรกรรมฝาผนังเป็นศิลปะที่มีมาตั้งแต่โบราณซึ่งนิยมเขียนกันตามผนังพระอุโบสถพระวิหารพระมณฑปปราสาทราชวังตลอดจนผนังถ้ำและเพิงผาซึ่งเรียกว่าจิตรกรรมฝาผนัง Mural Paintings อดัมบัวศรี 2547 3 จิตรกรรมฝาผนังหรือซูปแต้มของคนอีสานได้รับการยอมรับและยกย่องว่ามีคุณค่าทางศิลปะอีกทั้งยังมีกลวิธีการสื่อสารที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่นในการที่จะสื่อความหมายถึงความเชื่อของสังคมและวัฒนธรรมของคนอีสานอีกแง่มุมหนึ่งอาจกล่าวได้ว่าศิลปกรรมเป็นสื่อที่แสดงออกให้รับรู้ได้ถึงชนชาติหรือเชื้อชาติในด้านความคิดความเชื่ออุดมคติความรู้วิชาการสนิยมซึ่งมีสภาพแวดล้อมสังคมศาสนาเศรษฐกิจการเมืองการปกครองและอิทธิพลของศิลปะอื่นเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดการเคลื่อนไหวแสดงออกได้ในลักษณะที่เป็นขนบนิยมในอีสานมีการวาดภาพวาดรูปลงบนพื้นที่ผนังถ้ำผนังพระอุโบสถทั้งภายใน

ฝาผนังนิยมเขียนขึ้นไว้เป็นพุทธบูชาตามผนังโบสถ์วิหารศาลาการเปรียญผนังถ้ำที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อประดับตกแต่งพื้นผนัง โนม้นำชักนำให้ผู้เกิดความศรัทธาต่อพุทธศาสนาส่วนผู้ที่ศรัทธาอยู่แล้วเมื่อได้สัมผัสจะทำให้ซาบซึ้งต่อพระธรรมคำสั่งสอนยิ่งขึ้นจิตรกรรมฝาผนังยังปรากฏคุณค่าด้านต่างๆอาทิทางด้านการศึกษาหลักวิชาแบบอย่างที่มีอย่างหนึ่งที่สั่งสมสืบทอดจากอดีตคุณค่าทางด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดีคุณค่าด้านขนบธรรมเนียมจารีตประเพณีวิถีการดำเนินชีวิตคติความ

ความถูกต้องและความดีงามของมนุษย์ซึ่งหลักพุทธธรรมเหล่านี้จะเป็นแสงส่องทางที่จะนำพาผู้ปฏิบัติไปพบกับชีวิตที่สะอาดสงบสว่างภาพจิตรกรรมฝาผนังนี้ก็เพื่อให้ผู้ชมได้ศึกษาพระพุทธศาสนามากกว่าเป็นเครื่องประดับตกแต่งผนังโบสถ์วิหารให้สวยงามเท่านั้นกรณีการตั้งถาวร 2554 จิตรกรรมส่วนใหญ่พัฒนามาจากเรื่องราวทางพระพุทธศาสนาและวรรณกรรมพื้นบ้านกล่าวคือเรื่องราวทางพระพุทธศาสนาที่เกี่ยวกับพุทธประวัติหรือรถกถาชาดกอดีตพุทธปริศนาธรรมพระมาลัยไตรภูมิเป็นต้นส่วนเรื่องราวทางวรรณกรรมพื้นบ้านเช่นลิ้นไชยสังขลิขัยพระรามชาดกพระลักษมณ์พระรามสุริวงศ์กาลเกิดและท้าวป่าจิตต์งามอรพิมพ์เป็นต้นโดยถ่ายทอดแก่นแท้ของเรื่องราวผ่านภาพที่มีการดัดเส้นใช้สีแบบและอิริยาบถแสดงความรู้สึกที่แตกต่างกันออกไปตามทักษะความสามารถทางเชิงช่างแต่ละคนที่จะรังสรรค์ผลงานนั้นขึ้นมวารสารมหาจุฬานาคทรรคปีที่ 6 ฉบับที่ 10 ธันวาคม 2562 5281 จากความเข้าใจของตนเองสร้างขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อกลายเป็นพุทธบูชาตามผนังโบสถ์วิหารหอแจกศาลาการเปรียญผนังถ้ำประดับตกแต่งพื้นผนัง โนม้นำชักนำให้ผู้เกิดความศรัทธาต่อพุทธศาสนาส่วนผู้ที่ศรัทธาอยู่แล้วเมื่อได้สัมผัสจะทำให้ซาบซึ้งต่อพระธรรมคำสั่งสอนยิ่งขึ้นจิตรกรรมฝาผนังยังปรากฏคุณค่าด้านต่างๆอาทิทางด้านการศึกษาหลักวิชาแบบอย่างที่มีอย่างหนึ่งที่สั่งสมสืบทอดจากอดีตคุณค่าทางด้านประวัติศาสตร์และโบราณคดีคุณค่าด้านขนบธรรมเนียมจารีตประเพณีวิถีการดำเนินชีวิตคติความเชื่อของคนในท้องถิ่นจะเห็นได้ว่าภาพเขียนนั้นมิได้จำกัดไว้ที่วัดสุสานที่และพื้นผิวในการสร้างสรรค์ผลงานแต่จุดประสงค์หลักนั้นก็เพื่อกลายเป็นพุทธบูชาความเชื่อและศรัทธาในพระพุทธศาสนา

๒๖นอกจากนี้ยังมีผู้กล่าวถึงรูปแบบของจิตรกรรมไว้คือจิตรกรรมไทยจำแนกโดยใช้เกณฑ์พัฒนาการผลงานลักษณะรูปแบบทางศิลปกรรมที่ปรากฏในปัจจุบันมี๒แบบ๓คือ๑จิตรกรรมไทยแบบประเพณี Thai Traditional Painting เป็นศิลปะที่มีความประณีตสวยงามแสดงความรู้ลึกซึ้งชีวิตจิตใจและความเป็นไทยที่มีความอ่อนโยนละมุนละไมสร้างสรรค์สืบต่อกันมาตั้งแต่อดีตมีลักษณะประจำชาติที่มีลักษณะและรูปแบบเป็นพิเศษนิยมเขียนบนฝาผนังภายในอาคารที่เกี่ยวข้องกับ

จิตรกรรมไทยจิตรกรรมไทยหมายถึงภาพเขียนที่มีลักษณะเป็นแบบอย่างของไทยที่แตกต่างจากศิลปะของชนชาติอื่นอย่างชัดเจนถึงแม้จะมีอิทธิพลศิลปะของชาติอื่นอยู่บ้างแต่ก็ดัดแปลงคล้อยตามหรือเพิ่มเติมจนเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของตนเองได้อย่างสวยงามลงตัวมีวิวัฒนาการทางด้านรูปแบบและวิธีการมาตลอดจนถึงปัจจุบันซึ่งสามารถพัฒนาต่อไปอีกในอนาคตจิตรกรรมไทยเป็นลักษณะอุดมคติเป็นภาพ 2 มิติโดยนำสิ่งใกล้ไว้ตอนล่างของภาพสิ่งไกลไว้ตอนบนของภาพใช้สีแบบเอกรงค์คือใช้หลายสีแต่มีสีที่โดดเด่นเพียงสีเดียวลายไทยเป็นส่วนประกอบของภาพเขียนไทยใช้ตกแต่งอาคารสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆเครื่องประดับฯลฯเป็นลวดลายที่มีชื่อเรียกต่าง ๆ กันซึ่งนำเอารูปร่างจากธรรมชาติมาประกอบเช่นลายกระหนกลายกระจังลายประจำยามลายเครือเถาเป็นต้นหรือเป็นรูปที่มาจากความเชื่อและคตินิยมเช่นรูปคนรูปเทวดารูปสัตว์รูปยักษ์เป็นต้นจิตรกรรมไทยเป็นวิจิตรศิลป์อย่างหนึ่งซึ่งส่งผลสะท้อนให้เห็นวัฒนธรรมอันดีงามของชาติมีคุณค่าทางศิลปะและเป็นประโยชน์ต่อการศึกษา ค้นคว้ามีเรื่องที่เกี่ยวข้องกับศาสนาประวัติศาสตร์โบราณคดีชีวิตความเป็นอยู่วัฒนธรรมการแต่งกายตลอดจนการแสดงการเล่นพื้นเมืองต่างๆของงานจิตรกรรมไทยแบ่งออกตามลักษณะรูปแบบทางศิลปกรรมที่ปรากฏในปัจจุบันมีอยู่ 2 แบบคือจิตรกรรมไทยแบบประเพณี (Thai Traditional Painting) เป็นศิลปะที่มีความประณีตสวยงามแสดงความรู้ลึกซึ้งชีวิตจิตใจและความเป็นไทยที่มีความอ่อนโยนละมุนละไมสร้างสรรค์สืบ

พุทธศาสนาและอาคารที่เกี่ยวข้องกับบุคคลชั้นสูงเช่นโบสถ์วิหารพระที่นั่งวังก์นวัตต์ที่เป็นผ้าหรือกระดาษและบนสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆตามกรรมวิธีของช่างเขียนไทยแต่โบราณเนื้อหาที่เขียนเรื่องราวเกี่ยวกับอดีตพุทธพุทธประวัติทศชาติชาดกไตรภูมิวรรณคดีและชีวิตไทยพงศาวดารต่างๆส่วนใหญ่นิยมเขียนประดับผนังพระอุโบสถวิหารอันเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ประกอบพิธีทางศาสนาลักษณะจิตรกรรมไทยแบบประเพณีเป็นศิลปะแบบอุดมคติ Idealistic ผมนวกเข้ากับเรื่องราวที่กึ่งลึกลับเป็นภาพ 2 มิติให้ความรู้สึกเพียงด้าน

กับบุคคลชั้นสูงเช่นโบสถ์วิหารพระที่นั่งวังก์นวัตต์ผ่านกระดาษและบนสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆโดยเขียนด้วยสีฝุ่นตามกรรมวิธีของช่างเขียนไทยแต่โบราณเนื้อหาที่เขียนมักเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับอดีตพุทธพุทธประวัติทศชาติชาดกไตรภูมิวรรณคดีและชีวิตไทยพงศาวดารต่างๆส่วนใหญ่นิยมเขียนประดับผนังพระอุโบสถวิหารอันเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ประกอบพิธีทางศาสนาลักษณะจิตรกรรมไทยเป็นศิลปะแบบอุดมคติ(Idealistic)ผมนวกเข้ากับเรื่องราวที่กึ่งลึกลับมหัศจรรย์ซึ่งคล้ายกับงานจิตรกรรมในประเทศแถบตะวันออกหลายๆประเทศเช่นอินเดียศรีลังกาจีนและญี่ปุ่นเป็นต้นเป็นภาพที่ระบายสีแบนเรียบด้วยสีค่อนข้างสดใสและมีการตัดเส้นเป็นภาพ 2 มิติให้ความรู้สึกเพียงด้านกว้างและยาวไม่มีความลึกไม่มีการใช้แสงและเงามาประกอบจิตรกรรมไทยแบบประเพณีมีลักษณะพิเศษในการจัดวางภาพแบบเล่าเรื่องเป็นตอนๆตามผนังช่องหน้าต่างโดยรอบโบสถ์วิหารและผนังด้านหน้าและหลังพระประธานภาพจิตรกรรมไทยมีการใช้สีแตกต่างกันออกไปตามยุคสมัยทั้งเอกรงค์และพหุรงค์โดยเฉพาะการใช้สีหลายสีแบบพหุรงค์นิยมมากในสมัยรัตนโกสินทร์เพราะได้สีจากต่างประเทศที่เข้ามาติดต่อค้าขายด้วยทำให้ภาพจิตรกรรมไทยมีความสวยงามและสีสันทันหลากหลายมากขึ้นรูปแบบลักษณะตัวภาพในจิตรกรรมไทยซึ่งจิตรกรไทยได้สร้างสรรค์ออกแบบไว้เป็นรูปแบบอุดมคติที่แสดงออกทางความคิดให้สัมพันธ์กับเนื้อเรื่องและความสำคัญของภาพเช่นรูปเทวดานางฟ้ากษัตริย์นางพญานางรำจะมีลักษณะเด่นงามสง่าด้วยลีลาอันชดช้อยแสดงอารมณ์ความรู้สึกปีติยินดีหรือเศร้าโศกเสียใจด้วยอากัปกิริยาท่าทางถ้าเป็นรูปยักษ์มารก็แสดงออกด้วยท่าทางที่บึกบึนแข็งขันส่วนพวกวานรแสดงควมลิงโลดคล่องแคล่วว่องไวด้วยลีลาท่วงท่าและหน้าตาสำหรับพวก

กว้างและยาวไม่มีความรู้และไม่มีการใช้แสงและเงามาประกอบจิตรกรรมไทยแบบประเพณีมีลักษณะพิเศษในการจัดวางภาพแบบเล่าเรื่องเป็นตอนๆตามผนังช่องหน้าต่างโดยรอบโบสถ์วิหารและผนังด้านหน้าและหลังพระประธานภาพจิตรกรรมไทยมีการใช้สีแตกต่างกันออกไปตามยุคสมัยเช่นสีเอกรงค์และสีพหุรงค์รูปแบบลักษณะตัวภาพในจิตรกรรมไทยเป็นรูปแบบอุดมคติที่แสดงออกทางความคิดให้สัมพันธ์กับเนื้อเรื่องและความสำคัญของภาพเช่นรูป

ละมุนละไมสร้างสรรค์สืบต่อกันมาตั้งแต่อดีตจนได้ลักษณะประจำชาติมีลักษณะและรูปแบบพิเศษนิยมเขียนบนฝาผนังภายในอาคารที่เกี่ยวข้องกับพุทธศาสนาและอาคารที่เกี่ยวข้องกับบุคคลชั้นสูงเช่นโบสถ์วิหารพระที่นั่งวังก์นวัตต์ผ่านกระดาษและบนสิ่งของเครื่องใช้ต่างๆโดยเขียนด้วยสีฝุ่นตามกรรมวิธีของช่างเขียนไทยแต่โบราณเนื้อหาที่เขียนมักเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับอดีตพุทธพุทธประวัติทศชาติชาดกไตรภูมิวรรณคดีและชีวิตไทยพงศาวดารต่างๆส่วนใหญ่นิยมเขียนประดับผนังพระอุโบสถวิหารอันเป็นสถานที่ศักดิ์สิทธิ์ประกอบพิธีทางศาสนาลักษณะจิตรกรรมไทยเป็นศิลปะแบบอุดมคติ(Idealistic)ผมนวกเข้ากับเรื่องราวที่กึ่งลึกลับมหัศจรรย์ซึ่งคล้ายกับงานจิตรกรรมในประเทศแถบตะวันออกหลายๆประเทศเช่นอินเดียศรีลังกาจีนและญี่ปุ่นเป็นต้นเป็นภาพที่ระบายสีแบนเรียบด้วยสีค่อนข้างสดใสและมีการตัดเส้นเป็นภาพ 2 มิติให้ความรู้สึกเพียงด้านกว้างและยาวไม่มีความลึกไม่มีการใช้แสงและเงามาประกอบจิตรกรรมไทยแบบประเพณีมีลักษณะพิเศษในการจัดวางภาพแบบเล่าเรื่องเป็นตอนๆตามผนังช่องหน้าต่างโดยรอบโบสถ์วิหารและผนังด้านหน้าและหลังพระประธานภาพจิตรกรรมไทยมีการใช้สีแตกต่างกันออกไปตามยุคสมัยทั้งเอกรงค์และพหุรงค์โดยเฉพาะการใช้สีหลายสีแบบพหุรงค์นิยมมากในสมัยรัตนโกสินทร์เพราะได้สีจากต่างประเทศที่เข้ามาติดต่อค้าขายด้วยทำให้ภาพจิตรกรรมไทยมีความสวยงามและสีสันทันหลากหลายมากขึ้นรูปแบบลักษณะตัวภาพในจิตรกรรมไทยซึ่งจิตรกรไทยได้สร้างสรรค์ออกแบบไว้เป็นรูปแบบอุดมคติที่แสดงออกทางความคิดให้สัมพันธ์กับเนื้อเรื่อง

เทวดานางฟ้ากษัตริย์นางพญานางรำจะมีลักษณะเด่นงามสง่าด้วยลีลาอัน
 ชดช้อยแสดงอารมณ์ความรู้สึกปีติยินดีหรือเศร้าโศกเสียใจด้วยอากัปกิริยา
 ท่าทางถ้าเป็นรูปยักษ์มารก็แสดงออกด้วยท่าทางที่บีบมันแข็งขันส่วนพวกวานร
 แสดงความลึงโลดคล่องแคล่วว่องไวด้วยลีลาท่วงท่าและหน้าตาสำหรับพวก
 ชาวบ้านธรรมดาสามัญก็จะเน้นความดลกขบขันสนุกสนานร่าเริงหรือเศร้าเสียใจ
 ออกทางใบหน้าส่วนข้างม้าเหล่าสัตว์ทั้งหลายก็มีรูปแบบแสดงชีวิตเป็น
 ธรรมชาติ๒๒จิตรกรรมไทยแบบร่วมสมัย Thai Contemporary Painting จาก
 ความเจริญก้าวหน้า

รงค์รูปแบบลักษณะตัวภาพในจิตรกรรมไทยเป็นรูปแบบอุดมคติที่แสดงออกทาง
 ความคิดให้สัมพันธ์กับเนื้อเรื่องและความสำคัญของภาพเช่นรูปเทวดานางฟ้า
 กษัตริย์นางพญานางรำนางระบ่างจะมีลักษณะเด่นงามสง่าด้วยลีลาอันชดช้อย
 แสดงอารมณ์ความรู้สึกปีติยินดีหรือเศร้าโศกเสียใจด้วยอากัปกิริยาท่าทางถ้า
 เป็นรูปยักษ์มารก็แสดงออกด้วยใบหน้าและท่าทางที่บีบมันแข็งขันส่วนพญา
 วานรและเหล่าวานรแสดงความลึงโลดคล่องแคล่วว่องไวด้วยลีลาท่วงท่าและ
 หน้าตาพวกชาวบ้านธรรมดาสามัญก็จะเน้นความรู้สึกดลกขบขันสนุกสนานร่าเริง
 หรือเศร้าเสียใจออกทางใบหน้าส่วนข้างม้าและเหล่าสัตว์ทั้งหลายก็มีรูปแบบ
 แสดงชีวิตเป็นธรรมชาติซึ่งภาพชีวิตที่เกี่ยวกับจิตรกรรมไทยนี้จิตรกรได้พยายาม
 ศึกษาถ่ายทอดอารมณ์สอดแทรกความรู้สึกได้อย่างลึกซึ้งซึ่งชวนให้คิดคำนึง
 เพลิดเพลินกับลีลาการสร้างสรรค์และสีสันที่นุ่มนวลอ่อนหวานอันเป็น
 เอกลักษณ์ของจิตรกรรมไทย 1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาเรื่อง
 ราวเกี่ยวกับพุทธประวัติที่ได้บันทึกหรือเล่าสืบต่อกันมา มีภาพจิตรกรรมพุทธ
 ประวัตินั้นประเพณีของไทยทั้งที่เป็นภาพจิตรกรรมฝาผนังภาพพระรูปภาพใน
 สมุดข่อยสมุดภาพไตรภูมิและลายรดน้ำมีความสำคัญผูกพันกับวิถีชีวิตของคน
 ไทยทั้งวัฒนธรรมประเพณีและความเชื่อทางพุทธศาสนาที่สืบทอดกันมา ลึง
 ต่างๆเหล่านี้ส่งอิทธิพลทางความคิดและจินตนาการที่ชักนำจิตใจไปสู่ความ
 ศรัทธาในพุทธศาสนาและความซาบซึ้งในสุนทรียะตามแบบไทยข้าพเจ้าจึงได้
 นำเสนอเรื่องราวพุทธประวัติในแง่คติความเชื่อในรูปแบบจิตรกรรมไทยแนว
 ประเพณีโบราณที่เน้นเนื้อหาเชิงอิทธิปาฏิหาริย์อันเป็นการเสริมศรัทธาต่อองค์
 สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า โนม้นำให้ผู้คนเข้าใจลัทธิธรรมคำสอนของ
 พระองค์พร้อมกับการแสดงออกทางศิลปะและความงามของครูช่าง

ทางวิทยาการของโลกความเจริญทางการศึกษาการคมนาคมเศรษฐกิจการเมือง
 การปกครองการรับรู้ข่าวสารความเป็นไปของโลกล้วนมีผลต่อความรู้สึกนึกคิด
 และแนวทางการแสดงออกของศิลปินในยุคต่อมาซึ่งได้พัฒนาไปตามสภาพ
 แวดล้อมความเปลี่ยนแปลงของชีวิตความเป็นอยู่ความรู้สึกนึกคิดและค่านิยม
 ในสังคมสะท้อนให้เห็นถึงอัตลักษณ์ทางวัฒนธรรมไทยแบบหนึ่งลักษณะเฉพาะ
 ของจิตรกรรมไทยร่วมสมัยส่วนใหญ่รับอิทธิพลศิลปะแบบตะวันตกสกุลลัทธิ
 ต่างๆอันเป็นลักษณะเฉพาะตัวของศิลปินแต่ละคน๓๗http www.prcacth
 newart webart

ความดลกขบขันสนุกสนานร่าเริงหรือเศร้าเสียใจออกทางใบหน้าส่วนข้างม้า
 เหล่าสัตว์ทั้งหลายก็มีรูปแบบแสดงชีวิตเป็นธรรมชาติซึ่งจิตรกรไทยได้พยายาม
 ศึกษาถ่ายทอดอารมณ์สอดแทรกความรู้สึกในรูปแบบได้อย่างลึกซึ้งเหมาะสม
 และสวยงามจิตรกรรมไทยแบบร่วมสมัย(Thai Contemporary Painting
)จิตรกรรมไทยร่วมสมัยเป็นผลมาจากความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการของโลก
 ความเจริญทางการศึกษาการคมนาคมการพาณิชย์การปกครองการรับรู้ข่าวสาร
 ความเป็นไปของโลกที่อยู่ห่างไกลลาลูเล้านั้นล้วนมีผลต่อความรู้สึกนึกคิดและ
 แนวทางการแสดงออกของศิลปินในยุคต่อมาซึ่งได้พัฒนาไปตามสภาพ
 แวดล้อมความเปลี่ยนแปลงของชีวิตความเป็นอยู่ความรู้สึกนึกคิดและค่านิยม
 ในสังคมสะท้อนให้เห็นถึงเอกลักษณ์ใหม่ของวัฒนธรรมไทยอีกรูปแบบหนึ่ง
 อย่างมีคุณค่าเช่นเดียวกันนี้สำหรับลักษณะเกี่ยวกับจิตรกรรมไทยร่วมสมัยนั้น
 ส่วนใหญ่เป็นแนวทางเดียวกันกับลักษณะศิลปะแบบตะวันตกในลัทธิต่างๆตาม
 ค่านิยมของศิลปินแต่ละคนจิตรกรรมไทยเป็นแหล่งรวบรวมข้อมูลแบบสห
 วิทยาการถือว่าแหล่งขุมความรู้โดยเฉพาะเรื่องราวจากอดีตที่สำคัญยิ่ง
 แสดงให้เห็นถึงความเป็นชนชาติที่มีอารยธรรมอันเก่าแก่ยาวนานประโยชน์ของ
 งานจิตรกรรมไทยนอกจากจะให้ความสำคัญในเรื่องคุณค่าของงานศิลปะแล้วยังมี
 คุณค่าในด้านอื่นๆอีกมากดังนี้

๒๕๒๖งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเทพพรมิ่งธานี๓๙ได้ศึกษาวิจัยเรื่องอุปถัมภ์ในลิมอี
 สานภาพสะท้อนความหลากหลายของลัทธิความเชื่ออุปถัมภ์ในลิมอีสานนั้นมี
 เนื้อหาที่แสดงถึงความเชื่อที่หลากหลายในอดีตทั้งนี้เนื่องจากว่าศิลปินอีสานไม่
 เพียงแต่นำเสนอหลักศีลธรรมและเรื่องราวความเชื่อในทางพระพุทธศาสนา
 เท่านั้นแต่ยังนำเสนอความเชื่อหรือเรื่องราวในทางศาสนาพราหมณ์ฮินดูซึ่งเข้า
 มาสู่อีสานและล้านช้างในยุคเดียวกับพระพุทธศาสนาทั้งสองลัทธิต่างก็ได้รับ
 การยอมรับ

๓๒๒ศตวรรษอุปถัมภ์ในลิมอีสานนั้นเนื้อหากันที่แสดงถึงความเชื่อที่หลากหลายใน
 อดีตทั้งนี้เนื่องจากว่าศิลปินอีสานไม่เพียงแต่นำเสนอหลักศีลธรรมและเรื่องราว
 ความเชื่อในทางพระพุทธศาสนาเท่านั้นแต่นำเสนอความเชื่อหรือเรื่องราวใน
 ทางศาสนาพราหมณ์ฮินดูซึ่งเข้ามาสู่อีสานและล้านช้างในยุคเดียวกับพระพุทธ
 ศาสนาทั้งสองลัทธิต่างก็ได้รับการยอมรับนับถือในดินแดนแถบนี้ในช่วงเวลาที่
 ต่างกันนอกจากนั้นเนื้อหาของอุปถัมภ์ในลิมอีสานยังบอกเล่าเรื่องราวในวิถีชีวิต
 และประเพณีท้องถิ่นอีสานด้วยการนำเสนอเนื้อหาของอุปถัมภ์ในลักษณะดัง
 กล่าวมีเป้าหมายสำคัญเพื่อเป็นการแสดงออกถึงการคงไว้ซึ่งความเชื่อที่หลากหลาย
 เพื่อพัฒนาวัฒนธรรมแห่งสันติสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในกลุ่ม
 ชนที่มีความเชื่อแตกต่างกันรวมทั้งสร้างความเคารพในทางวัฒนธรรมจากจุดยืน
 ทางปรัชญาที่แตกต่างกันอุปถัมภ์ในลิมอีสานภาพสะท้อนความหลากหลายของ
 ลัทธิความเชื่อ The Esan Mural Paintings at SimEsan The Expression
 of a Variety of Religious Beliefs เทพพรมิ่งธานี 1 1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์
 ประจักษ์สาขาวิชาปรัชญาและศาสนาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
 มหาวิทยาลัยขอนแก่นกำลังศึกษาปรัชญาศตวรรษที่๒๑ชาติสาขาวิชาศิลปะและ
 วัฒนธรรมคณะศิลปกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่นปีที่๒ฉบับที่๒๑มกราคม
 มีถุยายน๒๕๔๔ 41 วารสารศิลปกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น Abstract
 The contents of murals at SimEsan Buddhist monastery were
 expression of a variety of beliefs in the past Inasmuch as artists
 demonstrated not only Buddhist Theravada morality and beliefs
 but also beliefs of Brahmanahinduism that introduced to Esan and
 Lanchang

รับนับถือในดินแดนแถบนี้ในช่วงเวลาที่ต่างกันนอกจากนั้นเนื้อหาของสุปแต่้มใน
 สิมอีसानยังบอกเล่าเรื่องราวในวิถีชีวิตและประเพณีท้องถิ่นอีสานด้วยการนำ
 เสนอเนื้อหาของสุปแต่้มในลักษณะดังกล่าวมีเป้าหมายสำคัญเพื่อเป็นการ
 แสดงออกถึงการคงไว้ซึ่งความเชื่อแตกต่างกันและยังได้ชี้ให้เห็นถึงเรื่องเล่าที่
 สะท้อนถึงความเชื่อที่ปรากฏในลิมซึ่งได้รับอิทธิพลจากศาสนาพราหมณ์ฮินดูอีก
 ด้วยธีระวัฒน์ชะอุ่ม๔๐ได้ศึกษาเรื่องการจัดการความรู้ทรัพยากรวัฒนธรรมวัด
 พระศรี

ตบตาคือยสุปแต่้มในลิมอีसानนั้นมีเนื้อหาที่แสดงถึงความเชื่อที่หลากหลายใน
 อดีตทั้งนี้เนื่องจากว่าศิลปินอีสานไม่เพียงแต่นำเสนอหลักศีลธรรมและเรื่องราว
 ความเชื่อในทางพระพุทธศาสนาเท่านั้นแต่นำเสนอความเชื่อหรือเรื่องราวใน
 ทางศาสนาพราหมณ์ฮินดูซึ่งเข้ามาสู่อีสานและล้านช้างในยุคเดียวกับพระพุทธ
 ศาสนาทั้งสองลัทธิต่างก็ได้รับการยอมรับนับถือในดินแดนแถบนี้ในช่วงเวลาที่
 ต่างกันนอกจากนั้นเนื้อหาของสุปแต่้มในลิมอีसानยังบอกเล่าเรื่องราวในวิถีชีวิต
 และประเพณีท้องถิ่นอีสานด้วยการนำเสนอเนื้อหาของสุปแต่้มในลักษณะดัง
 กล่าวมีเป้าหมายสำคัญเพื่อเป็นการแสดงออกถึงการคงไว้ซึ่งความเชื่อที่หลากหลาย
 เพื่อพัฒนาวัฒนธรรมแห่งสันติสร้างความเป็นเอกภาพในระหว่างกันในกลุ่ม
 ชนที่มีความเชื่อแตกต่างกันรวมทั้งสร้างความเคารพในทางวัฒนธรรมจากจุดยืน
 ทางปรัชญาที่แตกต่างกันสุปแต่้มในลิมอีसानภาพสะท้อนความหลากหลายของ
 ลัทธิความเชื่อ The Esan Mural Paintings at SimEсан The Expression
 of a Variety of Religious Beliefs เทพพรมิ่งธานี 1 1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์
 ประจำสาขาวิชาปรัชญาและศาสนาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
 มหาวิทยาลัยขอนแก่นกำลังศึกษาปรัชญาคหะภูมิตตศาชาวิจัยศิลปะและ
 วัฒนธรรมคณะศิลปกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่นปีที่๓ฉบับที่๓มกราคม
 มิถุนายน๒๕๕๔ 41 วารสารศิลปกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น Abstract
 The contents of murals at SimEсан Buddhist monastery was
 expression of a variety of beliefs in the past Inasmuch as artists
 demonstrated not only Buddhist Theravada morality and beliefs
 but also beliefs of Brahmanahinduism that introduced to Esan and
 Lanhang when the same

๒๙ไอรินโรจนรักษ์และศรวินชิตวงษ์๒๕๑ได้ทำงานวิจัยเรื่องแนวทางการจัดการ
 ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตำบลบางปลาจังหวัดสมุทรปราการพบว่ากลุ่มตัวอย่างมี
 ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนแยกตามรายด้าน
 ทั้ง๔ด้านคือด้านบุคลากรด้านงบประมาณด้านวัสดุและอาคารสถานที่และด้าน
 การบริหารจัดการอยู่ในระดับมากส่วนแนวทางการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชน
 ด้านบุคลากรควรให้เจ้าหน้าที่เป็นบุคคลในตำบลบางปลาจังหวัดสมุทรปราการ
 และมี

สาขารัฐประศาสนศาสตร์คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์มหาวิทยาลัย
 ราชภัฏธนบุรีรับบทความ 20 สิงหาคม 2561 วันแก้ไขบทความ 22 ตุลาคม
 2561 วันตอบรับบทความ 5 พฤศจิกายน 2561 บทความวิชาการวิจัยนี้มี
 วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตำบลบางปลา
 จังหวัดสมุทรปราการที่ตรงกับความต้องการของชุมชนท้องถิ่นประชากรของการ
 วิจัยได้แก่ผู้บริหารครูในโรงเรียนและครูในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนคณะกรรมการ
 ชุมชนและประชาชนในตำบลบางปลาจังหวัดสมุทรปราการจำนวน 15 หมู่บ้าน
 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 379 คนโดยใช้วิธีการสุ่มแบบสัดส่วนและ
 กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จของเครซีและมอร์แกนเครื่องมือ
 ที่ใช้ในการวิจัยได้แก่แบบสอบถามและแบบสนทนากลุ่มสถิติที่ใช้ในการ
 วิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ค่าร้อยละส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการวิเคราะห์ความ
 แปรปรวนทางเดียวและการทดสอบหาค่าความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของ
 เชฟเฟอผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการ
 ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนแยกตามรายด้านทั้ง 4 ด้านคือด้านบุคลากรด้านงบ
 ประมาณด้านวัสดุอาคารสถานที่และด้านการบริหารจัดการอยู่ในระดับมากทุก
 ด้านส่วนแนวทางการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนด้านบุคลากรควรให้เจ้าหน้าที่
 เป็นบุคคลในท้องถิ่นและมีการพัฒนาบุคลากรอย่างสม่ำเสมอตามงบประมาณ
 ควรได้รับการจัดสรรจากภาครัฐและจากท้องถิ่นอย่างเหมาะสมตามวัสดุและ
 อาคารสถานที่ควรจัดให้เพียงพอต่อการใช้งานและด้านการบริหารจัดการควร
 เป็นรูปแบบคณะกรรมการที่ได้รับคัดเลือกจากชุมชนและมีการแบ่งโครงการการ
 ดำเนินงานอย่างชัดเจน

TEXT FROM SUBMITTED DOCUMENT

TEXT FROM SOURCE DOCUMENT(S)

การพัฒนาบุคลากรอย่างสม่ำเสมอด้านงบประมาณควรได้รับการจัดสรรจากภาครัฐและจากท้องถิ่นอย่างเหมาะสมด้านวัสดุและอาคารสถานที่ควรจัดให้เพียงพอต่อการใช้งานเหมาะสมกับผู้สูงอายุซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ที่อาศัยในชุมชนบางปลาและด้านการบริหารจัดการควรเป็นรูปแบบคณะกรรมการที่ได้รับคัดเลือกจากชุมชนและมีการแบ่งโครงการการดำเนินงานอย่างชัดเจนและเป็นระบบ พระครูวัชรสุวรรณาทรรณกุลขุมเขตเขี้ยวและคณะ๕๒ได้ศึกษาเรื่องการผลิตภัณฑท้องถิ่นคุณค่า

และมนุษยศาสตร์มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรีวันรับบทความ 20 สิงหาคม 2561 วันแกไขบทความ 22 ตุลาคม 2561 วันตอบรับบทความ 5 พฤศจิกายน 2561 บทความการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตำบลบางปลาจังหวัดสมุทรปราการที่ตรงกับความต้องการของชุมชนท้องถิ่นประชากรของการวิจัยได้แก่ผู้บริหารครูในโรงเรียนและครูในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนคณะกรรมการชุมชนและประชาชนในตำบลบางปลาจังหวัดสมุทรปราการจำนวน 15 หมู่บ้านกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยจำนวน 379 คนโดยใช้วิธีการสุ่มแบบสัดส่วนและกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จของเครซีและมอร์แกนเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่แบบสอบถามและแบบสนทนากลุ่มสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ค่าร้อยละส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวและการทดสอบหาค่าความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟิลผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนแยกตามรายด้านทั้ง 4 ด้านคือด้านบุคลากรด้านงบประมาณด้านวัสดุอาคารสถานที่และด้านการบริหารจัดการอยู่ในระดับมากทุกด้านส่วนแนวทางการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตำบลบางปลาควรให้เจ้าหน้าที่เป็นบุคคลในท้องถิ่นและมีการพัฒนาบุคลากรอย่างสม่ำเสมอด้านงบประมาณควรได้รับการจัดสรรจากภาครัฐและจากท้องถิ่นอย่างเหมาะสมด้านวัสดุและอาคารสถานที่ควรจัดให้เพียงพอต่อการใช้งานและด้านการบริหารจัดการควรเป็นรูปแบบคณะกรรมการที่ได้รับคัดเลือกจากชุมชนและมีการแบ่งโครงการการดำเนินงานอย่างชัดเจนและเป็นระบบค่าสำคัญแนวทางการจัดการศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตำบลบางปลา

วัดให้เป็นแหล่งการเรียนรู้เป็นการอาศัยระหว่างวัดและชุมชนต่างก็อาศัยซึ่งกันและกันมาแต่สมัยพุทธกาลจนถึงปัจจุบันและไม่สามารถแยกจากกันได้เพราะส่วนหนึ่งการพัฒนาในอดีตนั้นต้องอาศัยวัดเป็นฐานเป็นแหล่งเรียนรู้และมีการพัฒนาตามลำดับเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงจากสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันไปสู่สภาพในอนาคตเพื่อปรับเปลี่ยนทิศการพัฒนาให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมต่างๆที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาของยุคโลกาภิวัตร์และเพื่อความเจริญของวัดคือกระบวนการแสวงหาแนวทาง

108 Journal of MCU Social Development Vol1 No1 January April 2016 การพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ของชุมชน The development is a source of learning communities พระครูสังฆรักษ์จักรกฤษณ์ Phrakhrusanghak Chakkit คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Faculty of Education Mahachulalongkornrajavidyalaya University Email dew280 hotmailcoth บทความการพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งการเรียนรู้เป็นการอาศัยระหว่างวัดและชุมชนต่างก็อาศัยซึ่งกันและกันมาแต่สมัยพุทธกาลจนถึงปัจจุบันและไม่สามารถแยกจากกันได้เพราะส่วนหนึ่งการพัฒนาในอดีตนั้นต้องอาศัยวัดเป็นฐานเป็นแหล่งการเรียนรู้และมีการพัฒนาตามลำดับเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงจากสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันไปสู่สภาพในอนาคตเพื่อปรับเปลี่ยนทิศการพัฒนาให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมต่างๆที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาของยุคโลกาภิวัตร์และเพื่อความเจริญของวัดคือกระบวนการแสวงหาแนวทางเพื่อพัฒนาวัดอย่างเป็นระบบโดยนำความรู้ทางพระพุทธศาสนาและความทางโลกผสมผสานวิธีการพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ของชุมชนให้เป็นตามแนวการพัฒนาทางพระพุทธศาสนาซึ่งเกิดขึ้นเมื่อสองพันห้าร้อยกว่าปีมาแล้วค่าสำคัญพัฒนาวัดแหล่งการเรียนรู้ชุมชน ABSTRACT The development is a source of learning is measured between residents and the community They rely on each other but the modern era to the present And can not be separated from each other Because of the historically developed as a measure that requires a learning and development process in order to change the status quo to the current image in the future To change the direction of development in

ขอนแก่นร้อยเอ็ดและมหาสารคามพบว่าพระธาตุขามแก่นจังหวัดขอนแก่นเป็นปูชนียสถานของจังหวัดขอนแก่น๒พระธาตุแก่นนครเป็นพระธาตุเก้าชั้นฐานสี่เหลี่ยมเป็นพระธาตุของจังหวัดขอนแก่น๓พระธาตุอุ้มบุญจังหวัดร้อยเอ็ดสร้างสถาปัตยกรรมแบบล้านช้างเป็นบวรพระธาตุพนม๔พระมหาเจดีย์ชัยมงคลจังหวัดร้อยเอ็ดเป็นเจดีย์ที่ใช้ศิลปะผสมผสานระหว่างภาคกลางขอมและภาคอีสานและ๕พระธาตุนาดูนจังหวัดมหาสารคามถือว่าเป็นพุทธมณฑลแห่งอีสานมีการสืบสานการท่องเที่ยวประเพณีวัฒนธรรมนัสการบูชา

ในพื้นที่เพื่อขอทำการเก็บรวบรวมข้อมูล 7 การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์โดยใช้การสังเคราะห์ข้อมูลในประเด็นตำนานหรือประวัติความเชื่อการปฏิบัติต่อพระธาตุเจดีย์และคุณค่าของพระธาตุเจดีย์ที่มีต่อสังคมและนำเสนอข้อมูลโดยการพรรณนาวิเคราะห์ Descriptive Analysis ตามหลักอุปนัยวิธี Induction method ผลการวิจัยด้านประวัติความเป็นมาของพระธาตุเจดีย์ในพระพุทธศาสนาเถรวาทได้ประเภทของพระเจดีย์ในพระพุทธศาสนาออกเป็น 4 ประเภทคือ 1 พระธาตุเจดีย์ 2 ธรรมาเจดีย์ 3 อุเทสิกเจดีย์ 4 บริโภคเจดีย์ด้านประวัติความเป็นมาของเจดีย์ในจังหวัดขอนแก่นร้อยเอ็ดและมหาสารคามนั้นในจังหวัดขอนแก่นมีพระธาตุซึ่งเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจของพุทธศาสนิกชนเป็นเคารพกราบไหว้สักการะเพื่อเป็นศิริมงคลอยู่ 2 แห่งคือพระธาตุขามแก่นตั้งอยู่ที่วัดเจติยภูมิตำบลบ้าน 246 Journal of Buddhist Education and Research Vol 5 No 2 July December 2019 ขามอำเภอเมืองจังหวัดขอนแก่นเป็นปูชนียสถานของจังหวัดขอนแก่นและแห่งที่ 2 คือพระธาตุแก่นนครตั้งอยู่ที่วัดหนองแวงตำบลเมืองเก่าอำเภอเมืองจังหวัดขอนแก่นภายในวัดหนองแวงมีพระมหาธาตุแก่นนครหรือพระธาตุเก้าชั้นฐานสี่เหลี่ยมสำหรับพระธาตุอุ้มบุญตั้งอยู่ที่ตำบลโพธิ์ศรีสว่างอำเภอโพนทองจังหวัดร้อยเอ็ดสร้างพระธาตุพนมเสร็จแล้วจึงเกิดศรัทธาเห็นเป็นดินที่ใคร่ใคร่จึงได้สร้างสถาปัตยกรรมแบบล้านช้างเป็นบวรพระธาตุพนมเป็นที่สักการบูชาเช่นเดียวกับพระธาตุพนมพระมหาเจดีย์ชัยมงคลตั้งอยู่ที่วัดมณีมาตย์เทพพระสิทธิ์วนารามอำเภอหนองพอกจังหวัดร้อยเอ็ดเป็นเจดีย์ที่ใช้ศิลปะผสมผสานระหว่างภาคกลางและภาค

๓๗๑พระสุธีรัตนบัณฑิตดรศรเจ้าอาวาสวัดสุทธาวาสวัดสุทธาวาสวัดสุทธาวาสผู้ช่วยศาสตราจารย์พุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยตำบลลำไทรอำเภอวังน้อยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา๒พระมหาเสริชนนริสสุโรดรกรรมกรและช่วยเลขานุการสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยตำบลลำไทรอำเภอวังน้อยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา๓พระมหาณันทวิทย์ธีรภทโทดรสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยตำบลลำไทรอำเภอวังน้อยจังหวัดพระนครศรีอยุธยาผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง๓ท่านได้ให้คำ

สารนิพนธ์พุทธศาสตรบัณฑิตประจำปี๒๕๖๐หนึ่งสื่อประกอบการสัมมนาทางวิชาการพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิตรุ่นที่๓๒๕๖๐พุทธศาสตรมหาบัณฑิตรุ่นที่๒๒๕๖๐พุทธศาสตรบัณฑิตรุ่นที่๒๒๕๖๐มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยและประชุมมวก๔๘พระรามมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยตำบลลำไทรอำเภอวังน้อยจังหวัดพระนครศรีอยุธยาวันที่๑๘๒๑พฤษภาคมพศ๒๕๖๐สารนิพนธ์พุทธศาสตรบัณฑิตประจำปี๒๕๖๐จัดพิมพ์เนื่องในงานพิธีประสาทปริญญาประจำปี๒๕๖๐ณหอประชุมมวก๔๘พระรามมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยตำบลลำไทรอำเภอวังน้อยจังหวัดพระนครศรีอยุธยาวันที่๑๘๒๑พฤษภาคมพศ๒๕๖๐ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคณะกรรมการกลั่นกรองบทความทางวิชาการคณะบรรณาธิการพระมหาพรหมมหาโสทรดรพระมหาธิติอนุภทโทนายสุญาศิริชัยภทพิสุจน์อักษรคณะกรรมกรฝ่ายจัดทำสูจิบัตรและสารนิพนธ์ออกแบบปกนางจุฬารัตน์วิชาชาติอกกั้นหนาภาพปกองค์การนิสิตสำนักงานอธิการบดีจัดรูปเล่มนายสมบุญเฟ่งพิศนายวรพันธุ์แย้มหงษ์ภาพิมพ์ครั้งแรกพฤษภาคม๒๕๖๐จำนวนพิมพ์๖๐๐เล่มจำนวนหน้า๔๙๒หน้าจัดพิมพ์โดยมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยเลขที่๗๙หมู่๑ตำบลลำไทรอำเภอวังน้อยจังหวัดพระนครศรีอยุธยา๑๓๑๗๐โทร๐๕๒๔๕๐๑๓พิมพ์ที่โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย๑๑๑๗๗ถนนมหาธาตุพระจันทร์แขวงพระบรมมหาราชวังเขตพระนครกรุงเทพมหานคร๑๐๒๐๐โทร๐๒๖๒๕๖๒๕โทรสาร๐๒๖๒๕๖๒๓๔๓ปรารภมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยจะจัดพิธีประสาทปริญญาประจำปีพศ๒๕๖๐ณหอประชุมมวก๔๘พระรามมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยตำบลลำไทรอำเภอวังน้อยจังหวัด

และวัฒนธรรมลุ่มน้ำชีจังหวัดมหาสารคาม๔๑๑ประวัติศาสตร์การตั้งถิ่นฐานจังหวัดมหาสารคามจังหวัดมหาสารคามเป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ใจกลางของภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีบรรยากาศของเมืองที่สงบเงียบและเรียบง่ายตามแบบฉบับของเมืองอีสานตั้งอยู่ในบริเวณที่ราบสูงโคราชมีแม่น้ำสำคัญคือแม่น้ำชีปัจจุบันมีความสำคัญในฐานะเป็นศูนย์กลางทางการศึกษาแห่งหนึ่งของภูมิภาคเนื่องจากมีสถาบันการศึกษาอยู่มากมายจึงได้ชื่อว่าเป็นดึกคิลาแห่งอีสานมหาสารคามมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่โดดเด่นในด้านประวัติศาสตร์วัฒนธรรมและประเพณีและ

การอำนวยความสะดวกในด้านต่างๆแก่นักท่องเที่ยวกระทรวงท่องเที่ยวและการกีฬา 2559 สำหรับแนวโน้มในปี 2561 นี้คาดว่าประเทศไทยจะมีนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางเข้ามาทั้งหมดรวมกว่า 37 ล้านคนและมีรายได้จากอุตสาหกรรมท่องเที่ยวรวมที่ประมาณ 3 ล้านล้านบาทหรือขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 9 แบ่งเป็นรายได้จากตลาดต่างประเทศที่ 2 ล้านล้านบาทหรือขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 944 และรายได้จากตลาดคนไทยเที่ยวในประเทศที่ราว 1 ล้านล้านบาทหรือขยายตัวเพิ่มขึ้นร้อยละ 8164 นายพงษ์ภาณุเสถียร 2561 ในปัจจุบันการท่องเที่ยวทางพระพุทธศาสนาและวัฒนธรรมเป็นการท่องเที่ยวที่ได้รับความนิยมมากขึ้นเพราะเป็นการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องของพระพุทธศาสนาซึ่งเป็นวัฒนธรรมวิถีพุทธมีนักท่องเที่ยวจำนวนมากนิยมเดินทางไปวัดเพื่อร่วมกิจกรรมทางศาสนาเช่นร่วมทำบุญร่วมปฏิบัติธรรมหรือท่องเที่ยวไปเพื่อชมหรือสัมผัสกับสถาปัตยกรรมทางด้านพุทธศาสนาภายในวัดชมบรรยากาศและสภาพแวดล้อมของวัดศาสนสถานหรือสถานที่สำคัญทางพุทธศาสนา นักท่องเที่ยวเชิงพุทธหลายกลุ่มมักใช้ช่วงเวลารวันหยุดเทศกาลโดยเฉพาะช่วงวันหยุดเทศกาลวันสำคัญทางพุทธศาสนาเดินทางท่องเที่ยวเชิงพุทธไปตามวัดต่างๆหรือสถานที่สำคัญทางพุทธศาสนาเพื่อร่วมทำบุญถือศีลปฏิบัติธรรมหรือบูชาสักการะปูชนียสถานร่วมกับประชาชนในท้องถิ่นจังหวัดมหาสารคามเป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่ใจกลางของภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีบรรยากาศของเมืองที่สงบเงียบและเรียบง่ายตามแบบฉบับของเมืองอีสานปัจจุบันมีความสำคัญในฐานะเป็นศูนย์กลางทางการศึกษาแห่งหนึ่งของภูมิภาคเนื่องจากมีสถาบันการศึกษาอยู่มากมายจึงได้ชื่อว่าเป็นดึกคิลาแห่งอีสานและจังหวัดมหาสารคามมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่โดดเด่นในด้านประวัติศาสตร์วัฒนธรรมประเพณีและวิถีชีวิตมีกิจกรรมท่องเที่ยวที่น่าสนใจเช่นเยี่ยมชมและสักการะพระธาตุ

เนื่องจากมีความเจริญไม่มากนักผู้ที่มาเยี่ยมเยือนเมืองนี้จึงได้สัมผัสกับวิถีชีวิตชาวอีสานอันเรียบง่ายและมีเสน่ห์ที่นับวันจะหาได้ยากในสังคมเมืองปัจจุบันมหาสารคามถือว่าเป็นเมืองแหล่งโบราณคดีที่สำคัญและยาวนานมาหลายร้อยปีเพราะได้พบหลักฐานทางโบราณคดีที่ได้รับอิทธิพลทางพุทธศาสนาดั้งแต่สมัยคุปตะตอนปลายและปลายวะของอินเดียผ่านเมืองพุกามมาในรูปแบบของศิลปะสมัยทวารวดีเช่นบริเวณเมืองกันทรวิชัยโคกพระและเมือง

ของชุมชนเผ่าพันธุ์หรือรัฐของตนเองและมีหน้าที่ดำรงรักษาสืบทอดสิ่งเหล่านี้สู่คนรุ่นต่อไปถ้าพิจารณาเฉพาะระดับชุมชนหนึ่งๆการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมและวิถีชีวิตชุมชนจึงเป็นหน้าที่ของทุกคนในชุมชนซึ่งจำเป็นต้องสร้างจิตสำนึกร่วมขยายวงกว้างออกไปสู่สังคมอยู่เนื่องนิตย์จนซึมซับเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันหนทางหนึ่งที่จะมั่นคงและยั่งยืนคือการบริหารจัดการเพื่อยกระดับศิลปวัฒนธรรมของชุมชนสู่ความเป็นสากลซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากทุกฝ่ายทั้งภาครัฐภาคประชาชนแต่ที่จะเกิดพลังต้องมาจากฐานรากนั่นคือพลังภาคประชาชนในชุมชนเองโดยการบริหารจัดการเรียนรู้เพื่อให้เกิดนวัตกรรมใหม่ฯ สนับสนุนวิชาการไปสู่เป้าหมายที่พึงปรารถนาของชุมชนเองเมืองมหาสารคามถือว่าเป็นแหล่งโบราณคดีที่สำคัญและยาวนานมาหลายร้อยปีเพราะได้พบหลักฐานทางโบราณคดีที่ 226 วมรมมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 มกราคมเมษายน 2556 RMUJ Humanities and Social Sciences 7 1 January April 2013 ได้รับอิทธิพลทางพุทธศาสนาดั้งแต่สมัยคุปตะตอนปลายและปลายวะของอินเดียผ่านเมืองพุกามมาในรูปแบบของศิลปะสมัยทวารวดีเช่นบริเวณเมืองกันทรวิชัยโคกพระและเมืองนครจำปาศรีโดยพบหลักฐานเป็นพระยืนกันทรวิชัยพระพิมพ์ดินเผาตลอดทั้งพระบรมสารีริกธาตุนอกจากนั้นแล้วยังได้รับอิทธิพลของศาสนาพราหมณ์ผ่านทางชนชาติขอมในรูปแบบสมัยลพบุรีเช่นกุสันดรต้นกู่บ้านเขวาสันดานและกู่อื่นๆรวมไปจนถึงเทวรูปและเครื่องปั้นดินเผาของขอมอยู่ตามผิวดินทั่วไปในจังหวัดมหาสารคามศิลปวัฒนธรรมทั้งดงามของชุมชนกันทรวิชัยเช่นวัดพุทธมงคล

นครจำปาศรีโดยพบหลักฐานเป็นพระยืนกัทวีชัยพระพิมพ์ดินเผาตลอดทั้งพระบรมสารีริกธาตุนอกจากนั้นแล้วยังได้รับอิทธิพลของศาสนาพราหมณ์ผ่านทางชนชาติขอมในรูปแบบสมัยลพบุรีเช่นกุสันดรรัตน์กู่บ้านเขวากู่บ้านแดงและกู่อื่นๆรวมไปจนถึงเทวรูปและเครื่องปั้นดินเผาของขอมอยู่ตามผิวดินทั่วไปในจังหวัดมหาสารคาม๑สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดมหาสารคามแผนปฏิบัติการส่งเสริมคุณธรรมจังหวัดมหาสารคามประจำปี๒๕๖๒สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ๒๕๖๒หน้า๑

จิตสำนึกร่วมขยายวงกว้างออกไปสู่สังคมอยู่เบื้องนิตยจนซึมซับเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันหนทางหนึ่งที่จะมั่นคงและยั่งยืนคือการบริหารจัดการเพื่อยกระดับศิลปวัฒนธรรมของชุมชนสู่ความเป็นสากลซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากทุกฝ่ายทั้งภาครัฐภาคประชาชนแต่ที่จะเกิดพลังต้องมาจากฐานรากนั่นคือพลังภาคประชาชนในชุมชนเองโดยการบริหารจัดการเรียนรู้เพื่อให้เกิดนวัตกรรมใหม่ ๆ สนับสนุนวิธีการ"ไปสู่เป้าหมายที่พึงปรารถนาของชุมชนเองเมืองมหาสารคามถือว่าเป็นแหล่งโบราณคดีที่สำคัญและยาวนานมาหลายร้อยปีเพราะได้พบหลักฐานทางโบราณคดีที่ 226 วมรมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ปีที่ 7 ฉบับที่ 1 มกราคมเมษายน 2556 RMUJ Humanities and Social Sciences 7 1' January April 2013 ได้รับอิทธิพลทางพุทธศาสนาดังแต่สมัยคุปตะตอนปลายและบิลละวะของอินเดียผ่านเมืองพุกามมาในรูปแบบของศิลปะสมัยทวารวดีเช่นบริเวณเมืองกันทรวิชัยโคกพระและเมืองนครจำปาศรีโดยพบหลักฐานเป็นพระยืนกัทวีชัยพระพิมพ์ดินเผาตลอดทั้งพระบรมสารีริกธาตุนอกจากนั้นแล้วยังได้รับอิทธิพลของศาสนาพราหมณ์ผ่านทางชนชาติขอมในรูปแบบสมัยลพบุรีเช่นกุสันดรรัตน์กู่บ้านเขวากู่บ้านแดงและกู่อื่นๆรวมไปจนถึงเทวรูปและเครื่องปั้นดินเผาของขอมอยู่ตามผิวดินทั่วไปในจังหวัดมหาสารคามศิลปะวัฒนธรรมทั้งดวงของชุมชนกันทรวิชัยเช่นวัดพุทธมงคลเป็นที่จัดเก็บวัตถุโดยเน้นความเป็นชาวกันทรวิชัยแบบดั้งเดิมทั้งด้านขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามมากมายวัดสุวรรณาวาสตั้งอยู่ที่บ้านโคกพระตำบลโคกพระอำเภอกันทรวิชัยจังหวัดมหาสารคามซึ่งอยู่ในเมืองโบราณกันทรวิชัยภายในวัดสุวรรณาวาสเป็นที่ประดิษฐาน

๔๑จังหวัดมหาสารคามตั้งอยู่ตอนกลางของภาคอีสานมีชนหลายเผ่าเช่นชาวไทยพื้นเมืองพูดภาษาอีสานชาวไทยย้อและชาวผู้ไทประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมจารีตประเพณีฮีตสิบสองประกอบอาชีพด้านกสิกรรมเป็นส่วนใหญ่ใช้ชีวิตอย่างเรียบง่ายมีการไปมาหาสู่กันช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยกันตามแบบของคนอีสานทั่วไปจังหวัดมหาสารคามเป็นศูนย์กลางของภาคตะวันออกเฉียงเหนือสะอาดอีสาน๒เป็นมืองคณนามที่พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่๔ทรง

จังหวัดมหาสารคามมหาสารคามเป็นจังหวัดหนึ่งทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางของประเทศไทยซึ่งตั้งอยู่กึ่งกลางของภาคตะวันออกเฉียงเหนือเมืองมหาสารคามถือว่าเป็นแหล่งโบราณคดีที่สำคัญและยาวนานมานับพันปีเพราะได้พบหลักฐานทางโบราณคดีที่ได้รับอิทธิพลทางพุทธศาสนาดังแต่สมัยคุปตะตอนปลายและบิลละวะของอินเดียผ่านเมืองพุกามมาในรูปแบบของศิลปะสมัยทวารวดีโดยบริเวณ(โคกพระ)เมืองกันทรวิชัยพบหลักฐานเช่นพระพุทธรูปเมืองพระพุทธรูปยืนมงคลและกรุพระพิมพ์ดินเผาส่วนบริเวณอำเภอนาดูนเมืองนครจำปาศรีพบทั้งกรุพระพิมพ์ดินเผาและพระบรมสารีริกธาตุนอกจากนั้นแล้วยังได้รับอิทธิพลของศาสนาพราหมณ์ผ่านทางชนชาติขอมในรูปแบบสมัยลพบุรีเช่นกุสันดรรัตน์กู่บ้านเขวากู่บ้านแดงและกู่อื่นๆรวมไปจนถึงเทวรูปและเครื่องปั้นดินเผาของขอมอยู่ตามผิวดินทั่วไปในจังหวัดมหาสารคามมหาสารคามตั้งอยู่ตอนกลางของภาคอีสานมีชนหลายเผ่าเช่นชาวไทยพื้นเมืองพูดภาษาอีสานชาวไทยย้อและชาวผู้ไทประชาชนส่วนใหญ่นับถือพุทธศาสนาปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมจารีตประเพณี"ฮีตสิบสอง"ประกอบอาชีพด้านกสิกรรมเป็นส่วนใหญ่ใช้ชีวิตอย่างเรียบง่ายมีการไปมาหาสู่กันช่วยเหลือพึ่งพาอาศัยกันตามแบบของคนอีสานทั่วไปเมื่อวันที่ 22 สิงหาคมพ.ศ. 2408 พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 4 ได้มีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ "บ้านลาดกุดยางใหญ่"ขึ้นเป็นเมืองมหาสารคามโดยแยกพื้นที่และพลเมืองราวสองพันคนมาจากเมืองร้อยเอ็ดและให้ท้าวหาชัย(กวดภวภูตานนท์)เป็นพระเจริยราชเดขเจ้าเมืองมีท้าวบัวทองเป็นผู้ช่วยขึ้นกับเมืองร้อยเอ็ดต่อมาโปรดเกล้าฯให้แยกเมืองมหาสารคามขึ้นตรงกับกรุงเทพมหานคร

ลำน้าชีตามที่ดินเห็นเหมาะสมและเสนอตั้งเป็นเมืองตั้งแต่แรกโดยเมืองมหาสารคามเมื่อแรกตั้งยังตั้งอยู่ในความดูแลบังคับบัญชาของพระขัติยวงษาจันเจ้าเมืองร้อยเอ็ดพุทธศักราช๒๔๕๖หม่อมเจ้าพนมศานวรัตน์ได้รับการแต่งตั้งเป็นปลัดมณฑลประจำจังหวัดโดยความเห็นชอบของพระมหาอำมาตยาธิบดีเส็งวิริยะศิริและได้ย้ายศาลากลางจังหวัดมาตั้งที่ศาลากลางหลังเดิมหรือที่ว่าการอำเภอเมืองมหาสารคามในปัจจุบันต่อมาในปีพุทธศักราช๒๔๕๒ได้ย้ายศาลากลางจังหวัดมาตั้งอยู่

. 2412 และร้อยเอ็ดได้แบ่งพลเมืองให้กักราวเจ็ดพันคนพลเมืองเดิมอพยพมาจากเมืองจำปาศักดิ์ท้าวหาชัยและท้าวบัวทองนั้นเป็นหลานโดยตรงของพระยาขัติยวงศา(สีลัง)เจ้าเมืองคนที่ 2 ของเมืองร้อยเอ็ดเดิมกองบัญชาการของเมืองมหาสารคามตั้งอยู่ที่เนินสูงแห่งหนึ่งใกล้กุดนางใยได้สร้างศาลเจ้าพ่อหลักเมืองและศาลมเหศักดิ์ขึ้นเป็นที่สักการะของชาวเมืองเมืองมหาสารคามได้สร้างวัดดอนเมืองซึ่งภายหลังเปลี่ยนชื่อเป็นวัดข้าวฮั่ว(วัดธัญญาวาส)และได้ย้ายกองบัญชาการไปอยู่ริมหนองกระทุ่มด้านเหนือของวัดโพธิ์ศรีปัจจุบันในปีพ.ศ. 2456 หม่อมเจ้าพนมศานวรัตน์เป็นปลัดมณฑลประจำจังหวัดโดยความเห็นชอบของพระมหาอำมาตยาธิบดี(เส็งวิริยะศิริ)ได้ย้ายศาลากลางไปอยู่ที่ตั้งศาลากลางหลังเดิม(ที่ว่าการอำเภอเมืองมหาสารคามปัจจุบัน)และในปีพ.ศ. 2542 ได้ย้ายศาลากลางไปอยู่ณที่ตั้งปัจจุบันมีผู้ดำรงตำแหน่งเจ้าเมืองหรือผู้ว่าราชการจังหวัดรวม 46 คนจังหวัดมหาสารคามตั้งอยู่บริเวณตอนกลางของภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีพื้นที่ประมาณ5,300ตารางกิโลเมตร(3,307,300ไร่)ระยะทางห่างจากกรุงเทพฯ 475 กิโลเมตรมีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียงดังนี้โดยทั่วไปจังหวัดมหาสารคามมีพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดสูงจากระดับน้ำทะเลประมาณ 130 - 230 เมตรทิศตะวันตกและทิศเหนือเป็นที่สูงในเขตอำเภอโกสุมพิสัยอำเภอเขียงยืนและอำเภอกันทรวิชัยครอบคลุมพื้นที่ประมาณครึ่งหนึ่งของจังหวัดและค่อยๆลาดมาทางทิศตะวันออกและทิศใต้สภาพพื้นที่แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะคือลักษณะภูมิอากาศในเขตจังหวัดมหาสารคามเป็นแบบมรสุมเมืองร้อนมีฝนตกสลับกับอากาศแห้งในปีพ.ศ. 2555 มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ย

๔๒องศา๔๐ลิปดาเหนือเส้นแวงที่๑๐๒องศา๕๐ลิปดาและ๑๐๓องศา๓๐ลิปดา
 ตะวันออกอยู่ห่างจากกรุงเทพมหานครโดยทางรถยนต์ประมาณ๔๕๕กิโลเมตร
 สภาพภูมิประเทศโดยทั่วไปเป็นพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดสูง
 จากระดับน้ำทะเลประมาณ๑๓๒๒๓๐เมตรทิศตะวันตกและทิศเหนือเป็นที่สูงใน
 เขตอำเภอโกสุมพิสัยอำเภอเขียงยืนและอำเภอกันทรวิชัยครอบคลุมพื้นที่
 ประมาณครึ่งหนึ่งของจังหวัดและค่อนข้างลาดมาทางทางทิศตะวันออกและทิศ
 ได้แบ่งสภาพพื้นที่ออกเป็น๓ลักษณะคือพื้นที่

เมื่อพ.ศ. 2412 และร้อยเอ็ดได้แบ่งพลเมืองให้อีกราวเจ็ดพันคนพลเมืองเดิม
 อพยพมาจากเมืองจำปาศักดิ์ที่วามหาชัยและท้าวบัวทองนั้นเป็นหลานโดยตรง
 ของพระยาศรีดิวงศา(สีลัง)เจ้าเมืองคนที่ 2 ของเมืองร้อยเอ็ดเดิมกองทัพราชการ
 ของเมืองมหาสารคามตั้งอยู่ที่เนินสูงแห่งหนึ่งใกล้ภูตนางโยได้สร้างศาลเจ้าพ่อ
 หล็กเมืองและศาลมเหศักดิ์ขึ้นเป็นที่สักการะของชาวเมืองเมืองมหาสารคามได้
 สร้างวัดดอนเมืองซึ่งภายหลังเปลี่ยนชื่อเป็นวัดข้าวฮั่ว(วัดธัญญาวาส)และได้
 ย้ายกองบัญชาการไปอยู่ริมหนองกระทุ่มด้านเหนือของวัดโพธิ์ศรีปัจจุบันใน
 ปีพ.ศ. 2456 หม่อมเจ้าพนมทวนรัตนเป็นปลัดมณฑลประจำจังหวัดโดยความ
 เห็นชอบของพระมหาอำมาตยาธิบดี(เส็งวิริยะศิริ)ได้ย้ายศาลากลางไปอยู่ที่ตั้ง
 ศาลากลางหลังเดิม(ที่ว่าการอำเภอเมืองมหาสารคามปัจจุบัน)และในปีพ.ศ.
 2542 ได้ย้ายศาลากลางไปอยู่ที่ตั้งปัจจุบันมีผู้ดำรงตำแหน่งเจ้าเมืองหรือผู้ว่า
 ราชการจังหวัดรวม 46 คนจังหวัดมหาสารคามตั้งอยู่บริเวณตอนกลางของภาค
 ตะวันออกเฉียงเหนือมีพื้นที่ประมาณ5,300ตารางกิโลเมตร(3,307,300ไร่)ระยะ
 ทางห่างจากกรุงเทพฯ 475 กิโลเมตรมีอาณาเขตติดต่อกับจังหวัดใกล้เคียงดังนี้
 โดยทั่วไปจังหวัดมหาสารคามมีพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบถึงลูกคลื่นลอนลาดสูง
 จากระดับน้ำทะเลประมาณ 130 - 230 เมตรทิศตะวันตกและทิศเหนือเป็นที่สูง
 ในเขตอำเภอโกสุมพิสัยอำเภอเขียงยืนและอำเภอกันทรวิชัยครอบคลุมพื้นที่
 ประมาณครึ่งหนึ่งของจังหวัดและค่อนข้างลาดมาทางทิศตะวันออกและทิศใต้
 สภาพพื้นที่แบ่งออกเป็น 3 ลักษณะคือลักษณะภูมิอากาศในเขตจังหวัด
 มหาสารคามเป็นแบบมรสุมเมืองร้อนมีฝนตกสลับกับอากาศแห้งในปีพ.ศ. 2555

ประสบการณ์ซึ่งใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นแก้แการหรือรักษาโรคชาวบ้านในชุมชน
 ด้วยสมุนไพรท้องถิ่นและคาถาตามความเชื่อชาวยุที่แตกต่างกันของหมอฟัน
 บ้านมีลักษณะลักษณะและกระบวนการภูมิปัญญาหมอฟันบ้านด้านสมุนไพร
 จังหวัดมหาสารคามมีลักษณะการสืบทอดจากบรรพบุรุษการเรียนรู้จากตำราและ
 ผู้รู้โดยการนำลักษณะพืชสมุนไพรที่สำคัญในท้องถิ่นที่มีสรรพคุณมาผ่าน
 กระบวนการที่เรียบง่ายไม่ซับซ้อนนำมาแก้แการหรือรักษาโรคชาวบ้านใน
 ชุมชน๑๘ชนที่เยี่ยมมหาสารคามวารสารท่องเที่ยวจังหวัดมหาสารคามประจำ
 ปี๒๕๖๑

เมื่อเจ็บป่วยความรู้เกี่ยวกับโรควิธีการรักษาและความแพร่หลายของระบบการ
 แพทย์แผนปัจจุบัน 2 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับหมอฟันบ้านด้านสมุนไพรสถานะภาพ
 และบทบาทของการเป็นหมอฟันบ้านด้านสมุนไพรวิธีการและเครื่องมือการใช้
 รักษาโรคของหมอฟันบ้านด้านสมุนไพรและรูปแบบการรักษาของหมอฟันบ้าน
 ด้านสมุนไพร 4 ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล 8 บัณฑิตศึกษาปริทรรศน์วิทยาลัย
 สงขรณ์นครสวรรค์ที่ 7 ฉบับที่ 2 พฤษภาคมสิงหาคม 2562 นายชอุ่มที่ได้จากการ
 สัมภาษณ์เชิงลึกการถอดบทเรียนการเฝ้าสังเกตมาทาการจัดหมวดหมู่ตาม
 ประเด็นที่ศึกษาโดยใช้สรุปและเขียนรายงานอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ 4
 สรุปผลการวิจัยการวิจัยเรื่องรูปแบบภูมิปัญญาท้องถิ่นหมอฟันบ้านด้านสมุนไพร
 จังหวัดมหาสารคามผลการวิจัยพบว่า 1 สภาพภูมิปัญญาหมอฟันบ้านด้าน
 สมุนไพรจังหวัดมหาสารคามมีรากฐานภูมิปัญญาจากการสืบทอดมาจาก
 บรรพบุรุษด้วยการเรียนรู้และสั่งสมประสบการณ์ซึ่งใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นแก้
 แการหรือรักษาโรคชาวบ้านในชุมชนด้วยสมุนไพรท้องถิ่นและคาถาตามความ
 เชื่อชาวยุที่แตกต่างกันของหมอฟันบ้าน 2 ลักษณะลักษณะและกระบวนการ
 ภูมิปัญญาหมอฟันบ้านด้านสมุนไพรจังหวัดมหาสารคามมีลักษณะการสืบทอด
 จากบรรพบุรุษการเรียนรู้จากตำราและผู้รู้โดยการนำลักษณะพืชสมุนไพรที่สาคัญ
 ในท้องถิ่นที่มีสรรพคุณมาผ่านกระบวนการที่เรียบง่ายไม่ซับซ้อนนำมาแก้
 แการหรือรักษาโรคชาวบ้านในชุมชน 3 รูปแบบภูมิปัญญาหมอฟันบ้านด้าน
 สมุนไพรจังหวัดมหาสารคามมีรูปแบบในการใช้ยาเพื่อแก้แการหรือรักษาโรค
 จากการศึกษาจากบรรพบุรุษซึ่งใช้สมุนไพรเพื่อแก้แการหรือรักษาโรค
 ทางกายและใช้คาถาเพื่อการรักษาทางจิตใจประกอบด้วยยาสมุนไพรยาต้มยาสุก
 กลอนและยาทา 5 อภิปรายผลผลการวิจัยเรื่องรูปแบบภูมิปัญญาท้องถิ่นหมอ
 ฟันบ้านด้านสมุนไพร

มหาสารคามมีการทอใช้กันมากต่อมาจากมหาสารคามจึงได้กำหนดให้ผ้าไหมมัดหมี่ลายสร้อยดอกหมากให้เป็นลายผ้าเอกลักษณ์ประจำจังหวัดแต่เดิมชาวบ้านแถบมหาสารคามทอผ้าลายโบราณตามแบบบรรพบุรุษอยู่หลายลายด้วยกันแต่ภายหลังลายเก่าแก่เหล่านี้ก็เริ่มสูญหายไปจากชีวิตการทอผ้าของชาวบ้านเนื่องจากความยากในการทอลายสร้อยดอกหมากก็เป็นลายผ้าโบราณลายหนึ่งที่จะสูญหายไปจากท้องถิ่นด้วยความที่ลายผ้ามีความละเอียดมากผู้

ได้อีกทางหนึ่งด้วย 1 วัตถุประสงค์การวิจัย 1 เพื่อพัฒนาระบบตรวจสอบลายผ้าไหมบนโทรศัพท์เคลื่อนที่ด้วยเทคนิคการประมวลผลภาพ 2 เพื่อทดลองใช้และประเมินระบบตรวจสอบลายผ้าไหมบนโทรศัพท์เคลื่อนที่ด้วยเทคนิคการประมวลผลภาพ 3 เพื่อประเมินความพึงพอใจระบบตรวจสอบลายผ้าไหมบนโทรศัพท์เคลื่อนที่ด้วยเทคนิคการประมวลผลภาพวารสารวิชาการการจัดการเทคโนโลยีสารสนเทศและนวัตกรรมคณะเทคโนโลยีสารสนเทศมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามปีที่ 4 ฉบับที่ 1 มกราคมมิถุนายน 2560 77 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของผ้าไหมลายสร้อยดอกหมากคือสมบัติอันล้ำค่าเกิดจากภูมิปัญญาชาวอีสานซึ่งเป็นลายผ้าไหมดั้งเดิมของท้องถิ่นอีสานขณะนี้หลายหมู่บ้านในจังหวัดมหาสารคามกำลังฟื้นฟูการผลิตผ้าไหมลายสร้อยดอกหมาก โดยได้รับการส่งเสริมจากศูนย์ส่งเสริมอุตสาหกรรมภาค 5 กระทรวงอุตสาหกรรมจังหวัดขอนแก่นซึ่งมอบหมายให้ผู้อำนวยการจัดอบรมและให้ความรู้การทอผ้าไหมลายดังกล่าวการฟื้นฟูผ้าไหมลายสร้อยดอกหมากนั้นแต่เดิมชาวบ้านในจังหวัดมหาสารคามทอผ้าลายโบราณตามแบบบรรพบุรุษอยู่หลายลายด้วยกันแต่ภายหลังลายเก่าแก่เหล่านี้เริ่มสูญหายไปจากชีวิตการทอผ้าของชาวบ้านเนื่องจากความยากในการทอสร้อยดอกหมากเป็นลายผ้าโบราณลายหนึ่งที่เกิดขึ้นหายไปจากท้องถิ่นภายหลังได้พบผ้าไหมมัดหมี่ลายสร้อยดอกหมากผืนหนึ่งซึ่งเป็นของเก่าอายุประมาณ 80 100 ปีเนื่องจากเจ้าของผ้านามาให้ชาวบ้านทอให้เหมือนของเดิมทั้งสีและแบบเจ้าของผ้าบอกว่าผ้านี้มีชื่อว่าลายสร้อยดอกหมากตามคำเรียกของคนโบราณเพียงแต่ปัจจุบันชาวบ้านอาจเรียก

ทอต้องมีความรู้ในเรื่องของลายและมีฝีมือทั้งในการมัดและการทอถ้าไม่มีความชำนาญการย้อมสีอาจไม่สม่ำเสมอทำให้ลายผ้าผิดเพี้ยนไปนอกจากนี้ต้องใช้ระยะเวลาในการทอมากจึงเป็นสาเหตุให้ชาวบ้านไม่นิยมทอผ้าลายสร้อยดอกหมากมีคุณสมบัติพิเศษเป็นจุดเด่นคือเป็นลายเล็กที่มีความละเอียดอย่างยิ่งเมื่อนำมาประยุกต์สีสันทันลงไปในการมัดย้อมแต่ละครั้งจะทำให้มองดูสวยงามระยิบระยับจับตามีคุณค่ามากขึ้นการ

Journal of Graduate School Pitchayatat 14 2 MayAugust 2019 53 ขึ้นตอนการออกแบบชุดภาพประกอบที่ 1819 ชุดเครื่องแต่งกายตัวอย่างด้านหน้าหลังของจังหวัดมหาสารคามส่วนประกอบที่สำคัญของชุดนั้นก็คือน้ำฝ้ายสีเหลืองทองในการตัดเย็บและผ้าลายสร้อยดอกหมากนำมาตัดเย็บเพื่อให้เกิดเอกลักษณ์เฉพาะตัวชื่อลายตามคำเรียกของคนโบราณปัจจุบันชาวบ้านอาจเรียกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่นเช่นลายเกล็ดปลาหรือลายโคมเก่าเกิดจากการนำเอาลายโคมห้ามมัดซ้อนกับลายโคมเก่าและทำการโอบหมี่แลงเงาเพื่อให้ลายแน่นขึ้นละเอียดขึ้นทำให้มีคุณสมบัติพิเศษเป็นจุดเด่นคือเป็นลายเล็กที่มีความละเอียดอย่างยิ่งเมื่อนำมาประยุกต์สีสันทันลงไปในการมัดย้อมแต่ละครั้งจะทำให้มองดูสวยงามระยิบระยับจับตามีคุณค่ามากขึ้นการทอผ้าไหมลายสร้อยดอกหมากเส้นไหมที่ใช้จะต้องเส้นเล็กมีความสม่ำเสมอการทอผ้าไหมลายสร้อยดอกหมากใช้เวลาในการทอมากและขึ้นอยู่กับความละเอียดของลายเฉพาะการมัดหมี่ใช้ระยะเวลาเวลานาน 45 วันยังลายละเอียดก็ต้องขยายลายให้มากขึ้นเป็น 49 ลายหรือเป็น 73 ลายดอกก็จะมีขนาดเล็กลงไปส่วนขั้นตอนการทอที่ใช้เวลาพอสมควรของชาวมหาสารคามที่ประกอบขึ้นตามความเชื่อว่ามีถึงวันขึ้น 3 ค่ำ เดือน 3 ของทุกปีฟ้าจะเริ่มไขประตูดุฝนโดยจะมีเสียงฟ้าร้องและทิศที่ฟ้าร้องเป็นสัญญาณบ่งบอกตัวกำหนดปริมาณน้ำฝนที่จะตกลงมาหาลอเสียงการเกษตรในปีนั้นผู้วิจัยจึงเกิดแรงบันดาลใจในการออกแบบชุดให้เก๋เกี่ยวกับผู้วิจัยได้เอามานาเสนอผ่านกระบวนการออกแบบและเป็นองค์ประกอบหลักของชุดที่สวมใส่ในงาน

๕๓สร้อยดอกหมากใช้เวลาในการทอมากและขึ้นอยู่กับความละเอียดของลายเฉพาะการมัดหมี่ที่ใช้ระยะเวลา ๔๕ วันยังลายละเอียดก็ต้องขยายลายให้มากขึ้นเป็น ๔๙ ลายหรือเป็น ๗๓ ลายดอกก็จะมีขนาดเล็กลงไปส่วนขั้นตอนการทอที่ใช้เวลาพอสมควรลายสร้อยดอกหมากเป็นชื่อลายตามคำเรียกของคนโบราณปัจจุบันชาวบ้านอาจเรียกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่นเช่นลายเกล็ดปลาหรือลายโคมเก่าเกิดจากการนำเอาลายโคม

เส้นไหมที่ใช้จะต้องเส้นเล็กมีความสม่ำเสมอการทอผ้าไหมลายสร้อยดอกหมากใช้เวลาในการทอมากและขึ้นอยู่กับความละเอียดของลายเฉพาะการมัดหมี่ใช้ระยะเวลา ๔๕ วันยังลายละเอียดก็ต้องขยายลายให้มากขึ้นเป็น ๔๙ ลายหรือเป็น ๗๓ ลายดอกก็จะมีขนาดเล็กลงไปส่วนขั้นตอนการทอที่ใช้เวลาพอสมควรของชาวมหาสารคามที่ประกอบขึ้นตามความเชื่อว่ามีถึงวันขึ้น 3 ค่ำ เดือน 3 ของทุกปีฟ้าจะเริ่มไขประตูดุฝนโดยจะมีเสียงฟ้าร้องและทิศที่ฟ้าร้องเป็นสัญญาณบ่งบอกตัวกำหนดปริมาณน้ำฝนที่จะตกลงมาหาลอเสียงการเกษตรในปีนั้นผู้วิจัยจึงเกิดแรงบันดาลใจในการออกแบบชุดให้เก๋เกี่ยวกับผู้วิจัยได้เอามานาเสนอผ่านกระบวนการออกแบบและเป็นองค์ประกอบหลักของชุดที่สวมใส่ในงานประเพณีประจำจังหวัดมหาสารคามภาพประกอบที่ 17 ผ้าไหมลายสร้อยดอกหมากส่วนประกอบที่สำคัญของชุดนั้นก็คือน้ำฝ้ายสีเหลืองทองในการตัดเย็บและผ้าลายสร้อยดอกหมากนำมาตัดเย็บเพื่อให้เกิดเอกลักษณ์เฉพาะตัวชื่อลายตามคำเรียกของคนโบราณปัจจุบันชาวบ้านอาจเรียกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่นเช่นลายเกล็ดปลาหรือลายโคมเก่าเกิดจากการนำเอาลายโคมห้ามมัดซ้อนกับลายโคมเก่าและทำการโอบหมี่แลงเงาเพื่อให้ลายแน่นขึ้นละเอียดขึ้นทำให้มีคุณสมบัติพิเศษเป็นจุดเด่นคือเป็นลายเล็กที่มีความละเอียดอย่างยิ่งเมื่อนำมาประยุกต์สีสันทันลงไปในการมัดย้อมแต่ละครั้งจะทำให้มองดูสวยงามระยิบระยับจับตามีคุณค่ามากขึ้นการทอผ้าไหมลายสร้อยดอกหมากเส้นไหมที่ใช้จะต้องเส้นเล็กมีความสม่ำเสมอ

TEXT FROM SUBMITTED DOCUMENT

TEXT FROM SOURCE DOCUMENT(S)

๕๔๔๑๘โบราณสถานและแหล่งอารยธรรมจังหวัดมหาสารคามกุสินตรรัตน์เป็นแหล่งโบราณคดีที่สำคัญแห่งหนึ่งของจังหวัดมหาสารคามที่เชื่อมโยงประวัติและความเป็นมาของจังหวัดมหาสารคามตั้งแต่ยุคทวารวดีจนถึงยุคที่ขอมเรืองอำนาจที่สุดในช่วงพุทธศตวรรษที่๑๗ในสมัยของพระเจ้าชัยวรมันที่๗๒๕กุสินตรรัตน์ตั้งอยู่ที่ตำบลกุสินตรรัตน์อำเภอโนนดินจานจังหวัดมหาสารคามตั้งอยู่ห่างจากที่ว่าการอำเภอโนนดินจานไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้๕กิโลเมตรสร้างด้วยศิลาแลงเป็นศิลปะขอมแบบ

ปราสาทกุสินตรรัตน์กุสินตรรัตน์เป็นโบราณสถานที่ยังคงเหลืออยู่ตามศิลปะขอมตั้งอยู่ที่อำเภอโนนดินจานจังหวัดมหาสารคามเป็นรอยศาลาหรือโรงพยาบาลกุสินตรรัตน์ได้รับการประกาศขึ้นทะเบียนเป็นโบราณสถานโดยกรมศิลปากรเมื่อวันที่ 8 มีนาคมพ.ศ. 2478 ความเป็นมา: กุสินตรรัตน์เป็นโบราณสถานที่มีลักษณะแบบขอมเป็นสถานที่ที่เรียกว่ารอยศาลาหรือโรงพยาบาลตั้งอยู่ที่ตำบลกุสินตรรัตน์อำเภอโนนดินจานจังหวัดมหาสารคามห่างจากที่ว่าการอำเภอโนนดินจานทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือประมาณ 4 กิโลเมตรกุสินตรรัตน์มีลักษณะเป็นปราสาทแบบขอมยกตั้งอยู่บนฐานชั้นเดียวสร้างด้วยศิลาแลงหันหน้าไปทางทิศตะวันออกเฉียงล้อมรอบในกรอบรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าทางด้านหน้าปราสาททางทิศตะวันออกเฉียงเหนือมีสระสี่เหลี่ยมขนาดกว้าง 10 เมตรยาว 12 เมตรซึ่งน่าจะหมายถึงบารายซึ่งเป็นไปตามคติของขอม(เขมร)ที่ว่าเมื่อมีการสร้างปราสาทหินก็มีการขุดสระหรือบารายกักน้ำไว้ในที่ใกล้เคียงนั้นด้วยทางด้านทิศตะวันออกเฉียงเหนือปราสาทมีซุ้มประตูทางเข้าหรือโคปุระก่อด้วยศิลาแลงส่วนประตูทางเข้านั้นปรากฏให้เห็นว่ามีแผ่นทับหลังอยู่เหนือประตูกับมีเสาประดับที่กรอบประตูทั้งสองด้านแผ่นทับหลังและเสาประดับกรอบประตูทำด้วยหินทรายแต่ไม่มีการสลักลายใดๆทั้งสิ้นจึงคล้ายกับว่าทำยังไม่เสร็จองค์ปราสาทมีลักษณะรูปสี่เหลี่ยมยกมามีประตูทางเข้าอยู่ทางทิศตะวันออกเฉียงใต้และทิศตะวันตกเป็นประตูทลวงเมื่อพิจารณาเฉพาะองค์ปราสาทแล้วสันนิษฐานได้ว่ากุสินตรรัตน์ยังสร้างไม่เสร็จสมบูรณ์เพราะทางด้านหน้าตอนบนนั้นไม่มีช่องว่างเว้น

๘๑ภาพที่๕๒๒ภาพแสดงผังบริเวณที่ตั้งของสิมนางสาวปติมากรซึ่งพวกผู้ช่วยนักโบราณคดีกลุ่มโบราณคดีสำนักศิลปากรที่๑๐นครราชสีมาเข้าถึงข้อมูลวันที่๑๒พฤษภาคม๒๕๖๖๕๒๗คุณค่าของสุปแต่มีสุปแต่มีเป็นภาพจิตรกรรมฝาผนังเป็นงานศิลปกรรมที่อยู่คู่กับสิมเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนเพราะสิมเป็นสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นที่ทรงคุณค่าสร้างขึ้นจากความเชื่อและความศรัทธาของชุมชนผสมผสานกับการประยุกต์ใช้กับบริบทของพื้นที่เกิดการสร้างสรรค์งานผ่านแรงศรัทธาผสมผสานกับภูมิปัญญาของคนในชุมชน๕๗

มหาสารคามปีที่ 3 ฉบับที่ 1 มกราคมเมษายน 2564 33 ภาพที่ 2 ลักษณะกายภาพของชุมชนบ้านดงบังที่สามผู้พิมพ์ 33 ศิลปกรรมกับการสะท้อนวิถีชีวิตและภูมิทัศน์ชุมชนสุปแต่มีเป็นงานศิลปกรรมที่อยู่คู่กับสิมเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนเพราะสิมเป็นสถาปัตยกรรมพื้นถิ่นทรงคุณค่าสร้างขึ้นจากความเชื่อและความศรัทธาของชุมชนผสมผสานกับการประยุกต์ใช้เข้ากับบริบทของพื้นที่เกิดการสร้างสรรค์งานขึ้นเคลื่อนผ่านแรงศรัทธาผสมผสานกับภูมิปัญญาของคนในชุมชนผนวกกับความตั้งใจมานะอดสาหะเป็นแรงผลักดันให้เกิดการคิดค้นเทคนิควิธีการก่อสร้างตามแบบการสร้างวัดตามแบบของสถาปัตยกรรมตามแบบเมืองหลวงในอดีตที่มีความเจริญรุ่งเรืองและการประยุกต์รูปแบบขนาดของสิมให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจสังคมและสภาพแวดล้อมในพื้นที่จึงได้มีการเสาะหาวัสดุและอุปกรณ์ใกล้เคียงมาใช้ในการก่อสร้างทั้งไม่หินดินและทรายซึ่งทรายถือว่ามีความสำคัญมากในการก่อสร้างอาคารจึงมีการจัดขบวนล้อเกวียนเทียมวัวควายออกเดินทางไปขนทรายที่มีคุณภาพจากลุ่มน้ำขึ้นนอกจากนั้นยังต้องเสาะหาเปลือกหอยให้ได้จำนวนมากเพราะต้องนำมาทำปูนฉาบเมื่อได้วัสดุอุปกรณ์ครบถ้วนแล้วนำมาสู่กระบวนการก่อสร้างโดยมีการแปรรูปและเตรียมวัสดุการร่อนทรายการเผาตะกั่วเปลือกหอยก็แช่และตากจนได้เนื้อสีขาวการเสาะหาช่างไม้ในป่าชุมชนเพื่อมาทำกาบประสานการเสาะหาโครงสร้างอาคารการทำหลังคาตลอดจนถึงเทคนิคการตกแต่งประตูหน้าต่างและบันไดหลังจากสร้างสมเสร็จเรียบร้อยแล้วส่วนสำคัญอีกอย่างหนึ่งคือการวาดภาพจิตรกรรมฝาผนังหรือที่เรียกว่าสุปแต่มีจะมีอัตลักษณ์แตกต่างจากที่อื่นเพราะเขียนโดยกลุ่มช่างที่ต่างกันโดยจะเขียนทั้งด้านในและด้านนอกสิมโดยช่างแต่มีผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญ

ทักษะความเชื่อพฤติกรรมที่แสดงออกถึงความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคนคนกับธรรมชาติคนกับสิ่งแวดล้อมคนกับสิ่งเหนือธรรมชาติถือเป็นกิจกรรมทุกอย่างในวิถีชีวิตของคนในการแก้ปัญหาการจัดการปรับตัวและการเรียนรู้เพื่อความอยู่รอดของบุคคลภูมิปัญญาเป็น

ชีวิตจึงเป็นเรื่องที่ได้รับความสนใจเห็นคุณค่าทั้งชุมชนภายในประเทศและชุมชนภายนอกประเทศต่างประเทศมีการทำการศึกษาและนำมาใช้เรียนและสอนเพื่อให้เกิดความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมและบรรพบุรุษของตนเป็นหนทางที่จะเสริมสร้างและนำไปสู่การอนุรักษ์ทางศิลปะและวัฒนธรรมภูมิปัญญาพื้นบ้านหมายถึงความรู้ความสามารถทักษะคิดความเชื่อแนวคิดและพฤติกรรมของคนภายในชุมชนโดยแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างคนกับคนคนกับธรรมชาติคนกับสิ่งแวดล้อมและคนกับสิ่งเหนือธรรมชาติทุกกิจกรรมดังกล่าวเป็นการเชื่อมโยงแนวคิดในการปฏิบัติเข้าด้วยกันอย่างไม่สามารถแยกออกจากกันได้ถือเป็นกิจกรรมทุกอย่างในวิถีชีวิตของคนในการคิดเพื่อที่จะแก้ปัญหาการบริหารจัดการปรับตัวการประยุกต์ใช้และการเรียนรู้เพื่อความอยู่รอดของบุคคลชุมชนและสังคมตลอดจนแหล่งข้อมูลตำราหรือเอกสารซึ่งเป็นพื้นฐานความรู้ในเรื่องต่างๆ

TEXT FROM SUBMITTED DOCUMENT

TEXT FROM SOURCE DOCUMENT(S)

๘๓ลักษณะเฉพาะหรือเอกลักษณ์ของตนเองภูมิปัญญาไทยจึงเป็นผลงานที่คนไทยได้ทำการศึกษา ค้นคว้า รวบรวม และจัดเป็นความรู้มีการถ่ายทอดและปรับปรุงจากคนรุ่นหนึ่งสู่คนอีกรุ่นหนึ่งต่อไปจนเกิดเป็นผลผลิตที่ตั้งดงามมีคุณค่าและประโยชน์ความสัมพันธ์ระหว่างวัฒนธรรมอารยธรรมกับภูมิปัญญาจะเห็นได้ว่าภูมิปัญญาที่ได้รับการถ่ายทอดกันลงมานั้นถือว่าเป็นวัฒนธรรมและอารยธรรมอย่างหนึ่งเพราะวัฒนธรรมเกิดขึ้นมาได้ด้วยอาศัยการสร้างสรรคของมนุษย์แล้วนำสิ่งที่สร้างสรรคขึ้น

ชุมชนและสังคมตลอดจนแหล่งข้อมูลตำราหรือเอกสารซึ่งเป็นพื้นฐานความรู้ในเรื่องต่างๆที่มีลักษณะเฉพาะหรือเอกลักษณ์ในตัวเองเพื่อการถ่ายทอดภูมิปัญญาไปสู่คนรุ่นต่อไปภูมิปัญญาพื้นบ้านจึงเป็นผลงานที่กลุ่มคนภายในชุมชนได้ทำการศึกษา ค้นคว้า รวบรวม และจัดให้เป็นหมวดหมู่ของชุดความรู้แบบต่างๆมีการถ่ายทอดและปรับปรุงจากคนรุ่นหนึ่งมาสู่คนอีกรุ่นหนึ่งจนเกิดเป็นผลผลิตผลิตภัณฑรูปแบบกรรมวิธีที่ตั้งดงามมีคุณค่าอีกทั้งยังมีคุณประโยชน์รวมทั้งสามารถนำมาแก้ไขปัญหาประยุกต์ใช้กับชีวิตและพัฒนาชีวิตได้เช่นความรู้เกี่ยวกับพืชพันธุ์ธัญญาหารการปลูกและการดูแลผักพื้นบ้านเครื่องเทศและสมุนไพรจะเห็นได้ว่าภูมิปัญญาพื้นบ้านได้รับการส่งสืบทอดกันมาจึงถือว่าเป็นวัฒนธรรมไทยอย่างหนึ่งภูมิปัญญาพื้นบ้านเกิดขึ้นมาได้ด้วยอาศัยการสร้างสรรคของมนุษย์ตั้งนั้นภูมิปัญญาพื้นบ้านจึงเกิดมาจากคนไทยหรือคนในชุมชนนั้นๆโดยคนไทยมีถิ่นฐานหรือที่อยู่อาศัยภายในบริเวณที่ใดมาเป็นระยะเวลาที่ยาวนานได้ปฏิสัมพันธ์ต่อกันกับเชื้อชาติอื่นๆที่อยู่ในบริเวณนี้หรือทำการติดต่อกับบริเวณที่ใกล้เคียงกันซึ่งต่างก็รู้จักคิดและสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆเพื่อดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมในรูปแบบที่แตกต่างกันมีการไปมาหาสู่ระหว่างชนชาติระหว่างสังคมชุมชนทั้งในเรื่องการแลกเปลี่ยนซื้อขายกันการทำสงครามการอพยพโยกย้ายที่ทำมาหากินซึ่งสิ่งต่างๆเหล่านี้ได้หล่อหลอมและพัฒนาระบบยุคไซจนเป็นที่ยอมรับกันในสังคมจนเกิดสิ่งที่เรียกว่าวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตนเองในที่สุดปัจจุัจจุบันพื้นฐานที่มีผลต่อการสร้างสรรควัฒนธรรมและภูมิปัญญาพื้นบ้านของไทย 1 ปัจจุัจจุบันทางภูมิศาสตร์ประเทศไทยมีสภาพ

จึงต้องท่าง่ายๆไม่ซับซ้อนสนุกสนานและดึงดูดใจเช่นการเล่นการเล่านิทาน การลองทำตามตัวอย่างการเล่นการเล่านิทานปริศนาคำทายวิธีการเหล่านี้เป็นการสร้างเสริมนิสัยให้มีจริยธรรมรับรู้เรียนรู้ว่าจะใคร่สิ่งใดควรทำและอะไรคือสิ่งที่ไม่ควรทำวิธีที่๒วิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาแก่ผู้ใหญ่ผู้ใหญ่ถือว่าผ่านประสบการณ์ต่างๆมาและเป็นวัยทำงานวิธีการถ่ายทอดจึงสามารถทำได้หลายรูปแบบเช่นวิธีการบอกเล่าโดยตรงหรือบอกเล่าผ่านพิธีกรรมต่างๆเช่นพิธีกรรมทางศาสนาพิธีกรรม

การเล่านิทานการลองทำตามตัวอย่างการเล่นปริศนาคำทายเป็นต้นวิธีการเหล่านี้เป็นการเสริมสร้างนิสัยและบุคลิกภาพซึ่งส่วนใหญ่มุ่งเน้นจริยธรรมที่เป็นสิ่งที่ควรทำและไม่ควรทำ 2 วิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาแก่ผู้ใหญ่ถือว่าเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ซึ่งเป็นวัยทำงานวิธีการถ่ายทอดทำได้หลายรูปแบบเช่นวิธีการบอกเล่าโดยผ่านพิธีสู่ขวัญพิธีกรรมทางศาสนาพิธีกรรมตามขนบธรรมเนียมประเพณีของท้องถิ่นต่างๆในพิธีกรรมแต่งงานของทุกท้องถิ่นจะมีขั้นตอนให้มีคำสอนที่ผู้ใหญ่สอนคู่บ่าวสาวทุกครั้งรวมทั้งการลงมือประกอบอาชีพตามอย่างบรรพบุรุษก็มีการถ่ายทอดเชื่อมโยงประสบการณ์มาโดยตลอดวารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ปีที่ 26 ฉบับที่ 52 กันยายนธันวาคม 2561 9 3 การถ่ายทอดภูมิปัญญาในรูปแบบของสื่อบันทึกโดยสอดแทรกในกระบวนการและเนื้อหาหรือคำร้องของบันทึกเช่นคำร้องของลิเกลำตัดมโนราห์หนึ่งตะลุงคำร้องเหล่านี้จะกล่าวถึงประวัติศาสตร์ท้องถิ่นขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่นคตินิยมคำสอนทางศาสนาการเมืองการปกครองการประกอบอาชีพการรักษาโรคพื้นบ้านรวมทั้งการปฏิบัติตนตามจารีตประเพณีต่างๆ การถ่ายทอดภูมิปัญญาโดยผ่านสื่อสารมวลชนเช่นหนังสือเอกสารสิ่งพิมพ์วิทยุโทรทัศน์ภาพยนตร์และอื่นๆ วิธีการถ่ายทอดความรู้วิธีการถ่ายทอดความรู้ทางการแพทย์แผนไทยเป็นลักษณะปากต่อปากแล้วท่องจำและต้องอาศัยประสบการณ์ที่ใช้การสังเกตจดจำให้เข้าใจการศึกษาวิชาแพทย์จึงไม่ใช่ของง่ายต้องอาศัยความเมตตาเมตตาเมตตาพากเพียรและอดทนเป็นเวลาแรมปีเพื่อจะได้จดจำคำสั่งสอนได้แม่นยำโดยครูจะสอนวิธีการตรวจรักษาคนไข้สอนวิธีปรุงยาโดยเริ่มจากสอนให้รู้จักสิ่งต่างๆที่ใช้เป็นส่วนประกอบของยาทั้งที่เป็นพืช

ในการพัฒนาองค์กรที่ปฏิบัติอยู่ด้วยความเต็มใจการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานขององค์กรประกอบด้วยสาระสำคัญประการ๕๘คือองค์กรมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นสมาชิกขององค์กรย่อมมีความผูกพันกับองค์กรที่ตนเองปฏิบัติงานอยู่และความปรารถนาที่จะมีส่วนร่วมในการบริหารขององค์กรแม่เพียงได้รับฟังความคิดเห็นก็ทำให้มีความรู้สึกว่ามีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์กรแล้วการมีส่วนร่วมช่วยให้เกิดการยอมรับ

ต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน 51 ปัจจุัจจุบันการปฏิบัติงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานพบว่าความท้าทายความก้าวหน้าความยากง่ายและการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอยู่ที่ 323 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 001 ทั้งยังพบว่าความก้าวหน้าส่งอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 001 โดยมีค่านำหนัก 398 ส่วนการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจและความยากง่ายของงานส่งอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01 โดยมีค่านำหนัก 147 และ 104 ตามลำดับส่วนความท้าทายของงานไม่ส่งอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการทำงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05 52 ปัจจุัจจุบันองค์กรที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานพบว่าเงินเดือนและสวัสดิการความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงานความสัมพันธ์กับผู้บังคับบัญชาความสัมพันธ์กับการทำงานการมีส่วนร่วมในการบริหารงานการได้รับการพัฒนาความรู้ความสามารถและสภาพแวดล้อมองค์กรมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอยู่ที่ 510 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 001 ทั้งยังพบว่าการมีส่วนร่วมในการบริหารงานความสัมพันธ์กับผู้ร่วมงานเงินเดือนและสวัสดิการส่งอิทธิพลต่อประสิทธิภาพบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยสวนดุสิต 108 ในการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 001 โดยมีค่านำหนัก 233 207 และ 186 ตามลำดับส่วนความมีอิสระในการทำงานส่งอิทธิพลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 01 โดยมีค่านำ

รับในเป้าหมายเป็นการกระตุ้นให้สมาชิกแสดงความคิดเห็นและช่วยให้เกิดความช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันระหว่างสมาชิกทำให้สมาชิกทั้งองค์กรมีเป้าหมายเดียวกันพร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจซึ่งจะมีทั้งการยอมรับการสนับสนุนจะมีผลต่อการปฏิบัติอย่างเต็มที่การมีส่วนร่วมช่วยให้เกิดความสำนึกในหน้าที่ความรับผิดชอบการที่บุคคลได้แสดงความคิดเห็นและยอมรับในเป้าหมายเดียวกันจะช่วยกระตุ้นให้บุคคลเกิดความสำนึกในหน้าที่ความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานขององค์กร

การที่บุคคลผู้บริหารเปิดโอกาสให้สมาชิกในองค์กรได้เข้ามาเกี่ยวข้องกับงานปฏิบัติงานด้วยความสมัครใจด้วยความเต็มใจหรือด้วยมีเป้าหมายและผลประโยชน์ร่วมกันทั้งบุคคลผู้บริหารและสมาชิกหรือกลุ่มสมาชิกที่จะปฏิบัติงานร่วมกันคิดตัดสินใจสร้างสรรค์งานโดยมีการประสานงานจากบุคคลผู้บริหารทุกเรื่องไม่ใช่การชี้หน้าให้ปฏิบัติตามหรือประสานงานร่วมกันเฉพาะบางงานแต่เป็นการร่วมกันอย่างอิสระในความคิดในการตัดสินใจในการปฏิบัติงานในผลประโยชน์ตามเป้าหมายที่วางไว้และร่วมเผชิญต่อผลการประเมินงานจนเกิดการยอมรับ 6 การแบบมีส่วนร่วมเป็นการจูงใจให้บุคคลผู้ร่วมปฏิบัติงานในองค์กรได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจร่วมรับผิดชอบและร่วมมือในการพัฒนาองค์กรที่ปฏิบัติอยู่ด้วยความเต็มใจการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานขององค์กรประกอบด้วยสาระสำคัญประการ 7 คือการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นสมาชิกขององค์กรย่อมมีความผูกพันกับองค์กรที่ตนเองปฏิบัติงานอยู่และความปรารถนาที่จะมีส่วนร่วมในการบริหารขององค์กรแม้เพียงได้รับฟังความคิดเห็นก็ทำให้มีความรู้สึกว่ามีส่วนร่วมในการบริหารงานขององค์กรแล้วการมีส่วนร่วมช่วยให้เกิดการยอมรับในเป้าหมายเป็นการกระตุ้นให้สมาชิกแสดงความคิดเห็นและช่วยให้เกิดความช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกันระหว่างสมาชิกทำให้สมาชิกทั้งองค์กรมีเป้าหมายเดียวกันพร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเต็มใจซึ่งจะมีทั้งการยอมรับการสนับสนุนจะมีผลต่อการปฏิบัติอย่างเต็มที่การมีส่วนร่วมช่วยให้เกิดความสำนึกในหน้าที่ความรับผิดชอบการที่บุคคลได้แสดงความคิดเห็นและยอมรับในเป้าหมายเดียวกันจะช่วยกระตุ้นให้บุคคลเกิดความสำนึกในหน้าที่ความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานขององค์กร 5 บงกศอาษาการมีส่วนร่วมของครู

ด้านการศึกษาแห่งหนึ่งของภูมิภาคเนื่องจากมีสถาบันการศึกษาอยู่มากมายจึงได้ชื่อว่าเป็นดึกศิลาแห่งอีสานมหาสารคามมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่โดดเด่นในด้านประวัติศาสตร์วัฒนธรรมและประเพณีและเนื่องจากมีความเจริญไม่มากนักผู้ที่มาเยี่ยมเยือนเมืองนี้จึงได้สัมผัสกับวิถีชีวิตชาวอีสานอันเรียบง่ายและมีเสน่ห์ที่นับวันจะหาได้ยากในสังคมเมืองปัจจุบันมหาสารคามถือว่าเป็นเมืองแหล่งโบราณคดีที่สำคัญและยาวนานมาหลายร้อยปีเพราะได้พบหลักฐานทางโบราณคดีที่ได้รับอิทธิพลทางพุทธ

ไทยและคัดเลือกเป็นเมืองต้นแบบเศรษฐกิจสร้างสรรค์จากจังหวัดที่มีความโดดเด่นทางภูมิปัญญาศิลปวัฒนธรรมที่สามารถนำไปพัฒนาสร้างจุดเด่นและมูลค่าเพิ่มให้แก่สินค้าหรือบริการของจังหวัดซึ่งจะมีส่วนในการสร้างรายได้ให้แก่ท้องถิ่นและประเทศชาติอีกทางหนึ่งด้วยสำหรับ 10 จังหวัดที่ได้ผ่านการพิจารณาตัดสินมาจากรอบแรกทั้งหมด 30 จังหวัดเข้าสู่รอบสุดท้ายจังหวัดมหาสารคามเมืองแห่งการเรียนรู้สู่การพัฒนาชุมชน Learning City towards Community Development หรือจะเรียกอีกอย่างว่าเมืองดึกศิลาเมืองแห่งการศึกษาเป็นจังหวัดที่มีเอกลักษณ์โดดเด่นหลายประการเป็นจังหวัดที่ตั้งอยู่กึ่งกลางของภาคอีสานไม่มีภูเขาแม่น้ำชีไหลผ่านการเป็นจังหวัดที่อยู่กึ่งกลางของภาคอีสานมีทรัพยากรการท่องเที่ยวที่โดดเด่นในด้านประวัติศาสตร์วัฒนธรรมและประเพณีและเนื่องจากยังมีความเจริญไม่มากนักผู้ที่มาเยี่ยมเยือนเมืองนี้จึงได้สัมผัสกับวิถีชีวิตชาวอีสานอันเรียบง่ายและบริสุทธิ์เป็นเสน่ห์ที่นับวันจะหาได้ยากในสังคมเมืองปัจจุบันนับเป็นเมืองศูนย์รวมวัฒนธรรมของชาวอีสานเนื่องจากชาวเมืองมีที่มาจากหลายชนเผ่าเช่นชาวไทยพื้นเมืองที่พูดภาษาอีสานชาวไทยย้อและชาวจีนไทยประชาชนใช้ชีวิตอย่างเรียบง่ายมีการไปมาหาสู่และช่วยเหลือพึ่งพาค้ำค้ำกันตามแบบของคนอีสานนับเป็นแหล่งโบราณคดีที่สำคัญเนื่องจากพบชุมชนโบราณหลายแห่งรวมถึงเทวรูปและเครื่องปั้นดินเผาที่พบอยู่ทั่วไปในหลายพื้นที่ของจังหวัดแต่ทรัพยากรเหล่านี้ยังไม่เป็นที่รู้จักในระดับภูมิภาคยังคงต้องการพัฒนาให้เกิดการขับเคลื่อนการท่องเที่ยวในระดับกว้างการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย 2557 ถึงแม้ว่าจะมีทรัพยากรทางการท่องเที่ยวจะหลากหลายก็ตามทางหน่วยงานที่เกี่ยวข้องก็ได้

TEXT FROM SUBMITTED DOCUMENT

TEXT FROM SOURCE DOCUMENT(S)

อีสานและล้านช้างในยุคเดียวกับพระพุทธศาสนาทั้งสองลัทธิต่างก็ได้รับการยอมรับนับถือในดินแดนแถบนี้ในช่วงเวลาที่ต่างกันนอกจากนั้นเนื้อหาของสุปแต่้มในลิมอีสานยังบอกเล่าเรื่องราวในวิถีชีวิตและประเพณีท้องถิ่นอีสานด้วยการนำเสนอเนื้อหาของสุปแต่้มในลักษณะดังกล่าวมีเป้าหมายสำคัญเพื่อเป็นการแสดงออกถึงการคงไว้ซึ่งความเชื่อแตกต่างกันและยังได้ชี้ให้เห็นถึงเรื่องเล่าที่สะท้อนถึงความเชื่อที่ปรากฏในลิมซึ่งได้รับอิทธิพลจาก

ตบทิศดยอสุปแต่้มในลิมอีสานนั้นมีเนื้อหาที่แสดงถึงความเชื่อที่หลากหลายในอดีตทั้งนี้เนื่องจากว่าศิลปินอีสานไม่เพียงแต่นำเสนอหลักศีลธรรมและเรื่องราวความเชื่อในทางพระพุทธศาสนาเท่านั้นแต่นำเสนอความเชื่อหรือเรื่องราวในทางศาสนาพราหมณ์ฮินดูซึ่งเข้ามาสู่อีสานและล้านช้างในยุคเดียวกับพระพุทธศาสนาทั้งสองลัทธิต่างก็ได้รับการยอมรับนับถือในดินแดนแถบนี้ในช่วงเวลาที่ต่างกันนอกจากนั้นเนื้อหาของสุปแต่้มในลิมอีสานยังบอกเล่าเรื่องราวในวิถีชีวิตและประเพณีท้องถิ่นอีสานด้วยการนำเสนอเนื้อหาของสุปแต่้มในลักษณะดังกล่าวมีเป้าหมายสำคัญเพื่อเป็นการแสดงออกถึงการคงไว้ซึ่งความเชื่อที่หลากหลายเพื่อพัฒนาวัฒนธรรมแห่งสันติสร้างความเป็นเอกภาพในระหว่างกันในกลุ่มชนที่มีความเชื่อแตกต่างกันรวมทั้งสร้างความเคารพในทางวัฒนธรรมจากจุดยืนทางปรัชญาที่แตกต่างกันสุปแต่้มในลิมอีสานภาพสะท้อนความหลากหลายของลัทธิความเชื่อ The Esan Mural Paintings at SimEсан The Expression of a Variety of Religious Beliefs เทพพรมิ่งธานี 1 1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาปรัชญาและศาสนาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่นกำลังศึกษาปรัชญาคหะภูมิตศสชาติสาขารัฐศิลป์และวัฒนธรรมคณะศิลปกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่นปีที่จบปีที่มกราคมมิถุนายน๒๕๕๔ 41 วารสารศิลปกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น Abstract The contents of murals at SimEсан Buddhist monastery was an expression of a variety of beliefs in the past Inasmuch as artists demonstrated not only Buddhist Theravada morality and beliefs but also beliefs of Brahmanahinduism

พบว่าการพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งการเรียนรู้เป็นการอาศัยระหว่างวัดและชุมชนต่างก็อาศัยซึ่งกันและกันมาแต่สมัยพุทธกาลจนถึงปัจจุบันและไม่สามารถแยกจากกันได้เพราะส่วนหนึ่งการพัฒนาในอดีตนั้นต้องอาศัยวัดเป็นฐานเป็นแหล่งเรียนรู้และมีการพัฒนาตามลำดับเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงจากสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันไปสู่สภาพในอนาคตเพื่อปรับเปลี่ยนทิศการพัฒนาให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมต่างๆที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาของยุคโลกาภิวัตน์และเพื่อความเจริญของวัดคือ

108 Journal of MCU Social Development Vol1 No1 January April 2016 การพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ของชุมชน The development is a source of learning communities พระครูสังฆรักษ์จักรกฤษณ์ Phrakhrusanghak Chakkit คณะครุศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย Faculty of Education Mahachulalongkornrajavidyalaya University Email dew280 hotmailcoth บทความการพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งการเรียนรู้เป็นการอาศัยระหว่างวัดและชุมชนต่างก็อาศัยซึ่งกันและกันมาแต่สมัยพุทธกาลจนถึงปัจจุบันและไม่สามารถแยกจากกันได้เพราะส่วนหนึ่งการพัฒนาในอดีตนั้นต้องอาศัยวัดเป็นฐานเป็นแหล่งการเรียนรู้และมีการพัฒนาตามลำดับเป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงจากสภาพที่เป็นอยู่ในปัจจุบันไปสู่สภาพในอนาคตเพื่อปรับเปลี่ยนทิศการพัฒนาให้สอดคล้องกับสิ่งแวดล้อมต่างๆที่เปลี่ยนแปลงตลอดเวลาของยุคโลกาภิวัตน์และเพื่อความเจริญของวัดคือ กระบวนการแสวงหาแนวทางเพื่อพัฒนาวัดอย่างเป็นระบบโดยนำความรู้ทางพระพุทธศาสนาและความทางโลกผสมผสานวิธีการพัฒนาวัดให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ของชุมชนให้เป็นตามแนวการพัฒนาทางพระพุทธศาสนาซึ่งเกิดขึ้นเมื่อสองพันห้าร้อยกว่าปีมาแล้วสำคัญพัฒนาวัดแหล่งการเรียนรู้ชุมชน ABSTRACT The development is a source of learning is measured between residents and the community They rely on each other but the modern era to the present And can not be separated from each other Because of the historically developed as a measure that requires a learning and development process in order to change the status quo to the current image in the future To change the direction of